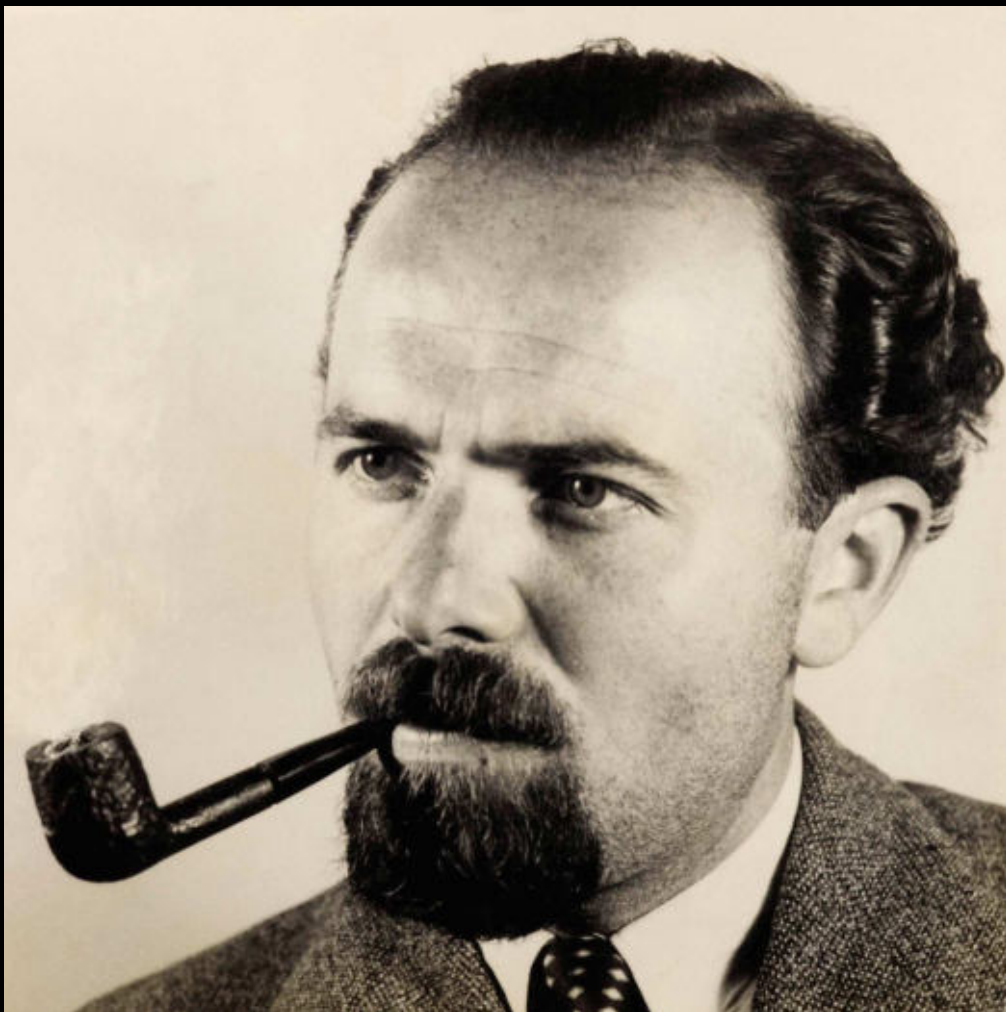


# TIGRID

JOURNALIST, EXILE AND POLITICIAN



Petr Blažek (ed.)

"I belong to a generation that lived its childhood and youth in unfreedom. That's why my friends and I found it quite difficult to find a world to which I could relate. Eventually I found that world. Its creators, its makers, were the people of Pavel Tigrid's generation: Urbánek, Kolář, Hiršal and others. These were the creators of the world in which I oriented myself, from which I learned. Pavel Tigrid had a special position in this world. I personally remember him as a kind of permanent mirror, and even though we may not have seen each other for many decades, I could feel his searching gaze on my back. Pavel Tigrid was a man who, in a special way, combined principle with courtesy, decency, openness and a sincere interest in the opinion of the other. I have the impression that Pavel Tigrid lives not only as a concept, an idea and a principle, but that he also lives as a challenge. A challenge to all of us to try again and again to combine openness, curiosity, courtesy and gentlemanliness with principle."

Václav Havel's remembrance of Pavel Tigrid (2003)

# TIGRID

JOURNALIST, EXILE AND POLITICIAN

M XX Muzeum paměti  
XX. století

PRA HA  
PRA GUE  
PRA GA  
PRA G

Authors of the texts

Petr Blažek, Michal Macháček, Teresa Urbář, Kryštof Zeman

Texts © Petr Blažek, Michal Macháček, Teresa Urbář, Kryštof Zeman, 2024

Translation © Tomáš Hausner, 2024

Graphic design © Matěj Bárta, 2024

© Twentieth Century Memorial Museum, 2024

# CONTENTS

Preface (Jiří Pospíšil)	7
Introduction (Petr Blažek)	8
Acknowledgements	9
From Schönfeld to Tigrid (Michal Macháček)	11
This Is Tigrid from London Speaking (Michal Macháček)	17
Between Two Totalities (Kryštof Zeman)	25
Radio Free Europe (Petr Blažek)	36
The Origin of <i>Svědectví</i> (Michal Macháček)	46
Paris Editorial Office (Petr Blažek)	58
Tigrid and Post-August 1968 Exile (Michal Macháček)	66
The Support of Dissent (Petr Blažek)	78
Ivana Tigridová (Teresa Urbář, Petr Blažek)	90
The Prague Trial (Petr Blažek)	99
Smuggling (Petr Blažek)	111
Communist Propaganda (Petr Blažek)	119
Nestor, Playwright and the Year of Wonders (Kryštof Zeman)	124
Minister and Other Professions (Kryštof Zeman)	128
Writer (Teresa Urbář, Petr Blažek)	135
The Afterlife (Petr Blažek)	144
Annexes	
Poem By Pavel Tigrid, read in the Czechoslovak BBC broadcast	155
Speech by Pavel Tigrid at the opening ceremony of Radio Free Europe	156
Appeal from the Editorial Board of <i>Svědectví</i> magazine	157
Joint declaration by former February 1948 winners and losers	158
Editorial by Pavel Tigrid in <i>Svědectví</i> magazine	159
Bibliography of Pavel Tigrid	161
Sources and References	163

"The more I look back, the more I see how many coincidences and good fortune have come my way. I was just extremely lucky."

Pavel Tigrid

# PREFACE

Pavel Tigríd was one of the most important personalities of Czech exile journalism in the twentieth century. Born in Prague in 1917, he left his homeland twice to fight for freedom and democracy. The first time he fled from the Nazi regime, the second time from the Communist dictatorship.

Free speech was his weapon of choice. As a journalist, he participated in the Czechoslovak broadcasts of the BBC in London and later he was instrumental in the establishment of the Czechoslovak editorial office of Radio Free Europe in Munich. With American support, he ran the magazine *Svědectví* [Testimony], which became the most important exile periodical.

His life's journey had an almost fairy-tale dimension, as the formerly ostracised outlaw became an advisor to President Václav Havel upon his return to Prague after the Velvet Revolution in 1989 and then Minister of Culture in 1994–1996. Tigríd's inspirational work includes many essays, articles and books, in which he often touched on key historical and current events. He was not only a Czechoslovakian and European, but also a proud Prague patriot. He was born in Prague and lived here for many years.

I am glad that with this publication we can commemorate this extraordinary historical personality and at the same time an important Prague citizen.

Jiří Pospíšil  
Deputy Mayor of the Capital City of Prague for Culture,  
Tourism, Monument conservation, Exhibitions and Animal Welfare

# INTRODUCTION

The present exhibition tells the story of the life, activities and œuvre of Pavel Tigrid, one of the key personalities of Czechoslovak and Czech history. He was born Pavel Schönfeld on 27 October 1917, exactly one year and one day before the establishment of the Czechoslovak state. His life story was greatly influenced by the great turning points of the twentieth century. However, it was typical of him not to succumb to adversity. On the contrary, he tried to actively participate in historical events again and again, even when the expected outcome sometimes seemed hopeless. His basic approach was openness and willingness to cooperate with representatives of various political currents, including ex-Communists, as long as they were willing to participate in activities leading to the restoration of democracy.

In the interwar period, Pavel Tigrid was mainly involved in culture (he was the cousin of the famous Czech writer Ivan Olbracht), especially theatre. He was initially inclined towards the political left. He went into exile twice in his life and returned to his homeland twice. He spent the period of the German occupation in Great Britain, where he worked mainly in the Czechoslovak BBC editorial office. By the times of the Third Republic (1945–48) he had already established himself as a critical journalist in the party press of the Czechoslovak People's Party (Christian Democrats). In February 1948, he went into exile again. He was the founder of the Czechoslovak editorial office of Radio Free Europe in Munich. After a falling out with Ferdinand Peroutka, he left for the USA, where he co-founded the magazine *Svědectví* [Testimony] in 1956. In 1960, he moved the editorial office to Paris. *Svědectví* eventually became the most important exile periodical. Like the aforementioned radio broadcasts, its publication was supported by the American government.

Pavel Tigrid supported the domestic opposition movement in various ways. For example, he participated in the management of smuggling literature and reproduction equipment into Czechoslovakia. He wrote many valuable publications on history and politics. He returned to his homeland in December 1989 shortly before Václav Havel was elected president. He then worked as an advisor in the President's office. In the mid-1990s, he became Minister of Culture of the Czech Republic. He received Czech, French and German high state decorations. He died a few months before the Czech Republic joined the European Union, which he saw as an extraordinary project.

The publication is based on the open-air exhibition organised by the Twentieth Century Memorial Museum, displayed in September 2024 in Mariánské Square in Prague in front of the New City Hall.

Petr Blažek  
Director of the Twentieth Century Memorial Museum



# ACKNOWLEDGEMENTS

The exhibition is based mainly on archival sources, for which we would like to thank the staff of the Security Forces Archive, the Archive of Christian Democratic Union – Czechoslovak People’s Party, the Archive of the Secretariat of the Minister of Culture of the Czech Republic, Libri prohibiti Library and the National Archive. We thank Jitka Hanáková from the National Museum for providing the photos. We are grateful to the children of Pavel Tigrid, namely Deborah Tigrid-Marguerat and Gregory Tigrid, for granting us access to photographs from the family archive, as well as to Petr Koura, Petr Orság, Radek Schovánek, Jaromír Talíř, Helena Třeštíková and to all others who provided us with images and documents from their archives. We are indebted to all the authors for their texts and help with image selection. We thank David Svoboda for language editing, Erika Stařecká for help with proofreading, Tomáš Hausner for English translation, and Matěj Bárta for graphic design. Last but not least, we would like to thank our founder, the Capital City of Prague, for supporting our activities.



# FROM SCHÖNFELD TO TIGRID

Pavel Tigrid liked to say that he was one day and one year older than Czechoslovakia. He was born on 27 October 1917 in Prague as Pavel Schönfeld into a well-to-do family of Jewish descent from Semily in northern Bohemia. His parents' marriage was divorced, but he did not suffer from it. Little Pavel's upbringing was cared for by his father and especially his grandmother, and also by his extended family, who encouraged him to take an interest in cultural events and to respect the Masarykian republic.

In 1936, he graduated from the grammar school in Letná, Prague, where he first chose the alias 'Tigrid' (after the name of the river Tigris, which he so misspelled). He continued his studies at the Faculty of Law of Charles University in Prague. He was intensely interested in journalism and theatre. He wrote glosses, theatre reviews, poems and prose texts. With a few friends, he founded the *Divadelní kolektiv mladých* [Youth Theatre Collective], where he staged, for example, Remarque's novel *All Quiet on the Western Front*. His studies and promising artistic activities were interrupted by the political events of 1938.

"Under the First Republic, as a student, anyone who was not a leftist was either an asshole or not young; the rise of fascism pushed the young to the left. I was a leftist liberal, or rather a left-centrist, but I was definitely not infected by the plague of Communism."

Pavel Tigrid



Pavel Tigrid's father František Schönfeld (right) with his cousin Kamil Zeman, who became famous under the pen-name Ivan Olbracht (State Regional Archive in Litoměřice – State District Archive in Semily)

*"My mother married for the second time and I had two fathers, four grandfathers, four grandmothers and a bunch of other relatives, so it was tremendously convenient. I used to go round the relatives on my motorcycle, everybody gave me a tenner and I was a rich man. They all felt sorry for me, they said: 'He's from that broken family ...' and I didn't mind at all; cynic, I was,"* Pavel Tigrid recalled. Pictured here as a schoolboy (Tigrid family archive)



**Pavel Tigríd (the top row, second from the right) as a pupil of a municipal school in Prague's Vinohrady district, 1920s (archive of Jiří Klusáček)**



**The State Security made Tigríd's portraits from obtained school photographs (Security Forces Archive)**



Another picture of Tigrid as grammar-school student, obtained by the State Security from Jaroslav Staněk (Security Forces Archive)

*divadelní KOLEKTIV mladých*

---

*Jiří Orten*

# ANÝZOVÉ JABLKO

Režie *O. Tigrid*  
Hudba *B. Šebek*  
Tanec *J. Šarševá*  
Výprava *S. Seidl*

PREMIÉRA: 22. ŘÍJNA O 20. HODINĚ  
REPRISY: 26., 30. ŘÍJNA, 5., 12., 19.  
LISTOPADU O 20. HODINĚ V PRAZE II,  
NA ZBOŘENCI 18

PŘEDPRODEJ VSTUPENEK: ODEON, JUNGMANNOVA TŘÍDA

Flyer of the Youth Theatre Collective inviting to the play *Aniseed Apple*, directed by Tigrid. However, the alias 'Otto' did not catch on in the long term (National Archives)



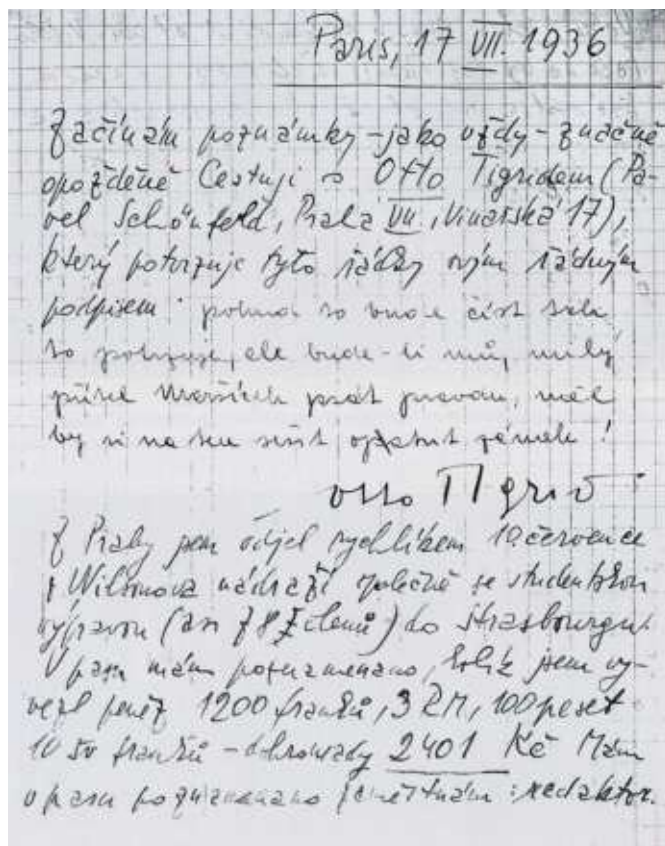
Tigrid was interested in the girls. Pictured with Heda Bloch, later married Margolius-Kovály, at Christmas 1936 in Špindlerův Mlýn (Tigrid family archive)



Eighteen-year-old Pavel Tigrid (archive of Helena Třeščíková)



A group of intellectual friends. Left to right: Pavel Tigrid, Zdeněk Urbánek and Jiří Orten during a trip to Mísečky in the Giant Mountains in 1937 (Tigrid family archive)



Diary entry of Tigrid's friend Maršíček from the trip to France they made together in the summer of 1936 (National Archives)



The Prague Youth Theatre Collective staged Apollinaire's *Breasts of Tiresias*, Světozor, 1937 (National Library of the Czech Republic)



Student ID of Jiří Hájek, a budding literary and theatre critic, later Tigríd's ideological opponent (archive of Petr Koura)

D I V A D E L N Í  
P r a h a II

K O L E K T I V

M L A D Ý C H

Na Zbořenci 18

O b š a n k a č í s 1

Milí přátelé !

Vzhledem k politické situaci a k jejím nečekaným a náhlým obrátům vyvstávají také nové úkoly pro kulturní a umělecky pracující mladé lidi. Jsme toho názoru že také Divadelní kolektiv mladých jako skupina lidí, kteří pracovali na vytvoření avantgardního divadla mladých nosí zůstati stranou a splnití úkoly které vyvstaly Ústřední svaz čsl. studentstva organizuje za podpory státu rozsáhlou akci, v níž vainé místo zaujímá také činnost kulturní a umělecká. Divadelnímu kolektivu mladých bylo nabídnuto aby na jemu daném poli se této kulturně propagační práci účastnil. Jde o několik rozhlasových projevů a rozhlasových scén, natočení krátkého filmu propagačního a nastudování kratší divadelní hry. Svoláváme proto k bližšímu a rychlému projednání schůzi

n a s o b o t u 1 října t. r. přesně o 16.hodině

v naší skušebně v organizačním domě- Praha II, Na Zbořenci 18/III.  
p. 8 dv 134

I když tato práce vybočuje poněkud s námi daných aměrnic nechoeme jen nečinně přihlížeti

Očekáváme, že z této schůze vzejde několik podnětných návrhů a těšime se na sledanou

Divadelní kolektiv mladých  
Tigris, v r

Tuto pozvánku posíláme i těm kteří v Divadelním kolektivu mladých nepracovali ale které se daných okolností žádáme o spolupráci a prosime je aby se schůze v označenou hodinu účastnili.



## THIS IS TIGRID FROM LONDON SPEAKING

At the end of March 1939, after the occupation of the rest of the country by Nazi Germany, Pavel Tigrid went into exile in London, where he definitively changed his surname to Tigrid and actively participated in the cultural life of the Czechoslovak community. At first, he worked as a waiter, but soon he found a foothold in the newly established Czechoslovak editorial office of the BBC, which regularly broadcast to the occupied homeland.

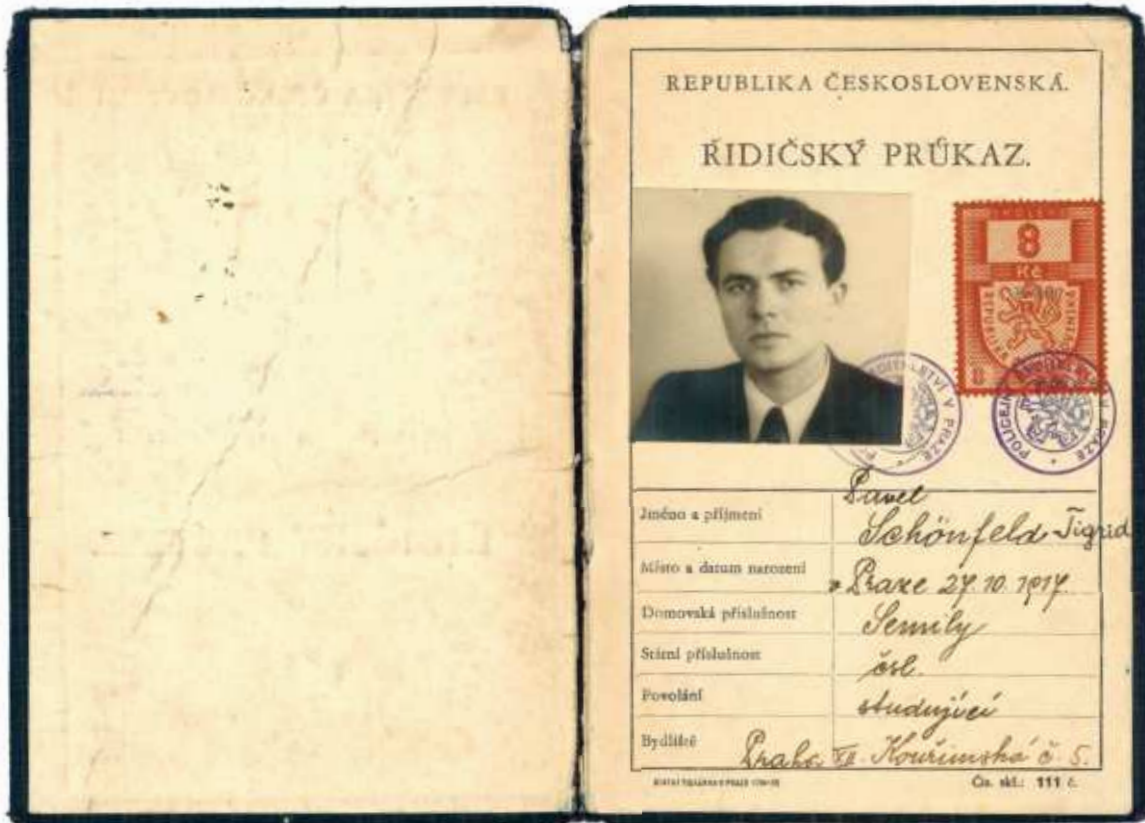
He was employed as a radio anchor and translator; he also processed coverages. In this way, he came into contact and cooperated with exiled Czechoslovak politicians who were based in England – President Edvard Beneš, Prime Minister Jan Šrámek, Foreign Minister Jan Masaryk and Minister Petr Zenkl spoke into the microphone. Tigrid collaborated with Ota Ornest, Ivo Ducháček, Ivan Jelínek and Karel Brušák. “Don’t lose heart, the hour of your liberation is approaching,” were the iconic words from the London airwaves, which, however, came to fruition only after six years of war.

"Of course we wanted to defend the endangered republic, we were prepared for the possibility of war, we saw no other solution to the crisis. The fact that surrender came instead of fighting, that great ideals turned overnight into empty words, all this severely broke the ethical backbone of our people. Civic virtues seemed to have become useless, humanitarian ideals became ridiculed, the democratic system appeared weak, politicians were a laughing stock, and the younger generation was left without a moral and political legacy."

Pavel Tigrid



The Battle of Britain took place from July to the end of October 1940, but German air raids on London continued almost until the end of the war (Tigrid family archive)



Tigríd got his driver's license just one day before he left his homeland. He travelled from Czechoslovakia by train, and in the Netherlands he continued on his motorcycle, which he brought with him (National Archives)



Tigríd made his escape from the Protectorate to England with his theatre friend Josef Schwarz-Červinka. Both of them eventually found job at the BBC (repro from book *Trpělivě obnošené tělo* [A Patiently Worn-Out Body], Prague 2003)



The control room of the European section of the BBC, from where programmes intended for listeners in occupied Czechoslovakia were also broadcast (Tigrid family archive)



Czechoslovak anchors in the BBC newsroom; Pavel Tigrid is the first standing on the right (BBC Written Archive's Centre, Caversham)

Sheila Grant-Duff worked as the head of Czechoslovak broadcasting at the BBC (Tigrid family archive)



K U L T U R N Í Z Á P I S N Í K

V Londýně 3. v červenci 1941

DOBŘE JITRO

john donne
To bych rád věděl, kde jsme já a ty se toulali, než jsme se milovali?
Zda blažily nás dětské nápady?
Či v slují sedni spáčů snad jsme spali?
Tak bylo to. Však nebylo to nic než sen: A krásy, které se mi vzdaly, jen o tobě mi přicházely říci.
A nyní dobré jitro! bděte již, vy naše duše, ne však žárlivostí.
Vždyť láska všechnu lehkost, všechnu tíž a ve všem všudy všechno v sobě hostí.
Nech jiné zeměkouli objíždět a kreslit mapy plné učenosti: my každý jsme a každý máme svět.
V tvém oku mám svou tvář, ty svoji v mém, a věrná srdce v tvářích přebývají.
Kde lepší hemisféry naleznem, jež chladu noci nikdy nepoznají?
Co smíseno je, není smrtelné: Když naše duše tak se prolínají, žít budou věčně v duši jedině.
přeložil e.a. saudek

HRSTKA LÍSTKŮ

Ústy domova mohou mluvit jen někteří. Jen někteří přejímají odkaz země a přikládají zbožně své ústa k pramenům nejčistším, k studánkám nejhlubším, zachycujíce mezi citlivými prsty drobný zlatý písek života a zmirání, stesku, víry a bolesti.
Básník přijímá všechny tváře země, země životadárné, země smrtelné, zbrázděné a sežehnuté válečnými výbuchy, země klidné a čekající, země raní rosy lidské naděje a země věčné, přijímající v prach rozpadlá těla naše.

Domov, české kraje, podílejí se o její krásy, o její hrázy. A je až kupodivu, co našly svých básníků - posluchačů i vyznavačů - přebírajících a vážících slova lásky a obdivu v dobách štědrosti a svobody a zůstávajících poselství naděje, důvěry a chrabrosti v dobách bezútěšných temnot.

Ve vědomí marnosti, v jistotné pravidelnosti porážek, placených strašlivě krvavou daní, přece vždy znovu někteří z nich sami zoufající, zažehnou v nejtemnějším koutu noci zázračný plamen víry a klidu, víry a klidu věducích. Není-li to už samo o sobě projeven tajemné, nezlomné, zachraňující t v á r ů í síly lidstva?

Zrodila se mezi námi knížka ... Hrstka lístků z české poesie a prózy všech dob byla svázaná do utlého svazku pod společný název "Ústy

TY UTÝRÁŠ MNE CHLADEM SVÝM

jan neruda
Ty utýráš mne chladem svým, Ty umučíš mne vzdorem - já chvěju se, že svatá Tvá je ve všem Tvojm vzorem: Teréza a Gesu.
Ta byla krásna, světa div! a zbožna byla! znášli když umřela, že v srdci jí pak crucifixum našli - Terézo a Gesu?
Ty's krásna jak ta Španělka a žití ach tak otného - až umřeš, najdou v srdci Tvém mne ukřižovaného - Terézo a Gesu!

Z Prostých motivů

domova". Jenom hrstka lístků - a přece echo věků, v nichž v žaláři duchů i u pramene víry setkávají se - náhodou a přece v hlubokém spojení vnitřním - velicí básníci českého národa, jeho filosofové i písmáci, neznámí skladatelé lidových her i nejmladší básníci víry a naděje.
Podivuhodné na této drobné knížce je, jak se v ní na pozadí historického vývoje a myšlenkového proudění světového rýsují národnostní, náboženské

From 1941, Tigris co-edited, together with Walter Berger, the magazine Kulturní zápisník [Culture Journal], which focused on the work published in the Protectorate. The first page of the issue from July 1941 (National Archive)

REVIEW

REVIEW  
43

---

A QUARTERLY REVIEW OF  
LITERATURE, ART AND SCIENCE

---

MAY by *K. H. Mácha* • KAREL HYNEK MÁCHA  
by *Karel Brušák* • INULTUS, A LEGEND OF PRAGUE  
by *Julius Zeyer* • A NOTE ON THE ENGLISH  
ROMANTIC MOVEMENT by *Edwin Muir* • ON THE  
ANNIVERSARY OF THE DEATH OF HÖLDERLIN  
by *Ernst Sommer* • THE GERMAN PROBLEM by  
by *F. X. Šalda* • QUESTIONNAIRE REVIEW—43:  
*Johan Fabricius, Jan Lowenbach, Herbert Read,  
George Thomson* • POETRY IN OCCUPIED NORWAY  
• MEMORY by *A. S. Pushkin* • GRATITUDE, THE  
CRAG by *M. J. Lermontov* • THE SONG OF ONE  
UNKNOWN by *Juliusz Slowacki* • SOME NOTES  
ON SLAVONIC ROMANTICISM by *Janko Lavrin* •  
REPRODUCTIONS OF PAINTINGS AND DRAWINGS  
by *Aleš, Zrzavý, Svolinský, Čermák and Kroupa*.

---

EDITED BY WALTER BERGER & PAVEL TIGRID  
SUMMER 1943            VOLUME I            NUMBER 2  
TWO SHILLINGS AND SIXPENCE NET

---

GEORGE ALLEN & UNWIN Ltd.  
40 Museum Street, London, W.C.1

KULTURNÍ ZÁPISNÍK

145 The Grampians  
Western Gate, W 6

5 listopadu 1941

E Osers,  
84, Port Str ,  
Eversham, Worcs

Milý příteli,

děkuji Vám za Váš dopis a jsem rád, že se dovídám o člověku, který si chce dát práci s překlady moderních českých básníků. Byl by to vpravdě záslužný čin.

Některé sbírky veršů autorů, které uvádíte, bych Vám mohl opatřit až snad na Kříčku a Závadu. Prosím, napiště mi včas, kdy do Londýna přijedete a já pro Vás všechny potřebné knížky opatřím. O Vašem příjezdu musím však vědět několik dní předem

Rád si s Vámi pohovořím a těším se na shledanou.

S přátelským pozdravem

Váš

P. Tigrid



Exiled President Edvard Beneš and exiled Minister of Foreign Affairs Jan Masaryk also spoke from the airwaves of the Czechoslovak BBC (Archive of the Ministry of Foreign Affairs)



XVIII. Náš vysílání se vyvíjí z Londýna v době druhé světové války...

publiky a ostatní politiky byl už v Londýně a zvyklí se k práci do Prahy...

střední britské rádce Dr. Ripka poslal Churchillovi zprávu, v níž shrnul všechny podmínky...

republiky z Londýna. Občanští se této radou věděli, kdo pracovali v Československé BBC...

naše a Jirka a patnácti prými do školství. Doba se objevila Londýn, nekončící, rozdílný, jako válka...



ZKOUŠKA NE PROGRAM Rozhovor Nová z českými spolupracovníky

rozhodnutí oběd přišli první včera den. Bylo by tuž a nad vzhled...

lževal viděl Londýňany své noci. Tělovalo se na ulicích, správo se...

Tato zpráva se vylila Jirka v pa. měl snad nejvíc ze všeho, co viděl...

Bylo to nejnárovnější vysílání z Londýna. Právě však jde do konce...

Bylo to nejnárovnější vysílání z Londýna. Právě však jde do konce...



BBC MEZI VOJÁKY Rozhovor se státním se státního do jednotek

After the war, Pavel Tigrid wrote a follow-up report reflecting on the wartime radio broadcast. The last part was published in the magazine Vývoj [Development] on 18 February 1948. The following day the author left Czechoslovakia and became an exile again. The photo on the bottom right shows Tigrid among Czechoslovak soldiers in Great Britain (archive of Christian Democratic Union – Czechoslovak People's Party)

# VÝVOJ

ROČNÍK III 18. II. 1948 CENA 3 Kčs  
ŠÉFREDAKTOR PAVEL TIGRID

# 7

Sociální demokracie se musí rozhodnout - také u nás

## P. Tigrid SOC. DEMOKRATŮM SLOVO UPŘÍMNĚ

*Někdo z vás odpoví, aby se z jedné politické strany udělala oprávněná většina a počinla by stranou vládní, a v té chvíli nastal by přechod k politice strany celé nové země. To je vzhledem ke skutečnosti, že vzhledem ke skutečnosti a k tomu, jaká je situace v naší zemi, je to jediná možnost, jak se v této době vyhnout nebezpečí občanské války. To je jediná možnost, jak se vyhnout nebezpečí občanské války. To je jediná možnost, jak se vyhnout nebezpečí občanské války.*

...země. Těba. Matějovský, aby snad v zájmu většiny a zejména v zájmu komunistů by se stala vládní strana. A je jasné, že tak, jak se musely rozhodnout všechny sociálně-demokratické strany rozhodnout také v polské straně. Tak se bude muset rozhodnout i naše strana. A to je jasné, že tak, jak se musely rozhodnout všechny sociálně-demokratické strany rozhodnout také v polské straně. Tak se bude muset rozhodnout i naše strana.

P. Tigrid, proč upřímně slovo právě sociální demokracii? Proč právě sociální demokracii, že je to strana, která má, svou minulostí i svým vývojem, všechny ty vlastnosti, které jí dávají právo, jak se v této době rozhodnout. Proč právě sociální demokracii, že je to strana, která má, svou minulostí i svým vývojem, všechny ty vlastnosti, které jí dávají právo, jak se v této době rozhodnout.

...v těch státech, které odmítly jít do této války, které odmítly jít do této války, které odmítly jít do této války. To je jasné, že tak, jak se musely rozhodnout všechny sociálně-demokratické strany rozhodnout také v polské straně. Tak se bude muset rozhodnout i naše strana.

### Kolem 'okružku'

Politika sociální demokracie později se stala politickou stranou, která se v zájmu většiny a zejména v zájmu komunistů by se stala vládní stranou. A je jasné, že tak, jak se musely rozhodnout všechny sociálně-demokratické strany rozhodnout také v polské straně. Tak se bude muset rozhodnout i naše strana.



DWIGHT D. EISENHOWER

...vzhledem ke skutečnosti, že vzhledem ke skutečnosti a k tomu, jaká je situace v naší zemi, je to jediná možnost, jak se v této době vyhnout nebezpečí občanské války. To je jediná možnost, jak se vyhnout nebezpečí občanské války.



EISENHOWER...  
...je jeho...  
...proti komunistům...

...vzhledem ke skutečnosti, že vzhledem ke skutečnosti a k tomu, jaká je situace v naší zemi, je to jediná možnost, jak se v této době vyhnout nebezpečí občanské války. To je jediná možnost, jak se vyhnout nebezpečí občanské války.

...vzhledem ke skutečnosti, že vzhledem ke skutečnosti a k tomu, jaká je situace v naší zemi, je to jediná možnost, jak se v této době vyhnout nebezpečí občanské války. To je jediná možnost, jak se vyhnout nebezpečí občanské války.

...vzhledem ke skutečnosti, že vzhledem ke skutečnosti a k tomu, jaká je situace v naší zemi, je to jediná možnost, jak se v této době vyhnout nebezpečí občanské války. To je jediná možnost, jak se vyhnout nebezpečí občanské války.

**ČTĚTE NEZAJÍMAVĚJŠÍ V ČÍSLE**

- 47. **3** ÚRO proti vládě? (Relakce)
- 57. **6** Krise kapitalistických zemí? (Laprov)
- 57. **7** Hudba na ideologické frontě (K. Fara)



# BETWEEN TWO TOTALITIES

Pavel Tigríd arrived in the liberated homeland on 13 June 1945 on a plane together with government officials. Right from the start, he had to put up with the horrifying discovery that most of his family had fallen victims to the Holocaust. And he soon understood how much the situation had changed from the pre-war period. He first worked at the Ministry of Foreign Affairs, from which he was given the sack on 15 July 1946 for writing an article in which he described post-war Czechoslovakia not as a supposed 'bridge' between East and West, but as a state fatally dependent on the Soviet Union.

After the war, he worked as editor-in-chief and journalist in two Czechoslovak People's Party periodicals. Prominent authors such as Helena Koželuhová, Jan M. Kolár and Bohdan Chudoba published there. From August 1945 to March 1946, Pavel Tigríd, together with his friend Ivo Ducháček, managed the weekly *Obzory* [Horizons] and in September 1946 became editor-in-chief of the youth magazine *Vývoj* (Development]. He soon became known as a harsh critic of the Communist Party's policy and the treatment of Germans and their collaborators in internment camps. Just before the Communist coup in February 1948, he left for the American occupation zone in Germany, thus avoiding arrest by the State Security at the last moment.

"It is a duty not to the rest of the world, but above all to our own conscience: we do not kill children and infants, whatever their nationality."

Pavel Tigríd (*Odsun Němců, Západ a my* [The Deportation of the Germans, The West and Us], *Obzory*, 1945)

"I am not a doctrinaire and I do not believe in any of the existing -isms; I believe in Christianity, in freedom, in democracy and in human decency."

Pavel Tigríd (*Smysl Mnichova* [The Meaning of Munich], *Obzory*, 1947)



The front page of the weekly *Obzory* [Horizons], where Pavel Tigríd's article criticizing the conditions in the internment camps for Germans was published on 20 November 1945 (archive of Christian Democracy Union – Czechoslovak People's Party)



**Pavel Tigríd was not only an excellent journalist, but also a gifted orator with a great interest in politics (Tigríd family archive)**

## CO SE DĚJE VE SVĚTĚ

### Naše postavení ve světě

Kdo má možnost sledovat pravidelně cizí tisk, je překvapen nenávidnými kampaněmi, které jsou v posledních měsících vedeny proti nové Československé republice. Je to po prvé od založení republiky v r. 1918, kdy je tisk a část veřejného mínění tak ostře proti nám, obviňuje Československou vládu a šife i všechen náš lid z vázých přestupků proti lidskosti a z mravní i politické lehkomyšlnosti, která se nemusí vyplatit. Rozhořčené komentáře, které se co chvíli objevují v britském, americkém, francouzském, švédském a švýcarském tisku, jsou výhrůžným vytknutím nad celou naší do-  
savadní politikou transferu německého obyvatelstva a nemohou nadále být ignorovány. Budiž řečeno se vším smyslem pro nutnou střídmost při odhadu veřejného mínění v cizích zemích, že dosud nikdy nebyla věst Československa na západě tak špatná, jako je dnes; je to tím bolestnější, poněvadž, jak zdůrazňuje profesor Seton-Watson ve svém článku v tomto čísle »Obzoru«, za války byly na západě položeny ty nejlepší základy ke skutečnému porozumění a dorozumění mezi Čechoslováky a Anglosasy; politika Srámkovy vlády, která ani jednou po celou dobu války nezavdala spjencům příčinu ke státnostem, a jedinečné postavení, které měl prezident Beneš mezi ostatními hlavami exultantských vlád, jen ještě postlily dobrou pověst, kterou mělo demokratické Masarykovo Československo. A z ní vyplynula nám nejedna výhoda politická a hospodářská.

Vše je příliš vášnou, než abychom si odbyli mávnutím ruky a poukazem na přemrštěnou útloučnost Anglosasů, pokud jde o příkři odsun Němců, deportovaných z našeho území a z Polska. Neboť v tom je kámen úrazu. Otázka transferu Němců z Československa byla předmětem několika ostrých interpelací v britské poslanecké sněmovně a rozvinula se debata; v níž proti nám ostře mluvili nejen poslanci konzervativní, ale i socialističtí, mezi nimi i osvědčení přátelé našeho národa. Útoky anglosaského tisku na nás objevují se i v socialistických denících a periodických časopisech, které v době mnichovské vášně hájily náš zájem a jež po celou dobu války byly nám příznivě nakloněny. Je tudíž zřejmé, že nejde o nějaké

reakční rejdý, jak by nám to někteří lehkovážní lidé v pražském tisku chtěli namluvit, nýbrž o kritiku politické akce, která se dotýká i zájmů britských a amerických.

### Otázka mravní

Zajímavé a závažné zároveň je, že — pokud jde o Brity — pohybuje se rozprava nikoliv na rovině politické, nýbrž výlučně na rovině etické. Politicky se totiž nikde nepochybuje o tom, že Němci musí z Československa pryč. To to rozhodnutí bylo všemi třemi velkými mocnostmi na postupimské konferenci schváleno, představuje velký úspěch naší zahraniční politiky a nikdo soudný nepochybuje dnes na západě o nutnosti tohoto drastického zásahu. Spojenci — i SSSR — požádali však vládu, aby s transferem německého obyvatelstva ustala až do doby, kdy bude možno řádně připravit jeho přijetí v jednotlivých okupačních pásmech a kdy bude mít Německo za sebou nehorší poválečné období — zimu 1945—46. Dále nás spojenci v Postupimě požádali, abychom transfer a přípravu k němu prováděli sponádaným způsobem a lidsky. Dnes se o splnění obou těchto podmínek na západě pochybuje. Zejména polská vláda podla všeho nebdá postupimské dohody a žene do Německa statisíce uprchlíků a vystěhovalců. Polákům i nám vytýká se pak nelidské zacházení s Němci v některých pohraničních oblastech a zejména ve sběrných táborech, kde podle líčení některých britských poslanců panují »helsen-ské« poměry, a které prý, jak se vyjádřila zbytečně drasticky poslan-  
kyně za anglické univerzity Miss Rathbone, by způsobily, »že by se prezident-Osvoboditel v hrobě obrátil, kdyby o nich věděl. Krátce, jáme značně velkou částí soudného veřejného mínění osočováni z krutosti, nelidskosti a zvrácenosti, které vzbuzují nevoli vzdělaného světa a volají k jeho svědomí. Tedy nejzávažnější obvinění, jaké proti národu Masarykovu může býti vzneseno. Je tudíž nutno objektivně a bez vášni pokoušet se o analýzu fakt.

### Zacházíme s Němci nelidsky?

Většina informací, o které britští poslanci a anglosaský tisk opírají svá tvrzení, pochází od cizích zpravodajů, kteří navštívili naše po-

hranici, sběrné tábory či recepční oblasti v Německu; část informací, většinou překroucených nebo vůbec nepravdivých, přichází z kruhů t. zv. sudetoněmeckých sociál. demokratů, kteří, vedeni býv. poslanecem Jakuschem, mají dobré styky s některými britskými socialisty. Někteří z nich tvrdí, že neprovádíme »transfer obyvatelstva,« nýbrž vedeme »otevřenou válku proti civiliza-tům, která se může skončit jen hromadným vyhlazením německého ži-vlu v ČR«.

Z novinářských zpráv byl nejzávažnější záznam holandského pozorovatele v Sasku, který napsal: »Viděl jsem značnou část těchto deportovaných ze Sudet, kteří doslova hladověli na silnicích. Viděl jsem mrtvé děti a kojence pohozené v krovci; zemřeli hladem a nemocí, jejich paže a nohy nebyly silnější než palec na mužské ruce.« Některé zprávy tvrdí, že ve sběrných táborech jsou lidé bítí jako v gestapáckých celách a dokonce i ženy jsou mrskány.

Co je na těchto zprávách pravdy? Můžeme s dobrým svědomím prohlásit, že mnohé z nich jsou při nejmenším přehánány a pokud pocházejí z jakusčovských kruhů, nemají jiného cíle, než zdiskreditovat republiku v cizině. Není možno popřít, že v prvních dobách došlo v pohraničí k nelidským činům, o nichž je dnes už lépe pomlčet; je také pravdou, že se v několika krajích naší sídlo obohacovali způsobem, který nelze jinak nazvat, než hyenismem. Ale je nemenší pravdou, že v mnoha oblastech nebyl Němcům zkriven ani vlásek na hlavě, že dodnes se volně pohybují, dostávají příděly, chodí si nakupovat, jsou ve svých chalupách, pracují za mzdu a nejsou mimo zákon. Vůbec pak nelze mluvit o nějakém národním sadismu, který zachvátil české obyvatelstvo. Naopak, česká správa mnohde projevila slabost a organizační neschopnost; jsou zprávy nejen o občasném ozbrojeném odporu svlkodlaků (nemáme snad týden, aby se někde v pohraničí nestřelilo), ale Němci se dokonce mohou zrocovat a byl případ, že si uspořádali veřejnou schůzi a dohodli se o dalším postupu proti českým úřadům. Nuže, tyto extrémny je třeba vyrovnat: Československé bezpečnostní orgány musí samy ostře zakročit proti těm, kdož jakkoliv týrají Němce, určené k transferu a postupují proti nim a neomluvitelnou krutostí. Zároveň musí

dbáti toho, aby se Němcům příkladně nepovolovalo, aby rozkazy byly řádně prováděny a vůbec, aby organizace — odedávna naše Achilova pata — byla řádná a funkční.

### Sběrné tábory

Navštívili jsme v doprovodu Čecha, který po pět válečných let putoval z koncentráku do koncentráku, jeden z dřevěných sběrných táborů v Praze. Bylo nám řečeno, že podmínky jsou veškeru všude stejné a že podobných táborů s osazenstvem 1300—1700 lidí je v okolí Prahy asi dvacet. V tábore jsou internováni Němci, muži, ženy i děti, dále Češi, obvinění z kolaborantství a Němci, a děti ze smíšených manželství. Ubytování je veškeru vyhovující v dřevěných barákech, které jsou ovšem přeplněny a není pro nedostatek místa možno oddělit zdravé od nemocných a tak podlé, takže obvykle dobrá polovina osazenstva je nemocná. (Řádná desinfekce není možná, všude se souli prádlo, plenky atd.). Odhmyzování je denním problémem. Strava je dostatečná k existenci, pokud jde o dospělé; děti postrádají ovšem přídel jakéhokoliv mléka, matky většinou nemají dosti mléka pro kojence. Přídel léčiv je dostatečný a lékařská služba dokonce velmi dobrá. Veškeru možno říci, že životní podmínky jsou smetitelné a odpovídají daným možnostem.

Naskytá se však několik vážných otázek. První je problém těch českých lidí, kteří v těchto smíšených táborech strávili už pěkných pár měsíců bez řádného vyšetřování a kteří se dostali za dráty často jen na udání, nepřeskočované a neověřené. Mluvíli jsme se starou českou učitelkou, těžce nemocnou, která je v táboře pět měsíců a dodnes neví proč. Je nemožné, že by příslušné orgány ministerstva vnitra nemohly za pět měsíců vyslechnout aspoň všechny Čechy, kteří byli zatčeni a z nichž dodnes mnozí jsou za dráty nevinní! To není republikánská spravedlnost a neposlouje to věru občanstvu v právní řád, který už konečně musí být nastolen; — Druhým problémem jsou děti ze smíšených manželství, které matky či otcové (Němci) nemohli nebo nechtěli opustit a které se tak dostaly do sběrných táborů k odsunu, a z kterých z nich mluví jen český! Je v zájmu republiky, aby tyto děti byly zachovány státu a národu, poněvadž to jsou asi z poloviny české děti, které vyhoštěny ze země, v níž se narodily, budou ji jednou pro toto macešské zacházení vášnivě nenávidět!

### Děti za dráty

A konečně — nejvážnější ze všech — je to vůbec problém dětí a kojenců ve sběrných táborech. Viděl jsem děti, které se už v táborech narodily neb tam strávily první měsíce svého života. Umrtňost mezi

těmito dětmi je hrůzně vysoká a ty, které jsou na živu, jsou už smrti předznamenány. Viděl jsem kojence se svraštělými obličejí, plných vyrážky, a těžkou bronchitidou a nožičkami opravdu ne silnějšími než lidský palec. Byli jsme ujištěni správou tábora i lékaři, že při trochu lepší organizaci a větší péči, věnované jen dětem, by tento povážlivý stav, zavinitý nikoli nějakými sadistickými úmysly, abyž prostou nedbalostí a lajdáctvím těch, kdož jsou za poměry v táborech odpovědní, vůbec nemusel vzniknout. Je třeba, aby v tomto směru byla zjednána okamžitá náprava; především je nutno oddělit děti a kojence, v nutných případech i s matkami, od ostatních Němců, připravených k transferu, a postarat se pak o lidskou službu zdravotní. Je to povinnost nikoli k ostatnímu světu, ale především k vlastnímu svědomí; nezabijme děti a kojence, ať jsou kterékoli národnosti! Je známo, že švýcarský pověřenec Mezinárodního Červeného kříže podal svému ústředí nepřehlednou zprávu právě o osudu těchto dětí ve sběrných táborech, a sdělil své dojmy i prezidentu republiky, jehož mělnická řeč měla být příkazem pro všechny, kdož mají odpovědnost za přípravu transferu. Nezapomínejme, že to byl osud lidských dětí, zavlčených na pře-výchovu do Němce, který vzbouřil svědomí celého vzdělaného světa. Jako tehdy lidské děti neměly být činitelem v politickém boji, tak také dnes německé děti nemohou být přednětem našeho účtování s německým živlem u nás. Nová republika chce se svých koncentráků co nejdříve a co nejúspěšněji zbýt, poněvadž pro ně neměla a i u nás ještě nebude mít místa!

### Nechť mluví veřejnost

Píšeme tyto řádky o problému odsunu Němců z republiky a plným vědomím toho, že jsme se dotkli ošehavého a svým způsobem i bolestivého problému, o němž veřejně mluvit je dnes politicky nadměru nepopulární. Domníváme se však, že jako list, který především hájí velké ideje křesťanství, jsme mlčet nemohli. Neočekáváme také, že všichni naši čtenáři budou souhlasit se stanoviskem, které jsme tu nastíhli a vyjádřili je, aby v krátkých dopisech redakci, které postupně uveřejníme, tlumočili názor svůj.

Dodatkem jeu ještě poznámku o jednom případě: Zemský národní výbor pověřil pana Přemysla Pittira dozorem nad správou tábora; Pittir zřídil v několika případech vyslechnuté krádeže přidělu (tak na př. se záhadným způsobem ztrácela polovina margarínu, určená do společných kotlů s polévku) a podal ZNV zprávu o těchto nešvarech; ZNV nejen že zjištěné případy nevyšetřoval, ale z rozkazu svého předsedy Kopřivy, zbavil s okamžitou plat-

ností Pittira jeho funkce. Voláme stále po právním řádu, ale jak uplatňujeme jeho obnovení v denní politické a správní praxi? V některých sběrných táborech zakázala správa večerní katolické a evangelické bohoslužby, v jiných příhlíž k nešvarům, jako defraudacím, shovívavě. Jsouc si patrně vědoma podobného rozpoložení v ministerstvu vnitra. Ono také je zodpovědné za všechno, co se ve sběrných táborech děje a tudíž i povinováno vysvětlením a nápravou.

### Rozloučení s armádou hrdinů

Doušel nenašel čna, aby byly napáeny analý armády, která se zrodila z lidového revolučního povstání, která takměř a boľými rukama odolávala intervenci dobře vyzbrojených armád a která 20 let po svém vzniku byla nejakvělejší bojovým nástrojem na světě, jenž přišel název armády hrdinů. Neboť právě to — hrdinství v pravém smyslu toho slova, nekonečná obětavost jejich příslušníků umožnila Rudé armádě být tím, čím je. Historie poslední světové války nemá skvělejšího příkladu statečnosti, obětavosti, houževnatosti celého národa, než jakým byl boj národů Sovětského svazu za bolestného útupu napříč Ruskem, kdy celá města lehala popelům a kdy utrpení statisíců dosáhlo rozsahů biblických, při obraně Moskvy, Leningradu a Stalingradu a konečně při skvělém ústupu lidové armády Sovětů k západu až k vítěznému obsazení Berlína.

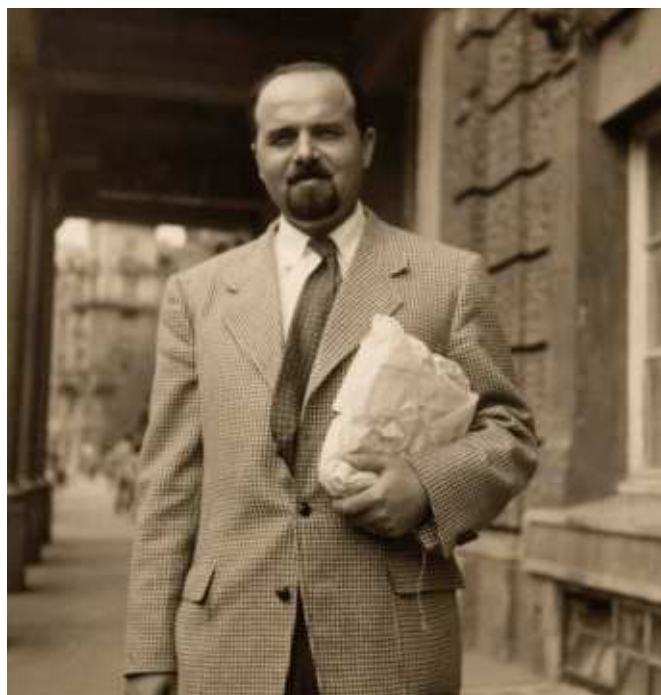
Po celou dobu války československý lid tajně u svých příjmačů sledoval výkony Rudé armády a s jejími úspěchy či nezdary šlila nebo slábla naděje i na vysvobození jeho. První kilometry našeho území byly osvobozeny Rudou armádou. Její vojáci byli prvními spojeneckými bojovníky, kteří padli na naši půdě. A jednotky Rudé armády opravdu v hodině dvanácté přispěchaly na pomoc hlavnímu městu republiky Praze. Toto všechno měli jistě na mysli ti, kdož se minulého týdne přišli do ulic hlavního města rozloučit s útvary této armády, které po skončení díla, jež bude mít trvalé místo v dějinách našeho národa, se vraceli do vlasti. Provází je vůle a nejlepší přání všeho našeho lidu, aby země národů Sovětského svazu se co nejdříve zotavila z těžkých ran, které jí byly válkou zasazeny a aby Sovětský svaz v dlouhém období míru ve spolupráci a v přátelství se svým spojencem a posledním velkým válečným spojencem a posledním velkým válečným spojencem šťastnému zítřku, který mu patří jako snad žádné jiné zemi na světě.

### Kam vede mládež SCM?

Redakce »Obzorů« dostala dopis výboru SCM v Tapesích u Uherského Hradiště, podepsaný předsedou výboru a osmi jeho členy. Autoři dopisu vyslovují své rozhořčení nad



Educator, Protestant preacher, pacifist and child rescuer Přemysl Pitter, who alerted Pavel Tigríd to the appalling conditions in the internment camps for Germans (National Pedagogical Museum and Comenius' Library)



Pavel Tigríd in the post-war period (Tigríd family archive)



Press card of Pavel Tigríd from 1947 issued by the Union of Czech Journalists (National Archives)

ŘEDITELSTVÍ  
NÁRODNÍ BEZPEČNOSTI V PRAZE  
Odd. - V. - Státní bezpečnost.

V Praze dne 18. září 1946.

Č.j. 114.788/46/Stb.lđ

DŮVĚRNĚ

Zemský národní výbor  
Zemská úřadovna stát. bezpečnosti  
k ruk. Dr. Adlera  
v Praze II., Washingtonova 7.

Věc: Jan Kolár a spol. - trestní oznámení dle zák.  
na ochranu republiky -  
Přílohy: svazek -

V příloze zasílám opis skutkové podstaty trestní oznámení státnímu zastupitelství v Praze, které bylo dnešního dne učiněno dle §§ 5 a 18 zák. na ochranu republiky proti Janu Kolárovi, nar. 2.1.1923 v Praze, bytem Praha II., Podskalská 37, MUDr. Otakaru Slezákovi, pol. lékaři v Praze, Pavlu Tigridovi, nar. 27.10.1917 v Praze, min. komisaři Ministerstva zahraničí a Bedřichu Partajovi, nar. 16.5.1904 v Týnu n. Vlt., šefred. Lidové demokracie pro uveřejnění článku v časopise "Obzory".  
Vyšetřování toto bylo prováděno za součinnosti orgánu ZOB. II., hlav. správy OBZ, které opisem současně vyrozumívám.

Vedoucí oddělení



ZEMSKÁ ÚŘADOVNA STÁTNÍ BEZPEČNOSTI V ČECHÁCH	
Došlo: 23. IX. 1946	Přílohy:
Číslo: 10465	10 listů

S  
426

T  
174

P  
514

K
746

On 18 September 1946, the State Security filed a criminal complaint against Jan Kolár, the author of an article on uranium mining for the Soviet Union in the Jáchymov region, and the publishers of the magazine *Obzory*, which also included Pavel Tigríd (Security Forces Archive)

# OBZORY

*týdeník pro politiku a kulturu*



Sovětská armáda slaví 29. výročí svého vzniku.

ROČNÍK III.

8

CENA Kčs 4.-

*Z obsahu • Křesťanství v politických dějinách (Dr. Bohdan Chudoba). - A ještě co je reakce (Pavel Tigríd). - Rozprava o socialismu pokračuje (Dr. M. Skácel). - Revoluce, strádalové a akcionáři (A. Pimper). - Ostrá bílinská kyselka (O. B. Zorník).*

V PRAZE DNE 22. ÚNORA 1947

notila národ pro čtyřletý zápas, pochopíte, jak moudré bylo Šrámkovo stanovisko a jak posloužilo dalšímu vývoji republiky.

Proč o tom mluvíme? Proto, aby bylo patrné, že tenkrát před 29 roky byli u nás lidé, kteří měli pevný smysl pro odpovědnost. Tehdejší době se dnes říká —

## A ještě: kde je reakce?

Odpověděli jsme v předposledním čísle na tuto aktuální otázku poukazem na několik případů v našem veřejném životě, které jsou prokazatelně reakční, fašistické, a zjistili jsme, že jejich přímými původci jsou významní političtí činitelé té politické strany, jež přímo do svého štítu si vryla (a nutno loyálně přiznat, že od počátku), boj proti fašismu. A vzhledem k tomu, že tato strana volá dnes a denně po zničení reakce a fašismu a žádá, aby každý případ a každý čin, jež možno hodnotit jako protidemokratický, a tedy fašistický, byl konkrétně a podrobně pranýřován, domníváme se, že posloužíme zájmu celku a poměrům v Národní frontě, když i my tomuto volání vyhovíme.

Definovali jsme už několikrát co nejméně pojem demokracie, neboť nelze klasifikovat nějaký čin jako nedemokratický, jsme-li dokonale na širou a nejvlastnější podstatou pojmu politické demokracie. Dnes pro jistotu definujeme pojem reakcionáře: reakcionář, či přesněji řečeno fašista, je člověk, nenávidějící demokratický způsob vládnutí a uznávající jen vládu silných jedinců, kteří mají právo dobytí rozhodující moci ve státě, v administrativě nebo veřejných institucích všemi prostředky, násilím, podvodem či terorem. Těmito prostředky také udržuje se u moci, když ji dobyl. Fašista je člověk, zbožňující totalitní stát, jenž mu představuje nejvyšší a neomylnou autoritu, kterou třeba slepě poslouchat a které je třeba přinášet ty největší oběti. Fašista je člověk, který neuznává právní řád, nezávislost soudu a soudců, nestranickost státních orgánů a institucí. Fašista je člověk, který nenávidí pravdu, svobodu přesvědčení, slova, projevu a tvorby a který je soustavně okleštuje a pronásleduje. Fašista je člověk, který falšuje vůli lidu, vydírá pracující ve jménu lidu, porušuje listovní tajemství, aby denuncoval, viastněl, aby nakonec zaprodal. Fašista, reakcionář, je tedy člověk, který reaguje na jisté myšlenky, instituce nebo události fašisticky, ve smyslu, který jsme tu právě naznačili.

S tohoto hlediska vízme několik případů v našem veřejném životě: jsou všechny z poslední doby.

Předseda ÚRO vyhlásil v »Práci« případ dvou řezníků, kterým zaměstnanci pražských jatek odmítají přístup na jatka, kde »každé objevení se těchto pánů znamená srocování dělníků, rozhořčené protesty, poruchy v práci, ba hrozí i stávky.« To všechno proto, poněvadž tito pánové »se v okupaci svým nepřipustným jednáním proti zaměstnancům soustavně prohřešovali«. Poal. Zápotocký správně říká, že je v tom nutno zjasnat pořádek; a to tak, že v zájmu »plynulého chodu výroby« je nutno zneškodnit oba řezníky. V demokratickém státě však, v němž existují řádné soudy, mohou provinilé lidi zneškodňovat právě jen tyto řádné soudy, které se řídí nikoli vůlí či nevlíí dělníků, poslanců či vlády, nýbrž jen a jen zákonem. Jestliže dotyční řezníci se jakkoli provinili v době okupace, příslušné soudy posoudí jejich vinu a vyměří trest. Nestalo-li se tak, nepodal-li nikdo ze zaměstnanců jatek žalobu na výše zmíněné řezníky, mají oba páni plné právo chodit na jatka, kdykoli se jim zlíbí. Kdybychom ve státě dovolili takovéto »jatečné« soudy, neměli bychom demokracii; stalo by se totiž, že

nikoli bez příděchu hany — republika liberální, buržoasní atd. Doufáme, že republika lidová nezůstane v pocitu odpovědnosti a smyslu pro povinnost posadu za tím, co je dnes právem pokládáno za překonané. — Hledá se důvěra člověka k člověku, strany k straně, národa k národu.

Pavel Tigríd

příště by zase jimi zaměstnanci jinde »se srocovali a rozhořčeně protestovali«, poněvadž se jim někdo nelíbil pro bradavici na nose nebo barvu legitimace v kapse. Kdo nabádá k jinému postupu, než demokratickému (nikoli po prvé), není ovšem demokrat.

Demokracie a demokrati musí nejen uznávat, ale vášnivě hájit nezávislost soudu. Probíhá-li soudní přelíčení, demokratický tisk nesmí články, polemikami či jinými způsoby ovlivňovat proces. Ústřední orgán největší naší strany pokusil se jak při procesu a protektorátní vládou, tak nyní při soudu nad dvěma příslušníky SNB zcela po fašisticku ovlivnit soudní přelíčení osočováním předsedy soudu a »jménem lidu« určit, kdo je a kdo není vinen. Takovéto pokusy, proti nimž se sám soud musel ohradit, nutno označit za reakční, tím spíše, že jsou částí zastrašovací kampaně, jež může mít dalekosáhlé následky v našem soudnictví a mezi soudci.

Týž list soustavně porušuje listovní tajemství, aby mohl na podkladě takto nezákonně získaných (a obvykle ještě všelijak upravených) zpráv denuncovat veřejně činné osobnosti. Takovými a podobnými způsoby dostával se k moci fašismus a nacismus a jako takové třeba je odsoudit, i kdyby byly ve službách sil sebekrokovějších.

Ministr zemědělství Duris zahájil kampaň proti nejvyššímu lidovému orgánu, ZNV, poněvadž tento úřad rozhodl, aby byl vrácen majetek člověku neprávem obviněnému a podle žádného dekretu nesouzenému a neodsouzenému. Jde přitom o motiv prosté hamiznosti lidí jedné politické strany. V demokratickém státě i ministr musí dbát platných zákonů a nařízení, nechce-li se vystavit nebezpečí obvinění z reakcionářství. Právo revoluce má být respektováno, pokud nalezlo vyjádření v ústavě nebo zákoně; rozhodně však nesmí platit bezprávi revoluce. Ministr nemůže beztrestně mluvit tak nedemokraticky, jako mluvil ministr informací v Pizni.

Hle, několik případů politické reakce z posledních dnů. Tvrdí se nyní často, že máme, tak říkajíc, historickou reakci, tu, jež se prokázala být zrádnou v době pro národ a stát nejtěžší. Nepochybně. Měli jsme lidi, kteří podporovali reakci, fašismus z přesvědčení, zistnosti nebo hlouposti. Víme ovšem také, že tito lidé byli v nejrůznějších politických stranách a patřili ke všem vrstvám, i dělnickým. Ti nejvíce se provinili byli nebo ještě budou souzeni a odsouzeni. Kdyby tu však byl úmysl dělat jakousi národní přehlídku zrady a pokračovat do nekonečna v kolaborantské hysterii, museli bychom po právu zamířit kužel světla i tam, kam dosud nedopadl. Museli bychom rozvířít otázku po politické činnosti v š e r h v době pomnichovské a prvního roku války, tedy v době zvýšeného ohrožení republiky, a žádat účty, byť i jen z politických omylů. Domníváme se však, že bude pro stát a jeho dvoutletku prospěšnější, uzavřeme-li definitivně tuto kapitolu, jež konec konců zůstane částí n a š i e h dějin, a budeme odhalovat a pranýřovat reakci mezi námi, tu dnešní a každodenní, tu škodlivou a nebezpečnou. Jen prosíme: tak věcně a konkrétně, jako jsme se o to pokusili my.



# VÝVOJ

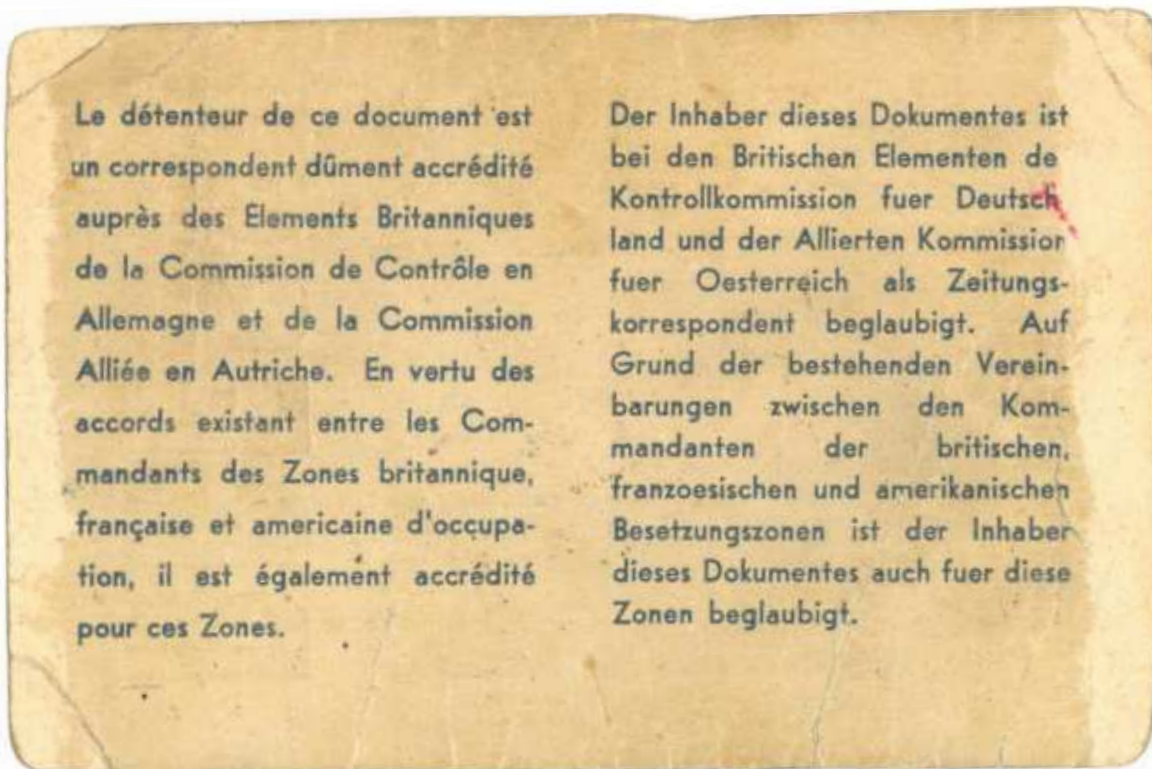
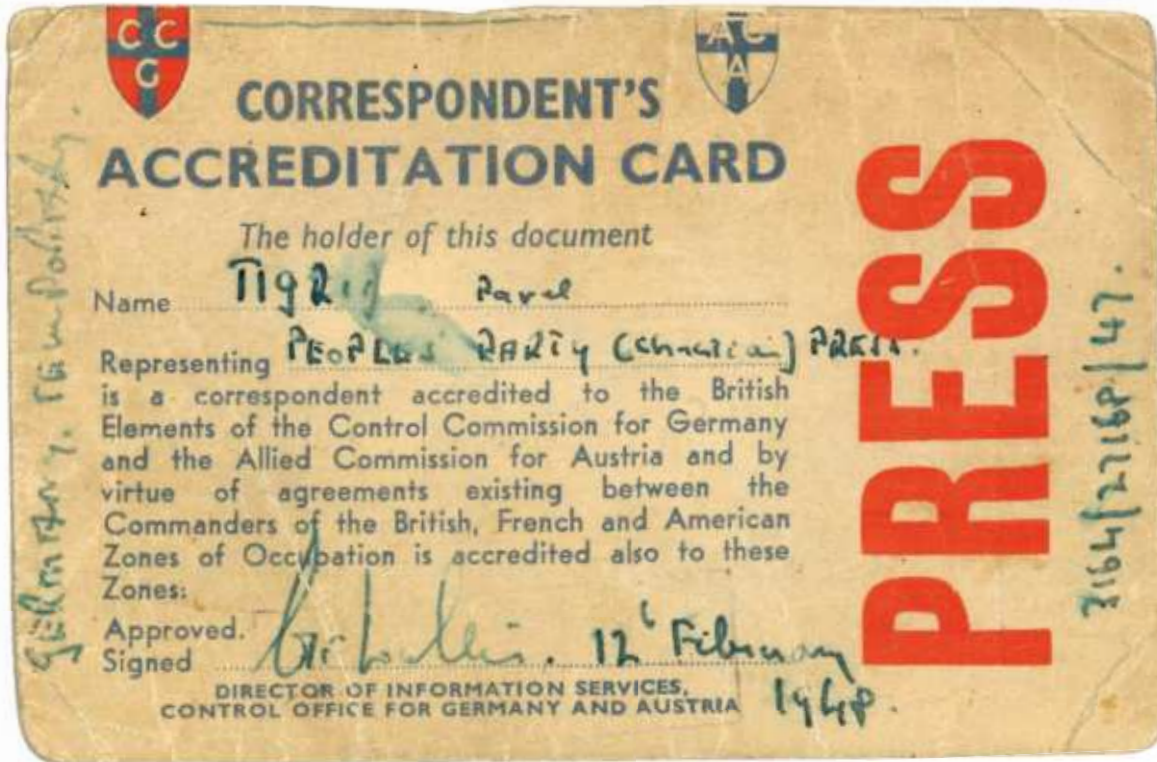
ROČNÍK 2 • ČÍSLO 46 • 12. LISTOPADU 1947 • CENA 3 Kčs

## CLARK GABLE

Američané jsou struční. Ve filmové statistice se dočtete o Clark Gableovi asi toto: Muž s velkýma ušima a širokým úsměvem, vysoký 185 cm, váží 99 kg, má tmavohnědé vlasy a ledě oči, rád rybaří a chodí na hony, raději než o umění a literatuře hovoří o proutěných každodenních záležitostech. Patnáct let dělal všechno možné od পুলিশho prodejce po stavění, než z něho filmové úlohy udělaly herce, který se přičinil o obrovský finanční obrat filmových podnikatelů. Toť vše. Celý příběh jeho života si musíte domyslet sami. A není nezajímavý, jak už to zjištění americké filmové statistiky napovídají.



The weekly *Vývoj* [Development] primarily focused on young people, as shown by the photo of Hollywood star Clark Gable on the cover, 12 November 1947 (archive of Christian Democratic Union – Czechoslovak People's Party)




Tigrig's press card for the British, French and American occupation zones in Germany and Austria issued in 1948 (National Archives)

OSOBNÍ POPIS - SIGNALEMENT ОПИСАНИЕ ЛИЧНОСТИ - DESCRIPTION		Manželka - Femme Жена - Wife	
Zaměstnání Profession Métier Occupation	<i>šlechtař</i>	etudiante	
Rodič a datum narození Lieu et date de naissance Mesto a vrstva rojdenia Place and date of birth	<i>Prague</i>	<i>Prague</i>	
Običej Visage L'air Face	<i>čelý - poudě</i>	<i>čelý - soud</i>	
Bavza očí Couleur des yeux Глаза Colour of eyes	<i>šedá</i>	<i>šedá</i>	
Bavza vlasů Couleur des cheveux Цвет волос Colour of hair	<i>šedá</i>	<i>šedá</i>	
Zvláštní znamení Signes particuliers Особые приметы Special marks			


  

DĚTI - ENFANTS - ДЕТЯ - CHILDREN		
Iméno Nom - Name	Věk Age	Pohlaví Sex - Sex




Manželka - Femme  
Жена - Wife



Manželka - Femme  
Жена - Wife

Pavel Tigríd's passport, 1947 (Tigríd family archive)

Registration Certificate No. <i>A310865</i>	Nationality <i>Czech</i>
Issued at <i>AROI Metro</i>	Born on <i>24.10.19</i> in <i>Prague</i>
on <i>27.4.49</i>	Previous Nationality (if any) <i>Austrian</i>
Name (Surname first in Roman Capitals) <i>TIGRID Pavel</i>	Profession or Occupation <i>no occupation</i>
Alias	Single or Married <i>Married</i>
Left Thumb Print (if unable to sign name in English Characters)	Address of Residence <i>50. Avenue Road N.6.</i>
PHOTOGRAPH	Arrival in United Kingdom on <i>31.3.39</i>
	Address of last Residence outside U.K. <i>Prague</i>
Signature of Holder <i>Pavel Tigríd</i>	Government Service
	Passport or other papers as to Nationality and Identity <i>H.O. Temp Travel Doc No 115284 issued Wiesbaden on 9.2.49</i>

ID card issued to Pavel Tigríd by the British authorities in 1949 (National Archives)

# RADIO FREE EUROPE

In 1948, Pavel Tigrid found himself in exile once again. He was granted asylum in a facility for prominent refugees in Oberursel, near Frankfurt am Main, which was ironically called the 'Golden Cage'. In the spring of 1948, Tigrid became a plenipotentiary of the Czechoslovak Committee for Political Refugees, whose main aim was to improve the often miserable conditions of the exiles. He also devoted himself to journalistic work. With Jiří Kovtun, he edited the weekly *Svoboda* (Freedom). In 1949, he participated in the activities of the Council of Free Czechoslovakia.

In exile, he was happily reunited with his wife Ivana. Together they moved to Munich in 1950, where Pavel Tigrid was put in charge of the Czechoslovak editorial office of Radio Free Europe. As programme director, he greatly influenced the beginnings of the broadcast, which soon became one of the main symbols of resistance against the Communist regime. The radio station was funded by the US government and in its first decade of existence its editorial offices were directly controlled by the US Secret Service as part of the propaganda war against the Soviet bloc. Tigrid left Radio Free Europe in September 1952, primarily because of disputes with the head of the Czechoslovak section, Ferdinand Peroutka, over programme issues. From Munich he headed to the USA, where he lived until the end of the 1950s.

"This radio station has declared war to the Communists; a struggle in which its main weapon is the truth. Its job is to inform you of what is really going on in the world, to expose the Communist lies, to help you practically in exposing traitors and agents, and to keep you firm in the hope that victory will be ours. We have built our programme on the principle that common sense, free thought and independent judgment are the greatest enemy of the Communists. And already today, a wave of resistance - and we can speak of a truly popular resistance - is growing in all countries under Communist domination. And the democracies of the world have decided to support this struggle with all their might and according to the principles of modern psychological warfare."

Pavel Tigrid (Radio Free Europe, 6 August 1951)



Studio of the Czechoslovak editorial office of Radio Free Europe in Munich (Tigrid family archive)

UTVAR 9600 - PRAHA 70.  
 Poštovní zpráva dle  
 DALNOPIŠ.  
 Přijel:  
 dne: 23/2 1948 hod. 12.11 podp. Halek

# TELEGRAM

+ OSTB PRAHA 291 23 . 2 . 10. 45

VSEM OBLASTNIM URADOVNAM STATNI BEZPECNOSTI, POBOCKAM OSTB  
 A VSEM STANICIM S N B V POHRANICI NA VEDOMI :

PAVEL T I G R I D., NAR. 27. 10. 1917 V PRAZE., BYTEM  
 V PRAZE 18, NA DRACKACH CIS. 1, BUDIZ ZATCEN PRO  
 PODEZRENI Z PROTI-STATNI CINNOSTI V PRIPADE PRECHODU CSL.  
 HRANIC. ZPRAVA, V PRIPADE ZATCENI BUDIZ PODANA DALNOPISEM,  
 PREDNOSTOVI O S T B V PRAZE. ZPRAVA BUDIZ, PODANA I V TOM  
 PRIPADE, ZE JMENOVANY JIZ HRANICE, PREKROCIL A PROTO BUDIZ  
 UVEDEN DEN, HODINA, A EVENT. MISTO JEHO PRECHODU HRANICE,  
 JAKOZ I PRIPADNE ZISKANE ZPRAVY O JEHO POBYTU V ZAHRANICI,  
 REPS. CIL JEHO CESTY.

OBLASTNI URADOVNA STATNI BEZPECNOSTI V PRAZE  
 CIS. RIMSKA 3 - AD -30086/48 TAJ.

PREDNOSTA OSTB V PRAZE C A D E K +

+ R 291 23/2 12.18 SNB UTVAR 9600 PRAHA HALEK +

Rozdílomik:

9164 Litoměřice 277  
 2184 - - - 278  
 9165 Liberec 279  
 2185 - - - 280  
 9166 Plzeň 281  
 8926 - - - 282  
 9167 Brno 283  
 8177 Ingolstadt 284  
 8187 Olomouc 285  
 8197 Týn nad Sázavou 286

Převzal: Halek  
 dne: 23/2 1948 hod. 12.25 podp. Halek  
 Odeslal:  
 čís. 277-289 dne 23/2 1948 hod. 13.15  
 zpr. podle rozdílu podp. Halek

8174 Karlovy Vary 287  
 8176 Ústí nad Labem 288  
 8195 Hradec Králové 289

35 osob  
Příloha

10609

Seznam uprchlých a zadržovaných  
1948

C/ **Uvádím zejména tyto případy:**

10609

✓ <u>KRAJINA Vladimír</u>	Praha 1., Kro- cínova 3	NS § 2-6 zák.na ochr. republiky	uprchl	oznámen
✓ <u>HORA Otta</u>	Praha XIV.,K Habovce 667	NS "	"	"
✓ <u>ČÍŽEK Alois</u>	Praha VII.,Le- tohradská 22	" § 6-14	"	"
✓ <u>SOLSKÝ Milič</u>	Praha XII,Slad- kovského 4	" § 6	zatčen	
✓ <u>HEHR Karel</u>	Praha XIX,1615/5	" § 5-6	"	<i>Průhled</i>
✓ <u>ŠEBOROVÁ Milena</u>	Praha XIII,tř. Kr.Jiřího 922	" § 12	"	<i>Kasurní</i>
✓ <u>BIČIŠTĚ Josef</u>	Praha XII,Na Šafránce 17	" § 17	"	
✓ <u>FORMÁNEK Otokar</u>	Praha XVI., Koubrova 7	" § 12	"	
✓ <u>NEVRKLA Rudolf</u>	Praha XII,Na Smetance 6	" třaskaviny	"	oznámen
✓ <u>HORSKÝ Jan</u>	Praha XVI.,U Plátenice 4	" protistát. činnost	"	
✓ <u>FORMAN Jos.ing.</u>	Brno,Čapkova 31	" "	"	
✓ <u>HORÁK Anzonín</u>	Praha XV.V plá- ni 55	" pobuřování	"	
✓ <u>HORÁK Vladimír</u>	Praha XI.,Tá- borská 11	" "	"	
✓ <u>ADAMCOVÁ Zorka</u>	Praha XII,Šmi- lovského 5	DS § 12	"	oznámena
✓ <u>VRTALA Bedřich</u>	Kyjov 603	NS protistát. činnost	"	
✓ <u>KOLAVA Frant.</u>	Přerov	" § 5-101	"	
✓ <u>ČECH Stanislav</u>	Vel.Popovice čís.242	" přechovává- ní zbraní	"	oznámen
✓ <u>MIKŠÍČEK Stan.</u>	Ruzyně 181	" zák.na ochr. republiky	uprchl	"
✓ <u>HERBEN Milan</u>	Praha XVI,Hor. nábřeží 9	" § 2	"	"

The list of the most important 'cases' dealt with by the State Security at the end of March 1948 included the escaped Pavel Tigríd and the arrested Ivana Tigrídová (Security Forces Archive)

✓ TIGRID Pavel	Praha XVIII., Na Dračkách 1	L	zák. na ochr. rep. § 2	uprchl	oznámen
✓ TIGRIDOVÁ Ivana	dtto	"	"	zatčena	
✓ UHL Felix	Praha XVI., Štefanikova 57	"	§ 2-6	"	"
✓ SOCHOREC Kosti- slav ing.dr.	Mor. Žižkov	"	zpronevěra	"	"
✓ PROCHÁZKA Adolf dr.	Praha XIX., Na Marně 835	"	§ 2	uprchl	"
✓ PROCHÁZKOVÁ Helena	dtto	"	§ 2	"	"
✓ PROCHÁZKOVÁ Marta	dtto	"	§ 2	propuštěna	
✓ WILD Jiří	Praha V., Žatecká 14	"	§ 2	zatčen	oznámen
✓ BAITLER Ant.	Praha XII., Na Kodymce 127	"	§ 2	"	"
✓ SVOBODOVÁ Miroslava	Praha XIV., ul. 5. května 14	"	§ 2	"	"
✓ DOSEDĚL Mir.	Praha XII., Říčanská 4	"	§ 2	"	"
✓ HYVNAR Václav	Praha VII., Strojnická 7	"	§ 2	"	"
✓ TYLČEK Robert	dtto	"	§ 2	"	"
✓ OPŘÁTKO Václav	Praha XII., Francouzská 44	"	§ 2	"	"
✓ SOCHA Vladimír	Štramberk 132	"	§ 2	"	"
✓ DUCHÁČEK Ivo dr.	Praha XVI., Pod Klikovkou 13	"	§ 2	uprchl	"

Vzhledem k agendě zdejší úřadovny nelze však bezpečně v této zprávě podchytiti všechny v úvahu přicházející případy.

Přednost:

*[Signature]*

ZEMSKÁ ÚŘADOVNA STÁTNÍ BEZPEČNOSTI	
31. břez. 1948	
Doslo:	Průchyt:
Taj:	<i>[Signature]</i>



**A truck from which the Czechoslovak editorial office of Radio Free Europe made a test broadcast in the summer of 1950 (Libri prohibiti)**



**Headquarters of the Czechoslovak editorial office of Radio Free Europe in Munich, 1951 (Libri prohibiti)**



**Radio Free Europe headquarters in New York, 1952 (Libri prohibiti)**





**Pavel Tigríd with his wife Ivana and Stanislav Harmáček, an official of the Czechoslovak Student Union in Exile, Munich 1951 (Zdena Horáková archive)**



**Pavel Tigríd in 1951  
(archive of Radek Schovánek)**

1.10.1951

- 39 -

Čs

Sv

20,15 SVOBODNÁ EVROPA    č e s k y a s l o v e n s k y    KV

SE

Pavel TIGRID:

K zahájení vysílání pro Maďarsko.

=====

Mám čestný úkol pozdravit dnes na společné frontě proti komunismu a sovětské despotii nového bojovníka. Je jím maďarské vysílání rozhlasové stanice Svobodná Evropa, které ode dneška bude slyšet na vlnách éteru po dvanáct hodin denně a bude přinášet, podobně jako naše, č e s k o s l o v e n s k é vysílání informace, povzbuzení a poselství svobodného světa maďarskému lidu.

Podobně jak před pěti měsíci nám, tak dnes i maďarskému lidu dostává se svobodné rozhlasové stanice, která nepochybně bude zdrojem informací, naděje a odhodlání všem svobodmilovným lidem v Maďarsku. Jsem si jist, že uvítáte tuto zprávu s tak upřímnou radostí, s jakou jsme ji přijali my, v rozhlasové stanici Svobodná Evropa. Nová, silná rozhlasová stanice 'Hlas svobodného Maďarska' znamená, že na naší společné protikomunistické frontě přibyl další bojovník. Že v šetězu solidarity po obou stranách železné opony vznikl nový člunek, upevňující bojové i pracovní společenství sil svobody.

Nová vysílačka znamená, že další miliony lidí se dovědí pravdu. Znamená, že další miliony nešťastných občanů sovětského satelitního státu se budou dovídat, co se děje ve světě, co se děje v jejich vlastní zemi. Znamená, že šestá kolona svobody, pracující ve všech zemích pod sovětskou nadvládou bude nesmírně posílena, poněvadž bude posílena vědomost o skutečném stavu světa, poněvadž bude posílena touha i vůle k svobodě, poněvadž bude posílena přesvědčení, že každá vláda teroru je jen dočasná.

Vy víte sami nejlépe, že zahraniční vysílání svobodných rozhlasů, ať už stanice naší, nebo Hlasu Ameriky, nebo BBC je komunisty pokládáno za nepřátelské číslo jedna. Svobodný rozhlas, to znamená společenství svobodmilovných lidí se svobodným světem. Jsou to nálož dynamitu, kterých se komunisté bojí jako čert kříže. Jejich úmyslem je oddělit národy, které si podmanili, neprodyšně od svobodných lidí. A pomaličku, v nedýchacím prostředí věčně opako-



# RADIO FREE EUROPE

Division of the

NATIONAL COMMITTEE FOR A FREE EUROPE - INC

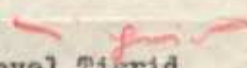


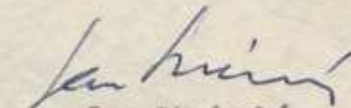
1. května 1952

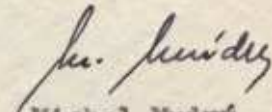
Mr. HEŠÍK,  
Schönbergstrasse 9

Rádi bychom Vám u příležitosti prvního výročí trvání naší stanice upřímně poděkovali za oddanou spolupráci. Víme, že své práci věnujete všechny své síly, že naši stanici, která se stala v krátké době jednoho roku jednou z nejmocnějších zbraní proti komunismu, pomáháte účinně a obětavě. Věřte, že úspěch, kterého jsme dosáhli, je také Vaší zásluhou. Věříme pevně, že duch přátelství a spolupráce, který vládne mezi všemi členy našeho pracovního teamu a který byl vytvořen také Vaší zásluhou, bude v československém oddělení i nadále zachován a přispěje ještě k lepším výkonům a tím také k lepším výsledkům.

Dovolte, abychom Vám přáli všechno nejlepší, hodně úspěchů a spokojenosti i v budoucnosti.

  
Pavel Tigríd

  
Jan Stránský

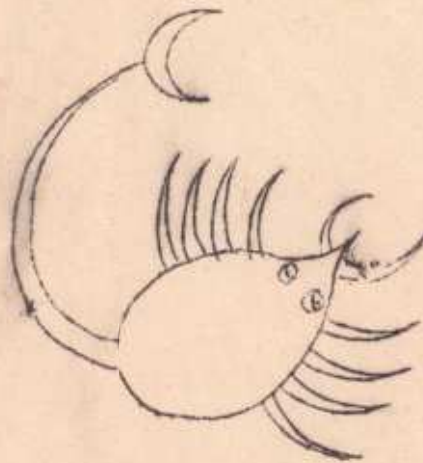
  
Michal Mudrý

1. ENGLISCHER GARTEN · MÜNCHEN · GERMANY · TEL. 28411

PROSINEC 1951 - ČÍSLO 1

# ŠKORPIJÓN

KTERÝ KOUŠE, ALE NEUSMRTÍ



O B S A H:

K UDÁLOSTEM DNE - MEZINÁRODNÍ KOMENTÁŘ - MY TO VÍME - CO O NÁS  
ŘÍKAJÍ - CO JSME JIM MÁLEM ŘEKLI - CO JSME ŘEKLI ON AIR - CO  
JSME ŘEKLI, ALE VYSTŘIHLI - CO ŘÍKÁME POD ČAROU - PLOVALA KACH-  
NIČKA PO ISAŘE - CO SE O NICH ŘÍKÁ - CO BY SE NEMĚLO ŘÍKAT - CO  
ŘEKLI, ALE CO BYCHOM DO NICH NIKDY NEŘEKLI - LISTÁRNA ŠKORPIJÓNA  
Z PŘEHLEDU POŘADŮ - SLUŽBA ČTENÁŘŮM

---

ŘÍDÍ REDAKČNÍ KOLO

V PRAZE dne 18.5.1951

Č. j.: I/6 507T  
Věc: Vysílačka "Free Europe"  
(Uveďte v odpovědi)

Soudruh  
Rudolf Slánský  
zde.

21. V. 1951

Vážený soudruhu,

ministerstvo zahraničních věcí, tiskový odbor, dostalo od našeho generálního konzulátu v Mnichově informace o tom, že dcera s. Dr. O. Fischla, Eva Fiedlová, je zaměstnána jako vedoucí síla při organizování nové reakční protičeskoslovenské vysílačky "Free Europe" v Mnichově.

Vedoucím československého oddělení vysílačky je Pavel Tigríd, jeho zástupcem Dr. Jan Stránký, technickým poradcem Josef Kodíček. Dalšími vedoucími spolupracovníky je Dr. Jan Zák, Eva Fischlová a jiní emigranti, býv. redaktoři, politici a dramaturgové.

Tato vysílačka, zřízená za peníze amerických monopolistů, má čtyři vysílací věže u Holzkirchenu, několik kilometrů od Mnichova. Studia vysílačky jsou v mnichovské čtvrti Bugenhaußen, Possarstrasse 9. Další vysílací stanice k těmto účelům se staví v t.zv. "Anglické zahradě" v Mnichově a počítá se s jejím dohotovením asi za 2-3 měsíce. Vysílačka má sílu 135 kilowattů. Celé okolí vysílacích věží a stanic je nepřetržitě ve dne i v noci hlídáno zesílenými strážemi americké MP.

Presidentem " Výboru pro svobodnou Evropu", který řídí vysílačky a jejich práci, je Charles Douglas Jackson, americký nakladatel a žurnalista, který vydává časopis "Fortuna" a je zároveň místopředsedou vydavatelství časopisů "Time" a "Life". Za minulé světové války byl Jackson šefem oddělení pro psychologické vedení války u gen. Eisenhowera. Řídil celou spojeneckou válečnou propagandu v rozhlese, filmu, letáčích a šeptanou propagandu.

Pro strategické cíle a úmysly západních imperialistů je charakteristické, že právě osobu tak " osvědčenou" postavili v čelo nového protičeskoslovenského / a proti lid. dem. vůbec/propagačního aparátu.

Na vědomí: s. Bareš  
s. Köhler

Se soudružským pozdravem

# THE ORIGIN OF *SVĚDECTVÍ*

In November 1952, Pavel Tigrid and his family left for the United States, where he initially worked as a waiter, bartender, and clerk, according to his memoirs. Only after two years did he begin working in New York for the Committee for a Free Europe, where he participated in projects organising smuggling exile publications financed by the US Secret Service. The office was located one floor above the headquarters of Radio Free Europe. In the autumn of 1956, he co-founded a new exile magazine, *Svědectví* ([Testimony], which he continued to edit until the early 1990s.

Parity in the possession of atomic weapons, the Geneva peace talks in the summer of 1955, and the subsequent Soviet criticism of the cult of Stalin led to a revision of American policy toward the East. In the future, peaceful coexistence between the two superpower blocs was envisaged. Communist regimes were to be changed by evolution and through sophisticated influence and cooperation with the West. With these intentions in mind, and after the experience of the Soviet suppression of the Hungarian revolt in 1956, Pavel Tigrid retreated from a sharply confrontational line. The new orientation was strongly reflected in the quarterly *Svědectví*, which quickly became an important exile platform influencing events in Czechoslovakia.

"The actions of the world democracies, led by the United States, in the next few years will also greatly influence the growth of freedom in the countries of Central and South-east Europe; certainly, the Czechoslovaks, Poles, and Hungarians will have as many freedoms and rights as they win themselves; but the degree and speed with which they acquire these rights directly depends on the moral and international political advance of the Western democracies in the world of newly emerging ideological, power, and cultural conditions."

Pavel Tigrid (*Vývoj a vyhlídky* [The Development and Expectations], *Svědectví*, 1956)



The cover of the first issue of *Svědectví*, published in 1956. The graphic design of the magazine lasted until its end in 1991. Its author was Ladislav Sutnar (Libri prohibiti)

# SVĚDECTVÍ

čtvrtletník pro politiku a kulturu — ročník I — číslo I — zima 1956

## poznámky k událostem

### VÝZVA

Tento časopis vychází v době revoluce ve střední Evropě. Je to svým způsobem revoluce jedinečná: není namířena proti socialismu, ale proti zemi, jež skutečný socialismus zradila, Sovětskému Svazu. Je to revoluce nikoli za návrat kapitalismu, ale za návrat svobody, spravedlnosti a důstojného lidského života. Je to zápas, vedený lidem proti těm, kdo jej po léta ponižovali, omezovali, odírali a ohlupovali z příkazu cizího diktátora, nyní i Moskvou prohlášeného za zločince. Lid žádá, aby tito muži v cizích službách byli smeteni.

Tento československý časopis, vycházející v cizině, se ovšem hlásí do řad bojujících. Co jeho spolupracovníci hlásali po osm dlouhých let se prokazuje být pravdou: nyní jde o to, abychom ve spojení se všemi důslednými Čechoslováky ve vlasti uskutečnili základní předpoklad pro příští život ve svobodě: plnou nezávislost na sovětském Rusku. Řada komunistických předáků ve střední a jihovýchodní Evropě už tento požadavek postavila a So-

větská vláda jej musela — nebo bude muset — splnit. Komunisté, kteří se v budoucnu ještě vůbec chtějí nazývat Čechoslováky, musí jej rovněž vznést a postarat se o to, aby byl v plné míře splněn: v tomto úsilí mohou počítat s podporou všeho lidu.

Teprve až se tak stane, zahájíme rozpravu o tom, co dál. Tento časopis chce sloužit takovéto rozpravě u vědomí mravního, myšlenkového a politického souzvuku, který existuje mezi nastupujícími generacemi ve vlasti a těmi, kdo jako demokraté museli v roce 1948 opustit svou zem.

Podávají tu na sklonku osudného roku 1956 svědectví o tom, že stojí svým citěním a myšlením, vášnivěji, než kdy jindy, na straně lidu a jeho tužeb; a v podobě těchto listů, jež posílají domů, vyzývají všechny opravdové Čechoslováky ke společnému hledání cesty, jež vede k budoucnosti v míru, ve svobodě a spravedlnosti.

28. října 1956

Redakce



Lef to right: Radomír Luža, Jiří Horák and Josef Jonáš (later the first members of the *Svědectví* editorial team) in an interview with Miloš Vaňek, Munich 1951 (archive of Zdena Horáková)



Caricature of the American diplomat and historian George Kennan, whose views Tigríd shared and promoted (*Libri Prohibiti*)

Pavel Tigríd was interviewed by Jiří Lederer on the occasion of the 25<sup>th</sup> anniversary of the founding of the *Svědectví* magazine. It was published in the collection *Svědectví Pavla Tigrída* [Pavel Tigríd's Testimony] in 1982 (*Libri prohibiti*)



## ROZHOVOR S PAVLEM TIGRIDEM

J.L.: Kdy a kde se zrodila myšlenka založit nový časopis a kdo s tou myšlenkou přišel?

P.T.: V New Yorku, na počátku roku 1956, kdy jsem pracoval jako číšník taky v noci – v jednom irském nočním lokále v Brooklynu – a tak jsem měl dost času na přemýšlení, než poslední opilá parta opustila místnost tak ke třetí hodině ráno. Zdálo se mi, že věci ve střední Evropě po odlivu stalinismu se dávají do pohybu ve směru k možnosti přece jen snad smysluplnějšího dialogu Východ – Západ, podmíněného právě tak říkajíc "domácí" kritikou, jakkoli kontrolovanou a přísně střeženou, těch největších zločinů a excesů údajně socialistického systému. Zdálo se mi, že snad nadejde doba, kdy bude možno s užitkem citovat něco z této kritiky a sebekritiky komunistů – vždyť už jsme měli Djilase a Dedijera – a snad i jednou komunistů českých a slovenských. V tomto posledním punktu otázka zněla – kde a jak. Co dosud vycházelo tiskem v československé emigraci, se vyznačovalo – ostatně oprávněně – tvrdým antikomunismem, který tehdy odmítal jakýkoli náznak možnosti dialogu mezi domovem a emigrací, ba – jak se ukázalo po vyjití prvních čísel Svědectví – hodnotil jej jako zradu /viz např. prohlášení Rady svobodného Československa se sídlem ve Washingtonu/. Bylo tedy třeba založit nový časopis, který by se dost radikálně lišil od všeho, co venku vycházelo a to už tím, ke komu by se obracel: v daném případě by byl určen především čtenářům doma. Doufal jsem, že i když domů pronikne jen pár desítek výtisků, kvalita obsahu, úroveň a zajímavost i aktuálnost otázek v nich diskutovaných se samy postarají o další rozšiřování publikace uvnitř země půjčováním a přepisováním. Tento předpoklad se ukázal v naprosto nečekané míře správným. Nemálo k tomu přispěla oficiální propaganda, která od prvního čísla věnovala novému časopisu velkou a soustavnou pozornost. Například hned po druhém čísle, nemýlím-li se, věnoval Ivan Skála půl strany velkého formátu Rudého práva "emigrantskému

plátku” Svědectví. Několik dobrých přátel, většinou dodnes členové redakční rady Svědectví, se sešlo rovněž v New Yorku a dohodlo se, že takovýto časopis by měl vycházet a snad by měl i naději na úspěch. Ale kde vzít peníze aspoň do začátku, najít tiskaře, který by účtoval co nejméně, získat dobré články a vůbec příspěvky a nic za ně neplatit...

J.L.: Jaké názvy byly probírány? A proč zůstalo u Svědectví?

P.T.: Pokud si vzpomínám, název Svědectví jsme přijali všichni. Vyjadřoval základní intenci plánovaného periodika: spíše než moralizovat /postup každé emigraci zvláště blízký/, propagovat, předpovídat a politizovat na nijak zvlášť vysoké úrovni tehdejší československé politické ”reprezentace” – přinášet svědectví o tom, co se v srdci Evropy děje. To hlavně. Ale co se děje i jinde ve světě – a to pokud možno z úst či per těch, kteří tam žili. Od počátku jsme spoléhali na to, že takových zajímavých svědectví bude dost a že nemálo jich bude od komunistů samotných.

J.L.: Kdo všechno stál u kolébky časopisu?

P.T.: Vilém Brzorád, Jan Čep, Jiří Horák, Josef Jonáš, Jiří Kárnet, Jan Kolár, Jiří Kovtun, Radomír Luža, Mojmír Povolný, Emil Ransdorf. Ransdorf, náš dobrý a milý přítel, předčasně zemřelý, odmítl nakonec do redakční rady vstoupit, poněvadž se mu zdálo, že vytčená redakční politika by mohla být vykládána jako ”souputnická.” Z těchže důvodů vystoupil z redakce Jan M. Kolár, talentovaný a rovněž předčasně zemřelý spisovatel /viz jeho vysvětlující otevřený dopis ve 2. čísle Svědectví, jaro 1957/. O několik let později, v podstatě ze stejných důvodů, opustil redakční radu Jiří Horák, který se však znovu stal jejím členem.

J.L.: Jakou jsi měl původní představu časopisu?

P.T.: Redakční intence jsou vytýčeny v prvním čísle na první straně

– s datem 28. října 1956 – a jsou výsledkem porad a dohody vydavatelů. Byl jsem určen hlavním redaktorem patrně proto, že jsem si to celé vymyslel a snad i proto, že jsem měl jako profesionální novinář nejvíc zkušeností – ne dost! Když se ten úvodník z 28. října 1956 čte znovu dnes, napadne, že na něm ani slovo nezastaralo. O čem to svědčí, nevím.

J.L.: Proč jsi opustil Svobodnou Evropu?

P.T.: To je složitá a ne příliš zajímavá a v této souvislosti nedůležitá historie. Pražská propaganda tvrdí, že jsem byl vyhozen pro zpronevěru peněz, což mě dodnes překvapuje už proto, že jsem žádnými fondy, byť minimálními, nedisponoval, ale v Praze to páni asi vědí líp. Odešel jsem v podstatě pro neshody čistě programově–technického rázu, nikoli tedy politického, mezi mnichovskou a newyorskou redakcí této stanice. Ostatně mezitím jsem pochopil, že odchod novináře, byť by i na chvíli jídlonoše dělat musel, není žádná tragédie. Dobré dílo – československé vysílání rozhlasu Svobodná Evropa – bylo tehdy, na počátku padesátých let, v Mnichově začato a pokračuje už třicet let. Byl jsem vždy hrdý na to, že jsem mohl být mezi zakladateli dnes velké multinacionální informační sítě. A že to byli Češi a Slováci, kteří to začali.

J.L.: Proč jste se přestěhovali do USA?

P.T.: Myslel jsem tehdy – ke konci roku 1952 – že Amerika na mne čeká. Nečekala. Když jsem pak tři roky číšníkoval – s úspěchem, na můj stůl se jak gurmáni, tak alkoholici a zejména dámy přímo vrhali – vrátil jsem se na chvíli do publikačního oddělení Svobodné Evropy v New Yorku a pak jsem přijal nabídku tehdejšího viceprezidenta této organizace, dělat s ním nově založené nakladatelství a být jeho zástupcem v Evropě. Byl jsem jím až done dávna a přiznávám, že jsem měl čím dál tím víc času na Svědectví, které se s rodinou a se mnou přestěhovalo koncem roku 1960 do Paříže a do belgické tiskárny v Bruggách.

J.L.: K 1. číslu Svědectví jsi přiložil dopis čtenářům. Z něho je zřejmé, že se Svědectví nerodilo pod vlivem maďarských a polských událostí, ale spíš pod vlivem XX. sjezdu KSSS a jeho důsledků. Je tomu tak?

P.T.: Ne. XX. sjezd byl jednou z událostí, které nás ovlivnily, ale zase ne moc, vždyť všechno – a víc – co nám tehdy Nikita Chruščov sdělil, jsme už dávno věděli. Zajímavé bylo jen, že to ve své "tajné řeči" řekl on a hlavně, jaký dopad – vpravdě historický – tato řeč měla v sovětském impériu. Ale o tom podrobněji v mé nové knize o dělnických revoltách v této části světa 1953–1981. Vyjde taky česky v Indexu, jestli mi tu ovšem dovolíš trochu reklamy...

J.L.: Byla redakční rada aktivním činitelem na začátku časopisu?

P.T.: Zpočátku ano, po přesídlení do Evropy méně, nakonec vůbec ne, ba došlo i ke sporům – viz Svědectví číslo 58 a následující.

J.L.: Na vydávání časopisu je potřeba peněz. A ty členové redakce – tehdy lidé kolem třicítky – neměli. Kde jste je sehnali?

P.T.: Prvních, tuším, pět set dolarů – to bylo tehdy moc peněz – dal do vínku Slovák: dr. Ján Papánek, bývalý stálý delegát Československa u Spojených národů, člověk nejen generozní, ale i s citem pro věc, která se však i jemu přece jen zdála politicky riskantní. Rovněž naši první tiskaři byli Slováci; nejprve slovenský Sokol v New Jersey, později milý pan Šturc. Nejen že nám to vysázeli a vytiskli za režijní cenu, ale nakonec i "zapomněli" na dluhy, které jsme u nich zanechali. Budiž jim vzpomínka a dík!

J.L.: Kdo byl vydavatelem Svědectví, to se člověk z tiráže nedoví?

P.T.: My.

J.L.: V jakém nákladu vyšlo první číslo Svědectví? Kolik exemplářů

prvního čísla šlo do Československa? Šlo vůbec něco? Nebo odkdy se začalo něco domů posílat?

P.T.: První číslo vyšlo v jednom tisíci výtisků a hned se sešlo, naštěstí, požehnaně předplatitelů. Do Československa jsme posílali poštou a hlavně prostřednictvím přátel v Evropě tak asi sto, možná sto padesát výtisků.

J.L.: Kdy jsi opustil číšnícké místo?

P.T.: V roce 1957.

J.L.: Byly někdy chvíle, kdy sis myslel, že vydávání Svědectví zanecháš?

P.T.: Ne.

J.L.: Jak bylo přijato Svědectví emigrací po prvních číslech?

P.T.: Takzvanou politickou prominencí, zejména tehdy už, myslím, rozpadající se či dělením se množící Radou či Výborem svobodného Československa, či jak se to všechno jmenovalo, kriticky až odmítavě. Čtoucím exilem postupně se stále většími sympatiemi a podporou – i finanční – když se ukázalo, že jde o časopis, v němž se lidé něco dovědí, že je dělán jak se říká "živě", rozhodně pak s maximálně možnou mírou svobodných názorů, dokonce i práva na mýlku a občas i očividnou nehoráznost.

J.L.: Kdy jsi dostal první dopis o Svědectví autenticky z Československa?

P.T.: Je zaznamenán ve 2. čísle Svědectví z jara 1957. Byl to tehdy spíše vzkaz než dopis. Dopisy čtenářů začaly chodit později a ve stále větších počtech, ovšem také podle toho, jak v Československu režimně tálo nebo naopak přituhovalo.

**J.L.:** Kdy ses vůbec poprvé dověděl o ohlasu Svědectví doma?

**P.T.:** Tak hned v roce 1957 – a víš kde? V Tokiu na světovém kongresu PEN–Klubu. A víš od koho? Od tehdejšího oficiálního československého delegáta dr. Adolfa Hoffmeistra. Tomu už tato pozdní indiskrece neuškodí.

**J.L.:** Odkud jsi na počátku čerpal informace o situaci doma?

**P.T.:** Z oficiálního režimního tisku, monitorovaného rozhlasu, z poezie, z povídek, románů – a když z tisku, tak mnohem víc z měsíčníků, případně čtvrtletníků či týdeníků, méně z denního tisku.

Otázky kladl Jiří Lederer

# O VÝPRODEJI ILUSÍ A JINÝCH VĚCECH

Základní životní pocit našeho času, pocit, který se takřka promítá v barvu naší oblohy, prosakuje vzduchem, který denně polykáme a jenž obklopuje věci okolo nás, je pocit nejistoty a úzkosti, napsal před několika týdny Jan Čep, kdysi český spisovatel, dnes emigrant bez vlasti, zmitaný větrem zoufalé úzkosti a rozčarováního zklamání.

Napsal to do newyorského Tigrídiva čtvrtletníku »Svědectví«, jedné z těch efemerních emigrantských tiskovin, na jejichž stránkách čeští emigranti z různých světadílů spřádají své pomíjivé naděje a nepomíjející intriky. A my chceme jeho hlas skutečně považovat za svědectví. A nejen jeho hlas. Zoufalá úzkost, nemilosrdné zklamání, těžká nekřídla čím dál tím častěji probleskují z hlasu utečenců a nemůže je už zakrýt zpupnost ani cynismus, povýšený úsměv, hluché, ale měsic od měsíce hřdnoucí sliby — ani vyhružky.

Různivý kolovrátek přešel téměř nepozorovaně od agresivních pochodových rytmů k mollovým akordům nostalgické a zapřísahání. Vždyť i známý Jan Papánek, který pro své »nezjistné« finanční transakce, je jistě povoláním odborníkem v otázkách morálky, zazpíval na stránkách »Svědectví« smutně, přesmrtně: »Jednou zo základních slabostí a chyb československého politického exilu byla a ostává skutečnost, že v zahraničí nezačal pracovat pomaly, primerane svojim možnostiam, ale neodvisle. Upadal a upadá do finančnej závislosti, prejavujúcej sa v rôznych formách. To má za následok stratu neodvislej politickej činnosti a možnosti kooperácie, demoralizáciu, závisť a osobné denunciacie.«

K tomuto realistickému autoportrétu exilu netřeba mnoho dodávat: vždyť pravda, byť i takovými ústy vyslovená, přece jen zůstává pravdou.

A další se zapřísahá: »Považují vypracování etiky našeho vlastenectví na základě apriorních mravních zásad transcendentního původu a absolutní platnosti za velmi podstatný úkol naší generace.« Nu, je to honosná idealistická myšlenka. Ale na Allenu Dullesovi, který mravní zásady jejich vlastenectví formuje v cirkulářích i ve špiónážních školách, není nic transcendentního, nic nadsmyslného, a na dolárech z americké

státní pokladny není vidět bohužel nic idealistického, i když, připouštím, mohou ve vědomí leckterého snezávislého emigranta být něčím ideálním.

A tak ten smutek i s našich morálních hledisek má své nepoprátelné opodstatnění

★ ★ ★

Neplynulo tolik vody, co bylo slyšet z hrdel vysmolených atlantickou odvahou výkřiků o totální atomové válce; nedopočetali bychom se, kolikrát v jejich slibech a předpovědích byla zničena Moskva a Pekín a samozřejmě i Praha — pokud by ovšem vasalaky nesklonila hlavu před vládcím majestátem Západu. Byly to ovšem iluze, jimiž za laciny peníz opájeli uprchlí mluvkové sami sebe i některé poštelice a chronické politické balististy v naší zemi.

Nikdo v Pentagonu nestíkal však kouzelný knoflík atomové války, protože risko takového podniku se ukázalo mnohonásobně větší než naděje do něho vkládané. V plné síle a kráse stojí Moskva, Pekín i Praha; padly jen iluze propagandistických překupníků Západu i těch, kdo jim zde u nás s uchem na Svobodné Evropě popřáli sluchu. Pěšivě iluze vyšuměly z hlav — zbyla jen rmutná kocovina, jen spocit nejistoty a úzkosti.

I bojchytivý Pavel Tigríd z New Yorku se dnes — aspoň navenek — zřídka myšlenky, že by se čehokoli dalo dosáhnout s pomocí síly, i pan Táborský, bývalý tajemník Benešův, ubezpečuje z Austinu, že svátka jako řešení velkých sporů doby je nejen nepravděpodobná, ale také nevhodná — alespoň v dohledné době, jak připojuje.

Tvrdí to i Ripka z Londýna i Čep z Paříže. A jakýsi Krása z Melbourne si bože stěžuje: »Po několika let se oficiálně žilo nezastřenou nadějí na válku, která by na jakýchsi vzdálených bojstích opět, už po třetí, připravila zpáteční cestu naší bohorovnosti a svobodě. Ve válečné řešení jsme věřili s domovem, aspoň s podstatnou a elitní částí národa. Byla to falešná a scestná naděje — a také nerealistická.«

Neznamená to přirozeně, že by se tyto seismograficky přesní příruční politiky a propagandy State Departmentu vůbec zřekli války — o tom svědčí i neprozřetelné prořeknutí pana Táborské-

ho. Ale pochopili, že u nás na beslo války nemohou nikoho nachytat. Proto jejich novou hlavní taktikou je vyvolávat vnitřní napětí, rozpory, vzájemnou izolaci socialistických zemí, rozvrát, který by v příhodném okamžiku chtěli dovršit: Američané zbraněmi.

Jako Saul mezi proroky přichází tedy třeba Hubert Ripka, usedlík londýnský, a šeptá: »Nemůžeme-li za dané situace počítat s tím, že by naše země (myslí tím zřejmě Československo — pozn. l. S.) byla osvobozena zvenčí, můžeme oprávněně doufat, že naše národy dosáhnou svobody postupným vnitřním sebeosvobozováním.« Tato cesta, ubezpečuje, je nejslibnější, ne-li jediné možnou.« Ejhle, naděje!

Dovedu si představit, že touto představou sotva bude nadšen bývalý čachrář, ať už průmyslový, obchodní nebo agrární, prostě ta jejich spodstatná a elitní část národa, kterou po celá léta různí ti Ripkové krmili sliby o osvobození zvenčí.

Protože však ti Ripkové v spodstatnosti a elitnosti vykořeněných vykořisťovatelských vrstev příliš nevěří, uchýlili se k sociální demagogii, kterou nyní horlivě pěstují, abych tak řekl, na poli i ve skleniku. Přicházejí nyní ne už v hluchém rytmu holinek obnoveného wehrmachtu, ale lehkými tanečnickými kročky »skutečných přátel lidus, kteří, bůh chraň, nejsou proti socialismu, ale sem tam by jen, s dovolením, maličko něco přiopravili, aby ten socialismus byl ještě lepší. Ale typr, který propaguje vegetariánství, nebudi obvykle mnoho důvěry.

Nepodezříváme ostatně tyto emigrantské velkopěstitele ilusí z nějaké přílišné samostatnosti myšlení, i když jim opět nelze upřít, že ve své primitivnosti formulují své politické principy a zásady prostěji, jednodušeji, a tedy jaksi lidověji než jejich chlebodárci. Ta these o vnitřním »osvobozování« socialistických národů, ostatně podpíraná stamilionovými částkami amerického rozpočtu na diversi, špiónáž a kontrarevoluci v socialistických zemích, má na př. v článku G. F. Kennana, bývalého amerického velvyslance v Moskvě a za Trumana ředitele plánovacího oddělení amerického ministerstva zahraničí, ještě rafinovanější podobu než u Ripky.

Kennan, jeho stránkách čtvrt chlebodárcův, vnitřní zvrát, a to v žádat, a bom ohrožoval vietnamského svazu vonkajším tlak sa dnes přičítá v tejto oblasti nismu. Jiným je, aby imper která se bude proti socialismu tvářícími hesly

Zde jsme u imperialismu a gandy, která o nismu: socialismu: rodním komunismu: matickém, kter mokratickému dělníky, jednou rše, jednou s dež, a jindy op nejde pod pro zkoušejí to po nismu, s veliku o snárodním každého proje bují se z jeho zbrojnic.

Jestliže jsm lostech viděli pokus imperia ně třídni zájm ských tříd s o dělnických, ro nich řad a těž ků, je tato ta dnešní imperia už mluví ústy bo ústy Tigrídi

Je dosud v d když redigo celá ta kohorta »přítel lidus«, »soukromých statkářů, milio jeho emigrant taktiky horliví vání práva pra

Jejich zájem ním licitování nespítnitelným ným požadavk

Také když s kem a horlivě kapitalismu je změny za žele ké části trvalé

The reaction of the Czechoslovak regime to the *Svědectví* magazine did not take long. An article by the Communist poet and writer Ivan Skála published in the *Rudé Právo* daily on 15 January 1957 (National Library of the Czech Republic)

ž slova představují na letníku »Svědectví« hlas vidí svou naději ve ak sa nebudě od satelitů akýmkoliv způsobem vojenské zájmy Sovětu, aby přijali — pod om — ideologii, která ideologii, která vládne, to je marxismu-leninismu, o násu a komunismu dogmatičtěji používali ideologie, tvářit jako marxismus, rixismem, která půjde u pod socialisticky se

kořenů nové taktiky imperialistické propa- nes hoví o »skuteč- u a »stalinismu«, o ná- smu a komunismu dog- á chce proti lidové řádu burcovat jednou u studenty, pak odbo- ovivatele, a zase mlá- t rolníky. A protože to kkomunistickým hesly, d hesly oprávců komu- ou zálibou hoví hlavně komunismu, chytají se u revisionismu a záso- starých ideologických

e na maďarských udá- po jistou dobu úspěšný istů spřáhnou otevře- y zbytků vykořisťovatel- emagogii namířenou do lnických a intelektuál- íci z reálných nedostat- ktika příznačná i pro listickou propagandu, af Dulles a Kennana ne- a a Ripky.

★ ★ ★  
obré paměti, jak Tigríd, al »Obzory« (a podobně dnešních emigrantských horlivě střeží práva vlastníkům, fabrikantům, štů, šmelinářů. Dnes se ky časopis vlivem nové interese o »suplatňo- uujícího lidu.

se projevuje v občas- ve vybízení k různým nebo zatím nespinitel- ům.

uhladi řeč lišcim ocás- ujšfují, že »návrat ke nemožný a hospodářské znou oponou jsou z vel- ů, budou lidé u nás jejich

mírumilovnost sotva považovat za něco více než za šibčinkové přestrojení, které jim vystačí nejvýš na jeden taneček. Vždyt, kdyby o to jim šlo, proč by byli v únoru odtud utkali?

Ostatně, jak se říká, »hlupci ani mluví, ani mlčet neumějí«: Ripka na sebe vybírá sám, o č mu jde: »K rozvláknění lidového hnutí za železnou oponou bylo by ovšem zároveň třeba, aby také političtí exulanti hlásali konstruktivní demokratický program, z něhož by bylo patrné, že neusilují o obnovu starých režimů.«

Výborně! Lepší lež ke spásu než pravda k záhubě. Ripka tu zároveň za prvé přiznává, že je si vědom, že lidé u nás nelze nychytat na »starý režim«, jak to dělali do nedávna. A za druhé odhaluje — ozvěnou po Kennanovi — taktiku »konstruktivního programu«. A hoví dále, ne o násilném zvratu, ne o boji proti komunismu, ale o »spostupné modifikaci (úpravě) režimu, aby se lidé nepolekali.

Ano, přesně podle této taktiky postupovali imperialisté a kontrarevoluce v Maďarsku. Vždyt nehovíli na začátku o vrácení fabrik a latifundí, zatím jen o dělnických radách, do kterých pohotově protlačili své agenty — a teprve s postupem času své požadavky »modifikovali.

Tigrídův časopis »Svědectví« ve svém redakčním úvodu snl o jakési nekrvavé revoluci u nás — a honem, ozvěnou po Kennanovi, ujišťuje, že nemá být »namířena proti socialismu, s za návrat kapitalismu. Ale ovšem se nezfikají, ba právě naopak předpokládali by další »spostupné modifikace«. A hned pro začátek jako základní podmínku »plnou nezávislost na Sovětském Rusku«. (Zde se ovšem rozcházejí s Kennanem, který našlapuje na měkkých tlápacích.)

A další modifikace: když prý byl zlikvidován jeden »skult osobnosti« v komunistickém světě, »bud« třeba »skoncovat i s kultu dalšími. Jedním z nich je kult těžkého průmyslu. Nu, jak se vám líbí tyto »modifikace« emigrantů, kteří ovšem se zapřisahají, že »stojí svým citěním a myšlením vášnivěji než kdy lindy na straně lidu a jeho tužeb?

Krátká řeč, ale uzlovatá. A pokračování si může každý odhadnout podle šesti zásad, vytyčených už v říjnu Améričany na tajných poradách při přípravě maďarské kontrarevoluce, která se začala rozvíjet po populárním hesly »nápravy starých chyb«. Pracující lidé skutečně chtěli »napravov« staré chyby, brzdící a pokrucující socialismus.

Ale američtí principálové i různí maďarští Ripkové a Tigrídové měli na mysli takovouto nápravu, kterou tehdy formulovali v šesti bodech: 1. obnova vlastnictví »řety v Maďarsku, jak existovalo do roku 1945; 2. důsledné provádění politiky likvidace znárodnění v oblasti průmyslu a podle možnosti navrácení majetku bývalým průmyslníkům; 3. působení vojenských a civilních poradců USA v Maďarsku; 4. uplatnění zahraničních zájmů v hospodářství země, zejména v těžbě bauxitu a uranu; 5. americká hospodářská pomoc a kontrola amerických hospodářských poradců; 6. začlenění Maďarska do NATO a zřízení vojenských leteckých základů NATO na maďarském území.

Nu, přátelé, modifikujte si, modifikujte, ale bez nás a někde jinde!

★ ★ ★

President Násir v nedávných dnech hovořil o vývoji v Egyptě za posledních několik let. Také o tom, jak před revolucí v roce 1952 bylo egyptské hospodářství plně v područí Velké Británie, jak Egypt s celou řadou zemí nesměl obchodovat, jak byl vystaven bezohlednému hospodářskému vydrání a nátlaku. Ale »modifikátore Ripka, který žije v Londýně, pokud vím, v té době nepropagoval »plnou nezávislost« Egypta na Británii. Ani později nebyl nadšen úsilím Egypta vymanit se z tíživé závislosti a dosáhnout svobody, svrchovanosti, nezávislosti, prostě těch hodnot, které jak na recepcie předpisuje právě těm zemím, které těchto hodnot skutečně dosáhly. Jeho touha po modifikacích je, jak je vidět, zaměřena výrazně jedním směrem.

Nu, a emigrantský plátek z New Yorku nám doporučuje likvidovat skult těžkého průmyslu. Trpí přitom stařec-kou dalekozrakostí: ačkoliv upírá zrak přes moře lo »Československo«, nedohlédá do země nepoměrně bližších. Je to už zkratka takové »spodivinství« marxismu-leninismu, že doporučuje stavět od základů, a ne od střechy. Investujeme si ze »svět« a nejednou jsme se proto i uskrovnili, ale něco jsme postavili a něco už z toho tak máme. To vědí nejen naši lidé, ale i utečenci v New Yorku, i když o tom neradi mluví.

Všechno nasvědčuje tomu, že »skult těžkého průmyslu« u nás je přece jen lepší než na příklad situace v Uruguayi, kde podle časopisu Estudios v roce 1952 převyšovaly celkové americké investice 200 milionů dolarů, kde americké monopoly hledají ložiska nafty.

zavedly kontrolu nad mnoha průmyslovými podniky, značnou část zahraničního obchodu a bankovníctví, kde jen dvě americké automobilové společnosti mají kapitál 52 mil. dolarů. Z amerických investic, z faktu, že Uruguay si nepěstuje svůj vlastní »skult těžkého průmyslu«, má uruguayský lid sotva prospěch. A nás to utvrzuje v myšlence, že »skult těžkého průmyslu«, jak jsme jej dosud pěstovali u nás, není zřejmě špatný.

Nu, vi pes, či sádo snědí, možno říci o těch novopečených rádciích a oprávcích socialismu, v něž se přes noc proměnili jeho vderejší nenávistníci. Jistě by nám dali mnoho dobrých rad a vyplytvali i přespřfili mnoho energie na doporučování svého nejnovějšího vývozního artiklu: národního komunismu.

Naši lidé nejsou tak primitivní, aby neviděli, a konečně není třeba ani tolik bystrozraku k tomu, aby člověk viděl, že co prospívá Fordovi a Dullesovi, těžko bude prospívat soustruzníkovi z Kolbenky, že co si vychvaluje pan Kennan nebo Ripka s Tigrídem, méně by si asi vychvaloval krmič v Dolánkách. A že stejně tak národní komunismus, vychvalovaný americkými politiky a Svobodnou Evropou, se má ke komunismu, jako se měl Hitlerův nacionální socialismus k socialismu. To je trojčlenka, jakou si u nás umí vypočítat desetileté dítě.

A právě to je fakt, který vyvolává největší úzkost a hrůzu u těch, kteří zradili a uprchli, kteří produžují ne už ani svou naději, ale jen pouhou fyzickou existenci, svou zoufalou, úzkostnou agonii.

»Selhaly výpočty na válku,« sténá jeden z těchto ztroskotanců, »selhaly výpočty na konferenční výměnný obchod, selhaly výpočty na zhroucení sovětského režimu; diplomatické zášahy se ukázaly bezvýsledné, exilové pravomoci malicherné, pasivní resistance neúčinná, propaganda umluvená. Byla učiněna tabula rasa ode všech vnějších a vedlejších zřetelů a je položena základní a rozhodující otázka: Je-li jasně, že vše záleží jedině na národu — co učiní národ?»

To je otázka, která tyto proroky podvedené dějinami přibíjí k zemi, která rozdrfá jejich neklidné noci, která na dlouhé minuty obrací jejich oči do prázdna. Avšak touto marnou, zbytečnou otázkou podvádějí sami sebe. Neboť na tuto otázku dává národ jasnou a plnou odpověď už bezmála plných dvanáct let.

IVAN SKÁLA

RUDÉ PRAVO • 3  
V úterý dne 15. ledna 1957



Form 3-110 (Rev. 12-27-52) Form approved by the Bureau of Consular Affairs, U.S. Department of State, Bureau of Consular Affairs, U.S. Department of State, Bureau of Consular Affairs, U.S. Department of State

UNITED STATES OF AMERICA  
DEPARTMENT OF JUSTICE  
IMMIGRATION AND NATURALIZATION SERVICE

File No. **A-9 192 788**

## Permit to Reenter the United States

PURSUANT to provisions of section 223 of the Immigration and Nationality Act, this permit is issued to bearer,

**PAVEL TIGRID**

an alien previously lawfully admitted to the United States, to reenter the United States, if otherwise admissible, as a nonquota immigrant as a treaty merchant

PERSONAL DESCRIPTION OF BEARER

AGE	HEIGHT	WEIGHT	COMPLEXION	HAIR	EYES
37	5 8	175	MEDIUM	BLACK	GREY

MARITAL STATUS

Married  Widowed  Divorced  Never Married

INDICATOR MARKS

NONE

COUNTRY OF WHICH A CITIZEN, SUBJECT, OR NATIONAL

STATELESS

COUNTRY OF BIRTH

CZECH

COUNTRY OF RESIDENCE

ENGLAND

NOTE.—Any misuse or alteration shall render this permit null and void.

EXPIRES

MONTH	DAY	YEAR
OCTOBER	8	1955

ISSUED AT

NEW YORK, N. Y.

APPROVED

APPROVED

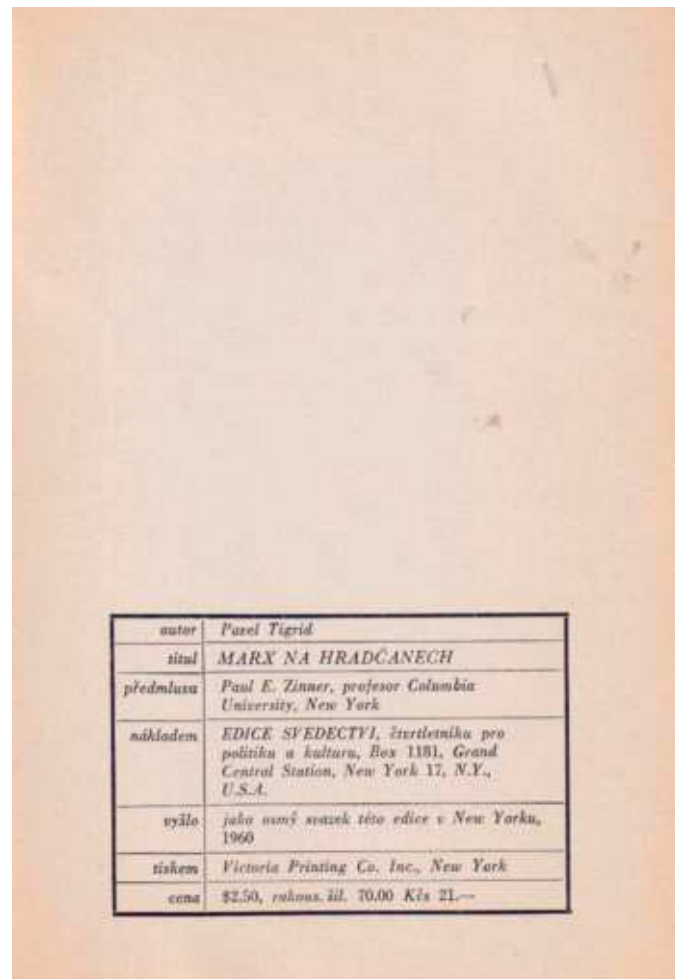
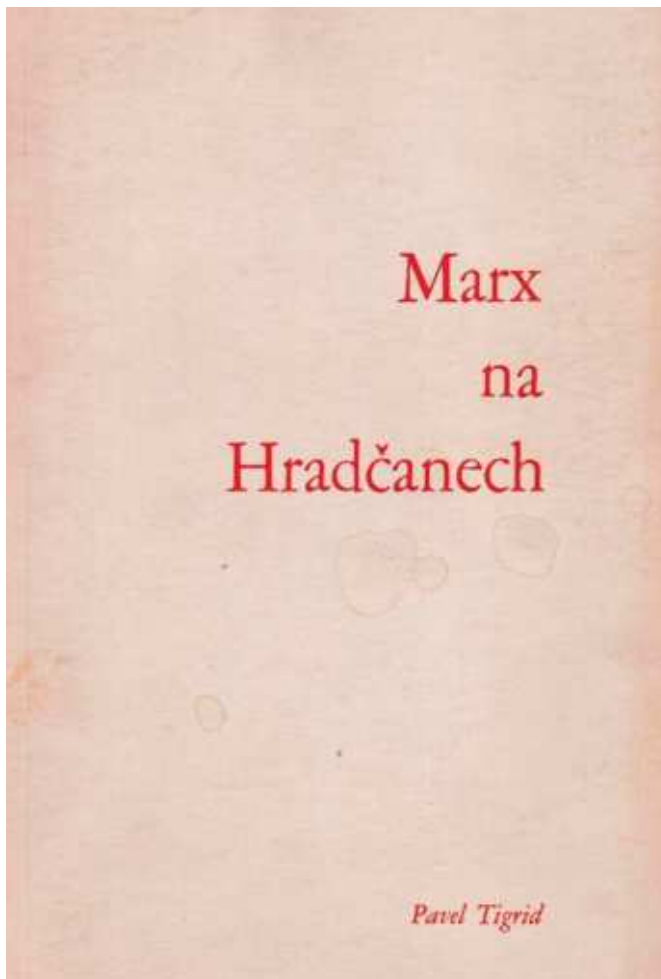
APPROVED

APPROVED

ADMISSION STAMPS

Arrived by **AF 071** ADMITTED NOV 18 1954 NEW YORK, N. Y.

Permit for Pavel Tigrid to re-enter the USA, 1954 (National Archives)



The cover and imprint page of Pavel Tigrid's book *Marx na Hradčanech*[Marx at Prague Castle], published as the eighth volume of the *Edice Svědectví* in 1960 (Libri prohibiti)

## PARIS EDITORIAL OFFICE

The editorial staff of *Svědectví* moved to Paris in 1960, where they remained until 1990. The magazine became a contemporary of the famous Polish exile periodical *Kultura* [Culture], which was managed in the French capital by Jerzy Giedroyc. The magazine continued along the lines of the 'gradualist' concept, which followed the American diplomatic doctrine. Tigrid proposed to see the Communist regime as dynamic and subject to change. The magazine appealed primarily to readers in Czechoslovakia, where part of the print run was sent or smuggled. In addition to donations and subscriptions, it was funded primarily by U.S. Secret Service programmes directed by Romanian exile George C. Minden. Tigrid cooperated in sending shipments to his homeland with Vilém Brzorád and Zdeněk Masník, who used different front companies.

On the one hand, the magazine became the object of criticism of a part of the exile for its compromising attitudes; on the other hand, the editorial office was a thorn in the side of the Communist government, which was bothered by, among other things, the publication of secret documents. In 1967, a show trial was organised in Prague against Pavel Tigrid (in absentia), the writer Jan Beneš and Karel Zámečník, a student of the Film Academy in Prague. During the Prague Spring in 1968, the magazine was not published in order not to be used to pressure the reformist forces. In the 1960s, Tigrid established or renewed many contacts with the homeland. He saw his compatriots, for example, at various festivals and conferences. After the Soviet occupation in August 1968, the publication of *Svědectví* was resumed and the magazine cooperated with representatives of the new wave of exiles and the domestic opposition.

"Later, in Paris, things got better and people just started coming to *Svědectví*. The editorial office was located in a house with a horse butcher's shop downstairs, a reading room and editorial rooms on the first floor, and coffee was brewed and sometimes even wine was served."

Pavel Tigrid's recollection (after 1989)



Tigrid's editorial office was initially located in modest premises at 6 Rue du Pont-de-Lodi and later, since 1981, in a beautiful house at 30 Rue de la Croix-des-Petits-Champs. The picture of the second house was taken by the State Security in 1982 during the preparation of the "Fitch" operation, during which the editorial office was flooded with stench (Security Forces Archive)

## Z OBSAHU:

<b>Poznámky k událostem</b>	1-16
<b>Články</b>	17-66
Tomáš Garrigue Masaryk a komunisté (J. Dresler)	17
Sovětská politika ve východní Evropě (P.F. Zinner)	26
Československo a jeho lid — situace a výhledy na prahu nového desetiletí (Karlík, Skalický, Tigríd)	39
<b>Tribuna Svědectví (D. Thomas)</b>	67-70
<b>Literatura a umění</b>	71-82
Když vyčerpám vše... (Sey Ali Ahsan)	71
Báseň proti zoufalství (I. Jelinek)	72
Z nepřečesaných myšlenek (S. J. Lec)	76
Samomluvy a rozhovory (Sil.)	79

## Svědectví, čtvrtletník pro politiku a kulturu

Redakční rada : Vilém Brzorád, Jan Čep, Jiří Horák, Josef Jonáš, Jiří Kárnert, Radomír Luža, Mojmír Povolný, Josef Ševčík, Pavel Tigríd.

*Redaktor : Pavel Tigríd*

Administrátor : Josef Ševčík. Grafická úprava : Ladislav Sutnar.

Vychází čtvrtletně. Vydávají : Jiří Horák a Radomír Luža.

Roční předplatné i s poštovným : US dolarů 5,00 (švýc. franků 21.—, franc. franků 25.—, angl. liber 1,15.—, rakous. šilinků 120.—, něm. marek 21.—).

Cena jednotlivého čísla US dolarů 1,50.

Předplatné lze platit mezinárodní poštovní poukázkou, šekem (znějícím na *Jiří Horák*) nebo mezinárodními poštovními odpovědkami na kteroukoli z těchto tří adres :

Box 1181, Grand Central Station, New York 17, N.Y., U.S.A.

6, rue du Pont de Lodi, Paris-6<sup>e</sup>, Francie.

Josef Jonáš, Wien V, Margaretenplatz 7, Rakousko.

Redakční sdělení, dopisy čtenářů, příspěvky pošlete na pařížskou adresu. Vzhledem k platným valutovým předpisům čtenáři v ČSSR dostávají časopis zdarma.

Podepsané poznámky a články nevyjadřují nutně stanovisko redaktora nebo redakční rady.

Tiskem Imprimerie Sainte-Catherine S.A., Bruges, Belgie.

*Printed in Belgium*

16

# SVĚDECTVÍ

čtvrtletník pro politiku a kulturu ————— ročník IV, číslo 16

Polycentrismus

Jak se destalinizuje

Poznámky k novému programu KSSS

Jak tomu opravdu bylo se Slánským a druhy  
Jevtušenko, enfant terrible sovětské literatury

Mlčení

Ernest Hemingway

brandstaetter

čep

karlík

tigríd

tomáš

zima 1962

Cover of 1962 magazine *Svědectví*, where Pavel Tigríd described the circumstances of the Rudolf Slánský and Co. trial on the basis of secret documents, 1962 (Libri prohibiti)

# JAK TOMU OPRAVDU BYLO SE SLÁNSKÝM A DRUHY

Pavel Tigrid (Paříž)

## I

V rozpravě na zasedání ústředního výboru Komunistické strany Československa 15.-17. listopadu 1961 prohlásil Vladimír Koucký, člen sekretariátu ÚV a člen československé stranické delegace na XXII. sjezdu Komunistické strany Sovětského svazu, mimo jiné toto :

Tisíckrát pravdu má soudruh Chruščov, když zdůrazňuje, že je třeba, aby celá strana do všech důsledků znala fakta o napáchané zvěři a bezpráví, že je nutné je plně ukázat synům a vnukům, aby na ně nikdy nezapomněli a aby nikdy nedopustili jejich opakování. Má tisíckrát pravdu, když říká, že zklamání velké důvěry lidu, hrubé zneužívání moci, jakého se dopouštěl Stalin, lid neodpouští — a možno dodat strana neodpouští — ani po smrti. A velký potlesk, s nímž byl na XXII. sjezdu přijat návrh, aby byl v Moskvě postaven památník významným komunistům, kteří se stali oběťmi repressí a zvěře, byl především výrazem této hluboké lidové a stranické spravedlnosti, která se nakonec vždycky prosadí a zvítězí. Není jistě jediného čestného komunisty, kterého by výklad obsažený v referátu soudruha Novotného neburcoval dát všechny síly k tomu, aby k podobným věcem nemohlo ani u nás už nikdy dojít. Všichni budeme důsledně bránit stranu proti všem pokusům očernit ji a otřást autoritou, nebudeme nikdy liberální vůči nájezdům nepřátel ani vůči maloměšičácké hysterii. Ovšem zároveň budeme pečlivě a spravedlivě zkoumat všechna nová fakta a dělat z nich vždy jasné stranické závěry, všude prosazovat správné leninské metody.<sup>1</sup>

To jsou vesměs rozumná slova, od nichž nutno přejít k činům. Co následuje, nespadá ani do kategorie „nájezdů nepřátel“, ani není projevem „maloměšičácké hysterie : jsou to jen seřazená fakta, vzata téměř výlučně ze stranických materiálů, ta fakta, která se mají „pečlivě a spravedlivě zkoumat“, aby i u nás byl dán průchod té „hluboké a lidové spravedlnosti“, o níž hovoří Koucký v souvislosti s prokázaným porušováním zákonnosti v Sovětském svazu, aby „k podobným věcem nemohlo ani u nás už nikdy dojít“.

Nikdo dnes už v KSČ nepopírá, co jsme dávno tvrdili a dokazovali — že totiž v lidově-demokratickém Československu po roce 1948 docházelo k častému porušování zákonnosti, že komunisté i nekomunisté byli souzeni,

<sup>1</sup> Podle *Rudého práva*, 24.11.1961

žalářování a popravování na podkladě falešných udání a dat, že přiznání obžalovaných k fantastickým a nikdy nespáchaným zločinům byla zhusta vynucena při výsleších, že v politických procesech se výše trestů často určovala na pokyn a podle potřeb stranického vedení.

Toto vše a mnohé jiné je dnes jasné a nesporné.

Ze správy prvního tajemníka ÚV KSČ a z usnesení tohoto stranického orgánu ze 17. listopadu 1961 však vyplývá, že ve vedení strany — aspoň zatím — se prosadily hlasy těch, kdo to nemyslí s destalinizací a zejména s nápravou justičních vražd a přehmatů, k nimž u nás došlo, ani poctivě, ani důsledně. Nejvýrazněji je to patrné ze způsobu, jímž politické byro strany interpretuje události, které vedly k procesu s Rudolfem Slánským a druhy, a k vlně poprav, žalářování a pronásledování, již u nás porušování socialistické zákonnosti *vrcholilo*. Tato interpretace, jež tvoří důležitou část zprávy prvního tajemníka ÚV KSČ z 15. listopadu 1961, prokazatelně

- falšuje nebo zatajuje historické skutečnosti a data z let 1948-1953, týkající se porušování socialistické zákonnosti u nás a v ostatních lidově demokratických zemích;
- falšuje data o procesu se Slánským a druhy, jakož i o tehdejších vnitrostranickém boji;
- přesunuje odpovědnost za zločiny a přehmaty, k nimž došlo u nás v údobí stalinismu tam, kam nepatří, především na Gottwalda;
- umlčuje a opomíjí svědectví těch komunistů, kteří o událostech z let 1948-1953 vypovídají dnes pravdivě a dožadují se rehabilitace nevinně odsouzených nebo popravených lidí.

Všechny tyto okolnosti, svědčící o tom, že destalinizace v ČSSR se zatím nedostala ani do prvního stadia *pravdivého rozboru údobí „kultu osobnosti“ u nás* — natož k nástupu k nápravě — jsou v přímé souvislosti s aférou Slánského a druhů. Je tomu tak proto, poněvadž likvidace důsledků stalinismu u nás *musí začít* likvidací tohoto procesu a *veřejnou* rehabilitací popravených a odsouzených komunistů. Jen tak bude možno přistoupit k *důsledné* likvidaci všech ostatních justičních omylů a přehmatů z té doby.

---

Může být položena otázka, zda Slánský stojí za to. Bylo jasné před deseti lety, jako je jasné dnes, že patřil k tomu typu fanaticů, dogmatiků a kariéristů, slepě oddaných myšlence jakkoli zvrácené, a její aplikaci jakkoli nelidské, kteří v dějinách lidstva už napáchali tolik zla. Říká se,



SNÍMEK MIROSLAVA ZAJICE K REPORTÁŽI NA STR. 4 A 5

Průběh se v poslední době ubíral v různých oficiálních státních úřadech, že dospěl k definitivnímu rozhodnutí...

ALEXEJ KUSAK:

O STUDENTU a mladé inteligenci

1. Československý stát se ve své vývojové fázi v době, kdy...

2. Politický režim, zvláště v období, kdy...

POLITICKÁ EMIGRACE

PAVEL TIGRID: V ATOMOVÉM VĚKU

(Výňatky ze stejnojmenné knihy vydané letos v Paříži)

Orléanské a jiné ústředí — jako je...

Politicky bezprostředně podporované emigrace...

PAVEL TIGRID

Naroden v Praze roku 1917, studoval...

zámek vlněný správcem každé správy demokratické a liberální (tedy socialistické) politické emigrace...

Ala to není podstatné, existovali je, že v důsledku těchto událostí se...

Československé poměry v politické věci, podobně jako ostatní emigrace...

A tak tato politická emigrace nemůže...

Fokálně se také potírá přiznání...







Congress of the PEN International in Bled, Yugoslavia. Pavel Tigrid standing next to the secretary of the PEN International David Carver, in the middle sits the Hungarian writer Paul Tabori, 1965 (archive of Radek Schovánek)



Cover of Pavel Tigrid's book on Prague Spring, 1968. It was published in several languages (MPXX)

## TIGRID AND POST-AUGUST 1968 EXILE

The weakness of the exile was its fragmentation and disunity. After August 1968, a new wave of exiles arrived, made up of reformist Communists, who united under the leadership of Jiří Pelikán around the magazine *Listy* [Letters]. For many of them, dialogue with the post-February exiles was an insurmountable obstacle, which was also true in reverse. Tigrid had ideological polemics with them, but at the same time he acted as a bridge. He wished to capitalise on their experience, agility and contacts.

In favour of the 'Czechoslovak cause', there followed joint media campaigns, lobbying with influential foreign politicians, smuggling of printed materials or equipment to Czechoslovakia, but also support for the Czechoslovak Documentation Centre in Scheinfeld. Since 1978, symposia were also held annually in the Bavarian town of Franken, where the various exile currents openly discussed and coordinated their activities.

"The real turnaround - and no non-communist would tell you this frankly - was brought about by the guys who came in after 1968 and started to form political parties, political action. After all, the Prague Spring, although negative in its attempt to reform Communism, was positive in that Jiří Pelikán, Zdeněk Mlynář, Eduard Goldstücker and all the others were able to do a much better job in convincing the Western left, which was terribly powerful everywhere in the world, that Communism simply did not work."

Pavel Tigrid's recollection (after 1989)



Meeting at the Frankfurt Book Fair on 8 October 1980. Left to right: Marie Filipová (Ota Filip's wife), Milan Horáček, Ivana Tigridová and Zdeněk Mlynář. Seated, left to right: Vilém Prečan, Pavel Tigrid and Jiří Lederer (National Museum Archive – Czechoslovak Documentation Centre)



Meeting in Franken in 1981. Richard Belcredi in the middle wearing glasses, right from him Pavel Tigríd and Jiří Lederer. Second from the left Anastáz Opasek, who, together with Belcredi, was the head of the lay Catholic association Opus bonum, which sponsored the symposium (*Libri prohibiti*)



Jiří Pelikán and Pavel Tigríd. Two heavyweights of the Czechoslovak exile (archive of Petr Orság)



From a meeting of the *Listy* group in Bergisch Gladbach on 6 and 7 October 1984. Left to right: Jiří Pelikán, František Janouch and Miroslav Šefl. The cigar-lighting non-member Pavel Tigríd accepted the reformist Communists as partners in the struggle against unfreedom, but at the same time reminded them that the Soviet occupation “*was not at the beginning but at the end of the national misfortune*” (National Museum Archive – Czechoslovak Documentation Centre)



Left to right: Pavel Tigríd, Miroslav Šefl, and Zdeněk Hejzlar, who, as a reformist Communist, sharply opposed the post-February exile. Ideological disputes, however, did not prevent the gentlemen from sitting at the same table (National Museum Archive – Czechoslovak Documentation Centre)

## PŘÁTELSKÉ SETKÁNÍ BÝVALÝCH VÍTĚZŮ A PORAŽENÝCH VE FRANKENU (společné prohlášení)

Ve dnech 23.-26. února 1978 se ve Frankenu konalo z iniciativy sdružení OPUS BONUM symposium o vývoji Československa v letech 1945-1948.

Třicet let po nastolení totalitní politické diktatury v Československu se tu sešli společně lidé, kteří jako političtí exulanti museli opustit svou vlast. Sešli se tu ti, koho vyhnala z vlasti diktatura KSČ v roce 1948 i ti, kteří před 30. lety patřili k politickému táboru tehdejších vítězů a z vlasti je vyhnala až sovětská okupace v srpnu 1968 a po ní dosažený režim.

Setkání bylo vedeno snahou všech účastníků překonat iluze a mýty o minulosti a současnosti Československa. Jeho účastníci vycházeli z vědomí, že minulost nelze vymazat z dějin ani ze života jednotlivců a nelze také zpětně změnit staré omyly, chyby a viny. Vycházeli však zároveň z přesvědčení, že minulost není nepřekonatelnou zátěží pro budoucnost. V pohledu do minulosti musí však zvítězit pravda – padni komu padni –. Pro budoucnost pak nesmí chybět vůle minulé chyby nikdy neopakovat.

Únor 1948 byl porážkou demokratických a humanitních ideálů včetně demokratických ideálů socialistických. Byl vítězstvím totalitního principu, který popírá nedělitelnost lidských práv a politických svobod: vylučuje postupně stále další a další skupiny občanů z demokracie, staví je mimo zákon a nakonec činí bezprávnou celou ovládanou společnost.

Po roce 1945 byly nejdříve v Československu postaveny mimo zákon miliony občanů německé národnosti a princip odplaty zvítězil nad principem spravedlnosti a práva.

Po únoru 1948 byli mimo zákon postaveni občané, v nichž diktatura viděla politickou opozici proti komunismu; v dalších letech to pak byli všichni, kteří kriticky vystupovali vůči vládnoucí totalitní moci – až nakonec po srpnu 1968 to spolu s ostatními občany byla i velká část komunistů samotných.

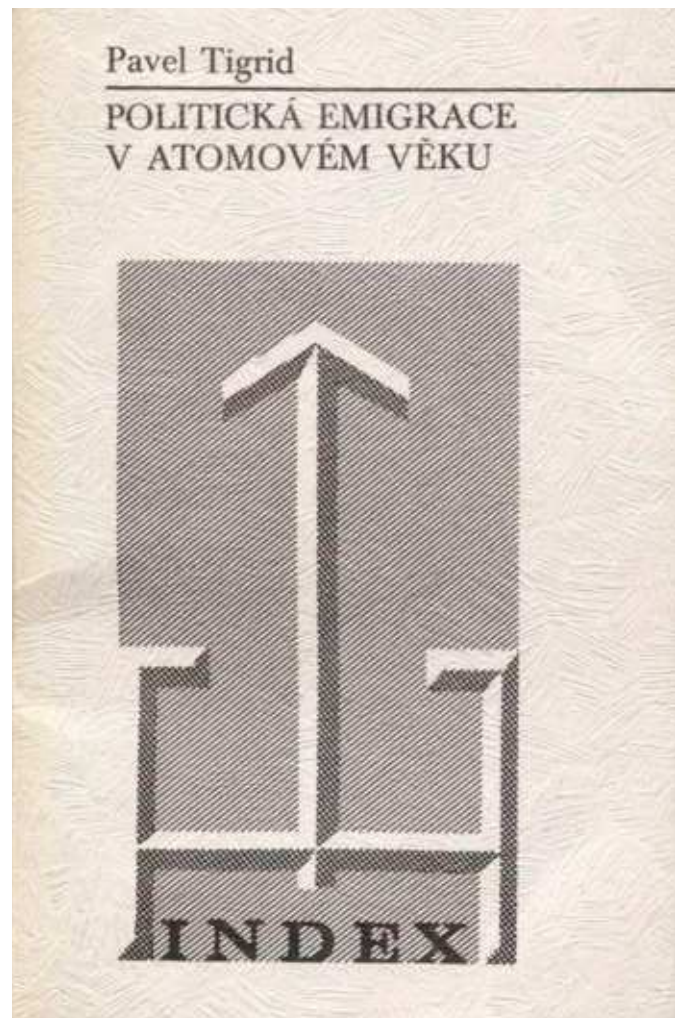
Princip vylučování diktaturou nepohodných skupin občanů z politických svobod a práv je i nadále základní oporou totalitní diktatury v Československu a úplného podřízení této země sovětské nadvládě. Demokratická perspektiva i perspektiva národní a státní suverenity je bez jeho překonání nemožná. Východiskem pro budoucnost může být proto jen uznání nedělitelnosti lidských práv a politických svobod pro všechny občany, bez ohledu na jejich víru, filosofické a politické přesvědčení.

» Charta 77 « dokázala, že k tomuto poznání dospěli stoupenci demokratických a humanitních ideálů v Československu. Také stoupenci těchto ideálů, žijící v politickém exilu, vidí další smysl svého úsilí do budoucna v tom, aby nedělitelnost lidských práv a politických svobod byla základní společně uznávanou hodnotou, nehledě na rozdíly víry, filosofického a politického přesvědčení.

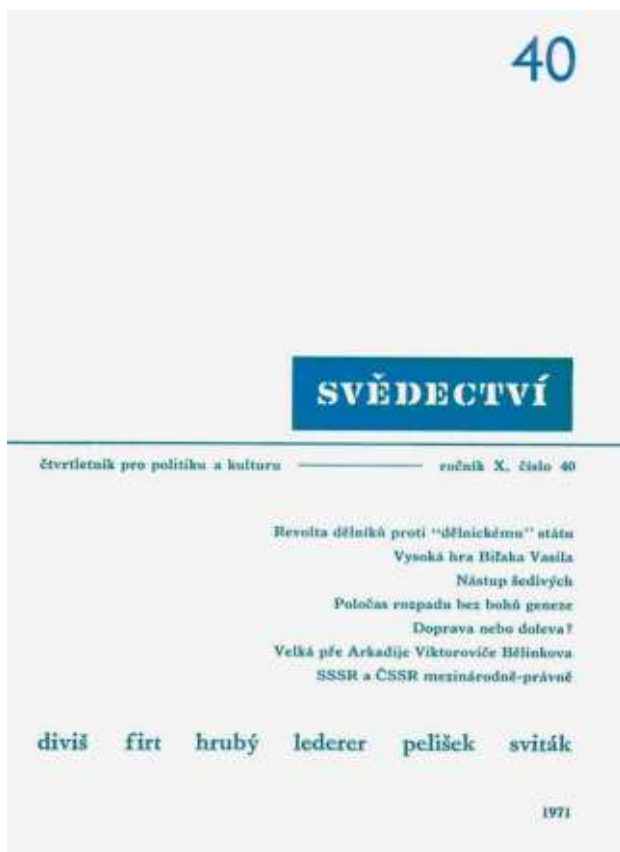
*Richard Belcredi, Alexander Heidler, Karel Kaplan, Antonín Kratochvíl, Zdeněk Mlýný, Auastáz Opasek, Luděk Pachman, Jaroslav Pecháček, Vilém Prečan, Radoslav Selucký, Karel Skalický, Jiří Sláma, Rudolf Ströbinger, Pavel Tigríd.*



Cover of a collection of texts by exiled authors, compiled in 1979 and with a foreword by Pavel Tigríd (Libri prohibiti)



Tigríd's book on the phenomenon of exile was for the first time published in the Edice Svědectví in 1968. Cover of the second edition published by Index, 1974 (Libri prohibiti)



The cover of the magazine *Svědectví*, which in 1971 published a polemic between Pavel Tigríd and Jiří Pelikán on the prospects of exile (Libri prohibiti)

## DÁL, ALE JAK?

Pavel Tigrid (Paříž)

Třicet měsíců uplynulo od onoho srpnového dne, kdy armády pěti komunistických zemí napadly a obsadily šestou komunistickou zem. A po třicet měsíců prominentní členové a funkcionáři KSČ, kteří po tomto dnu zvolili exil, vykládali předhistorii, smysl i dopad této události. Napsali články, které vyšly snad ve všech západních, po výtce buržoazních novinách a časopisech. Vydali knihy ve velkých západních nakladatelstvích. Byli interviewováni, jednotlivě i ve skupinách, všemi světovými televizními a rozhlasovými stanicemi. Až na výjimky, čs. pouňorová (1948) politická emigrace se nepodílela na této rozsáhlé informačně-propagační činnosti čs. posrpnové (1968) emigrace. A bylo to správné: „pražské jaro“ bylo nepochybně dílem lidu, ale sotva by k němu došlo nebýt revolty v hlavách i údech strany, která po dvacet let měla všechnu moc ve státě. Zdálo se nám, pouňorovým, že slovo mají mít přímí účastníci čs. reformního hnutí. Tím spíše, že měli i odpovědnost za mnohé, co mu předcházelo a co se stalo nesnesitelným. Slušelo se, abychom mlčeli, i když jsme do dlouhého dialogu, který vedl k jaru 1968 zasáhli mnohokrát a snad nikoli zcela zbytečně. Posrpnová emigrace založila také několik časopisů, např. *Literární listy*, vydávané v Římě a *Text*, vycházející v Mnichově. Na jejich stránkách vyšly články, z nichž nejeden má ráz politického manifestu nebo aspoň akčního programu marxistické části posrpnové emigrace. Zdá se nám, že nadešla chvíle (některým přátelům se naopak zdá, že je příliš brzo) říci něco veřejně o vztahu k našim bývalým politickým odpůrcům, kteří se nyní stali politickými emigranty. Základní otázkou patrně je, zda se také stali našimi politickými druhy. A jestliže ano, proč a v čem a nakolik.

Autor těchto řádek, když sedal k jejich sepsání, si byl vědom nástrah takového počínání. Jedou z nich, zvláště trapnou, je nasadit prsní tón spravedlivých — těch, co měli vždycky pravdu. Druhou je nebezpečí potlesku z nevídané strany: někteří emigranti (ale nejen oni), by se mohli domnívat, že konečně slyší, co už dávno slyšet chtěli. A v Praze mocenské podsvětí by si mohlo zamnout rukama a vybrané perličky i do tisku dáti. Což by nevadilo, kdyby nehrozila možnost, že jim uvěří i někteří z těch, kdo doma zásadně všemu zveřejněnému nevěří.

Vyřídím tyto body hned, stručně a od konce.

- Zanedlouho vyjde v *Rudém právu*, v *Tvorbě* či *Tribuně* článek pod tučným nápisem: „Už se perou!“, nebo ještě originálněji: „Už si vjeli do vlasů!“. Co čtenář shledá dál v drobnějším tisku bude zfalšované, utrhačné, vytržené z kontextu a vylhané v závěrech. Naopak (kdyby nikoli náhodou, ale zázrakem k opaku došlo), článek bude pravdivý a nezfalšovaný, jestliže tento text bude přetištěn *celý*, tedy ve své úplnosti ve faktech i konkluzích. Čtenáři v Československu okamžitě poznají, o jakou verzi běží, zda o zkreslenou nebo pravdivou.

● Radost tuzemských i zahraničních nenávistníků bude úměrná jejich počtu : malá. A nadto krátká. Řeč je totiž o skupině lidí, jejichž ambice často přesahují jejich inteligenci a kteří přímo nebo nepřímo, v dotaznicích i dobře mířeným mikrofónem se táží : jdete s posrpnovými emigranty-bolševiky nebo proti nim ? S nimi (vyhrůžně) anebo s námi (blahosklonně) ? Ano nebo ne ? (Ostatně nezajímá je váš názor, zajímá je jenom míra vaší nenávisti.)

Fašizující elementy mezi námi nutno odehnat jako dotěrný hmyz. U ostatních jde o reakci lidskou, citovou a pochopitelnou. Mnozí si odseděli v kriminálech a zničili si zdraví v pracovních táborech organizované surovosti; všichni byli nuceni dělat, co dělat nechtěli; byli třetířadými občany, pokud nebyli z jakéhokoli společenství vůbec a natrvalo vyobcováni; jejich děti nesměly do škol a jejich matky a otcové umírali hlady na třech stovkách důchodu. Přímými původci jejich neštěstí, a neštěstí celé země, byli i ti aktivní členové a funkcionáři vládnoucí strany, kteří dnes jsou s námi v exilu. Málo na věci mění, že některé z nich vražedný systém dohonil, vrhl do žaláře nebo nemilosti.

Tito soudruzi tedy mezi námi nyní žijí a nikdo z nich nečekal, že si se svými odpůrci a obětmi padnou do náručí. Bylo by to ostatně nejen neupřímné, ale nikdo by tomu nevěřil, kdyby z taktických ohledů (na mocenské podsvětí v Praze) se takováto náhlá přichylnost předstírala.<sup>1</sup>

Po tomto úvodu, prohlašme : bývalí členové a funkcionáři KSČ, ať už jsou nadále marxisty či nikoli, a kteří zvolili exil z politických důvodů, jsou našimi partnery v zápase, který vedeme proti nesvobodě a tyranii v Československu (ale nejen tam). Není mezi nimi, pokud víme, lidí, kteří byli příslušníky policejních nebo bezprostředně represivních sborů a kteří se dopustili zločinů proti lidskosti. Jejich rozhodnutí bojovat ze západních zemí proti pražskému režimu je třeba přijmout v dobré vůli a s otevřenou myslí. Naopak, očekáváme podobné rozpoložení ducha u nově přichozích v hodnocení našeho nikoli dvacetiletého, ale celoživotního úsilí o svobodnou a demokratickou společnost. Budiž v této souvislosti aspoň heslovitě připomenuto, že poúnorová emigrace neměla nikdy ani ideologicky ani programově naspěch. Své cíle formulovala spíše v obecných zásadách, opakováním zšedivělých, ale přece stále platných. Nechtěla zavazovat lid, který se nemohl politicky vyslovit, v žádném ohledu a v žádném směru. Spíše než program formulovala otázky a pokoušela se na ně odpovědět v rámci historických zkušeností a národních i mezinárodně politických realit.<sup>2</sup> Občas se v tom vidí ideová nedomrlost a politická slabost. Nově přichozí dokonce pochybují, že politická práce je myslitelná bez „pevného ideologického rámce“. Proto také sami s programovými tezemi nemeškali ani v exilu — máme tu zejména na mysli druhé (exilní) číslo *Literárních listů*. Jsou ostatně dobrým úvodem do rozpravy o níž byla řeč na počátku této úvahy.

Posrpnová emigrace volá, jako ostatně volala i emigrace poúnorová, především

<sup>1</sup> Je zaznamenání hodné, že resentment a nedůvěra jsou výraznější mezi emigrací posrpnovou (1968) než poúnorovou (1948) ve vztahu k marxistické části exilu.

<sup>2</sup> Viz např. Ferdinand Peroutka, *Demokratický manifest*, New York, 1959; Pavel Tigríd, *Marx na Hradčanech*, New York, 1960.

po *jednotě exilu* — jednotě politické, ideové, organizační, akční, nebo jak se také praví, bojové. Tedy po společné (národní) frontě, po společných (národních) akcích, po „co nejširších“ (jednotných) výročních proklamacích. A dodává se, že v jednotě je síla a naopak ideová diference a akční roztržiténost hrají do rukou pražského režimu. Co hůř, zvěsti o takovém planém tříštění sil v exilu oslabují bojové odhodlání doma, demobilizují protirežimní zápas, skličují mládež a atomizují společnost.

Ale papírová jednota, předstírání programového a názorového souladu, bojové (národní, lidové, kulturní) fronty, které nepřežijí ani týden *normálních* poměrů, (na rozdíl od situací krizových, od stavu obležení), mohou být ve svých důsledcích nepoměrně zhoubnější. Dávají, mimo jiné, růst legendám a polopravdám, ty se vloupají do vládních programů a rakovinově narůstají ve státní raisonu.

V československé situaci dávno minulé i nedávné legendy a syntetické koncepce měly dosti tragické následky. Mentalita Národní fronty byla nejen prolhaná, ale také prohnílá. Ve jménu jednoty jsme zmátli lid, dokonale ho rozdvojili (či rozčtvrtili) a stát zavedli do katastrofy.<sup>3</sup> Všimněme si, že s národní (lidovou) frontou nebo i jen vládní koalicí, se zachází neobyčejně opatrně v tradičně demokratických společnostech, spočívajících na volné hře politických tlaků a protitlaků a tudíž na zásadě *volby* mezi několika alternativami. Důsledky této diverzity mohou být dosti zlé, ale zřídka smrtelné. S národní (lidovou) frontou, jež obyčejně vzniká jako důsledek národních katastrof (po prohraných nebo i vyhraných válkách a pod.), je to tak, že ji lze rychle slepit a vybavit zvláštní mocí, ale velmi nesnadno rozmontovat, jakmile už jí není třeba nebo už prostě nevyhovuje. Bezohlednější, nedemokratické složky takovéto koalice strhávají na sebe stále větší moc (vždy ve jménu jednoty) a dříve nebo později přidělí ostatním partnerům roli pionů ve hře, jejíž zásady neurčuje ani národ, ani fronta, ale úzká vrstva mocenské elity.

Bedlivější čtení politických proklamací našich nových druhů v exilu prozradí silnou tendenci k národně (jednotně) frontovním myšlenkám a programům. Jiří Pelikán, politicky snad nejvýraznější postava posrpnové emigrace píše: „... jako nejvhodnější forma spojení různých sil odporu *proti okupaci a za obrodu socialismu* vyhovuje spíše hnutí, jež by mělo *společnou programovou základnu* a při tom poskytovalo možnost existence různých skupin, které si chtějí podržet svou samostatnost, ale jsou ochotny bojovat za *společný program*... ale při tom dost vyhraněné v tom smyslu, že jde v budoucnu o vybudování suverenního, nezávislého, demokratického, svobodného a při tom *socialistického* Československa.“ — Zdůraznění jsou naše a podtrhují naše pochyby, zda národně frontovní mentalita takovýchto postulátů není hned od počátku prosycena prvky nedorozumění, nepřesnosti a zárodky nových debaklů.

Boj proti okupaci — jistě, ale jenom proti ní? Vždyť ta nebyla na počátku, ale na

<sup>3</sup> Užíváme tu úmyslně plurálu — představitelé nekomunistických stran, zejména po druhé světové válce, přispěli svou hřivnou k dílu zkázy a v kritických chvílích (např. v únoru 1948) zklamali (viz aspoň svědectví účastníků zveřejněná v deseti ročnících tohoto časopisu).



konci národního neštěstí. Jestliže pět komunistických zemí napadlo a obsadilo komunistické Československo, poněvadž na to mělo *právo* (podle staré zásady „socialistického internacionalismu“ a podle novější „Brežněvovy doktriny“), pak nutno zkoumat otázku, zda předpoklady a podmínky k okupaci nepoložil — na příklad — únor 1948.

Máme všichni bojovat, zdůrazňuje Pelikán, za společný program socialistického Československa. Ale jenom za něj? Co když velká (nebo i jen menší) část českého a slovenského lidu bude žádat suverenní, nezávislé, demokratické, svobodné a liberální Československo? Máme právo arbitrárně určovat „socialistickou“ budoucnost státu na *troskách* jeho katastrofální „socialistické“ minulosti? Ostatně, jaký socialismus „odpovídá představám většiny (?) našich lidí o budoucím uspořádání republiky“, abychom s přičiněním dvou otazníků znovu citovali Pelikána? Čínský? Sovětský? Jugoslávský? Albánský? Švédský? Rumunský? Trockistický? Dubčekovský? Sociálně demokratický? Pelikán upřesňuje — výčtem spíše než rozborem: „skutečný demokratický socialismus“, „socialistickou federaci... s pluralitou politických sil, proudů a organizací, jako rovnocenných partnerů bez jakéhokoliv mocenského monopolu jedné strany či skupiny a při rozvíjení všech forem přímé demokracie...“.

Přesnější, poněvadž koncipovaný jako plán praktické politiky realizovatelné v konkrétní, mocensko-politické situaci, je návrh „Hlavních úkolů politiky KSČ v nejbližší době“, předložený mimořádnému XIV. sjezdu strany 22. srpna 1968 v Praze. Jedním z organizátorů sjezdu byl i Pelikán, který ostatně ve zmíněném článku v *LL* připomíná, že sjezd byl „posledním legálním aktem KSČ“, na který patrně navází pokusy „o obnovení skutečně revoluční komunistické strany“. V návrhu hlavních úkolů reformované a liberalizované KSČ se čte mimo jiné:

(Bude nutné) zajišťovat v novém politickém systému *vedoucí politický vliv strany dvojným způsobem*:

a) ideově politickým vlivem ve společnosti, přitažlivostí, průbojností a přesvědčivostí programu strany i jejích politických konkrétních návrhů a koncepcí;

b) zároveň však vedoucí postavení strany musí být zabezpečeno i *institucionálně*; kdyby neexistovaly jiné politické strany, byla by tato stránka věci jednodušší. Při jejich reálné existenci je však nezbytné v *dlouhodobější perspektivě*, tj. včetně nových ústavních řešení počítat s tím, že případná ztráta většinových pozic komunistické strany v mocensko-politických institucích (stát, NF) by byla prakticky nástupem *jiné strany* k získání těchto pozic, tj. politicko-mocenským převratem. Teoreticky je sice představitelný stav, kdy by to nemuselo ohrozit socialistický a komunistický vývoj; politicky odpovědně viděné podmínky u nás však podobnou úvahu jako politicky reálnou musí dnes vyloučit v dohledné perspektivě (5 let).

Politicky bude proto nutno zabezpečit *souhrnem promyšlených opatření*, aby *vztahy uvnitř NF* a *volební systém* zajišťovaly hegemonii a preferenci komunistické strany tak, aby ani v NF ani v zastupitelských státních orgánech (federálních a národních, nikoliv v místních) nemohlo dojít k *menšinovému postavení komunistické strany*. [...]

Základní politickou otázkou, kterou je nutno na XIV. sjezdu jednoznačně rozhodnout

je, zda nový politický systém v ČSSR může nebo nemůže být tzv. otevřeným politickým systémem ve smyslu „volné hry“ politických sil.

Pro přechodné období (do nové ústavy) je to jednoznačně vyloučeno. Bez zakotvení monopolu NF nelze vyloučit politickomocenský konflikt, zaměřený proti politické hegemonii KSČ (naopak, takový konflikt by se zdál být velmi pravděpodobný).

Jen na základě *praktických zkušeností* z let 1969-70 bude možno posoudit, zda tato koncepce NF musí být nutně součástí celkového ústavního řešení, které by mělo trvat na dobu asi 10-15 let. (Zdůraznění jsou naše.)

Jen z této ukázky (jedné z mnohých) politického myšlení těch nejradikálnějších a nejliberálnějších reformistů je patrné, že jim i základní zásady parlamentní demokracie do krevního oběhu nepřešly, ba že úsilovně hledají proti nim antibiotika na regálech různě dávkovaných represí. Nutno hned dodat, a to důrazně, že nikoli všichni. Tak Ota Šik dva roky po vpádu píše zcela jednoznačně :

Komunistický systém, se svými nedotknutelnými a mocensky udržovanými základními rysy, je hluboce protilidovým, ve skutečnosti nesocialistickým systémem, potenciálně brzdícím vývoj. Lidem se nejenom teoreticky, ale i prakticky odhalila ekonomická neschopnost, imanentní lživost, teroristické násilnictví a konzervativní ztrnulost tohoto systému. [...]

Teorie o „nezbytnosti existence vedoucí úlohy a monopolní moci komunistické strany v socialistických zemích jako podmínky zachování socialistického systému“, je tedy nepravdivá a neodpovídá skutečnosti. [...]

Nikdo nevysvětlí, proč by socialismus nemohl existovat v různých konkrétních formách a podobách, a proč by jen jediná strana měla být s to poznat vždy jeho nejsprávnější formu a vývoj. Nikdo není s to vyvrátit argument, že dokonce zákonitě existence jediné strany, v níž také nesmí vzniknout organizovaná opozice, a která nemůže být mocensky ohrožena žádnou jinou politickou organizací, vede k ustrnutí teoretického ruchu a k převládnutí zájmu vládnoucí špičky nad potřebami vývojových změn. Kde lidé nemají možnost skutečné volby a vládce přestává být na nich závislý, začnou se nutně vládnoucí zájmy vydávat za zájmy všech, a lidé se stávají hříčkou v rukou diktátora (ať jím je jednotlivec, či klika).<sup>4</sup>

Objevováním a poznáváním jistých pravd (které, budiž tu dovoleno bez škodolibosti poznamenat, nejsou objevy pro nemarxisty), vede patrně cesta, již by někteří z našich nových druhů chtěli nadekretovat bez debaty : k posílení a rozšíření našeho politického usilování, i společného usilování, bez pověr a bez podfuků.

Přispěje k tomu jistě i větší hloubka a větší přesnost při formulaci historických pohledů i výhledů do budoucna. Někteří příslušníci posrpnové emigrace jako by znali čs. poválečné dějiny až od ledna 1968. Jiní zas přesvědčují, spíše než zdůvodňují, že pražské jaro 1968 definitivně dalo zelenou šťastným a svobodným československým zítřkům a *jenom* vojenský zásah sovětského obra tomu všemu zakroutil krkem. Bude asi třeba jít dál, k únoru 1948, k prvním třem poválečným letům, ke košickému programu vlády Národní fronty, k Benešově válečné i

<sup>4</sup> V článku „Krise v ČSSR“, *LL*, v čísle vydaném v Římě k druhému výročí okupace.

předválečné politice a — kdo ví — až do dob, kdy byly kladeny základní kameny k budování státu.

A jsou i jiné věci, drobnější, ale nikoli zanedbatelné. Jeden z Pelikánových druhů napsal, že Gustav Husák byl „v padesátých letech sám obětí berijovských katů.“<sup>5</sup> Podobně jiný prominentní čs. marxista v exilu v dlouhém článku, citovaném západním tiskem, se zmiňuje dvakrát o „berijovských metodách“ a „berijovském teroru“, které prý „pronikly do naší země“.<sup>6</sup>

Nuže, kdyby takovéto poznámky a narážky vyšly v Československu, ani brvou bychom nehnuli; i my známe systém nedobrovolných eufemismů, i nám stačí napovědět, abychom se dovtípili — když musíme! Ale musíme i v tomto případě? Vždyť autoři zvolili exil — jak sami zdůrazňují — *právě proto*, aby mohli mluvit řečí jasnou a rovnou, nikoli tedy v příměrech a hádankách a polopravdách diktovaných nesvobodou. Clementise nezavraždil a statisíce lidí do žaláře neuvrhl „Beriův teror“, ale teror Stalinův, Gottwaldův, Zápotockého, Novotného, Kopeckého, Štolla, Gusty Fučíkové i Gusty Husáka... a bylo by nevhodné i neslušné, abychom v tomto výčtu pokračovali *my*. Obáváme se jen, že nebude úplný, pokud na jeho konci nebude stát — *systém*.<sup>7</sup>

Tyto řádky — zdůrazněme to znovu — jsou myšleny k posílení nefalešné a tudíž nezfalšovatelné akční jednoty čs. politického exilu na prahu let, jež slibují býti spíše hubená. Naším úmyslem není znevážit politický program našich marxistických druhů, tím méně upírat jim právo na takovýto program a jeho propagaci směrem domů. Ve stejném duchu však máme právo kritiky tohoto programu, jeho propagace i vysvětlení, a to bez velkých taktických ohledů na dopad této kritiky v Praze, ať už v kruzích mocenské elity nebo v širokých vrstvách lidu.

Tomuto lidu totiž — má-li všechno mít vůbec nějaký smysl — musí být vybojována a zaručena svobodná volba tento program přijmout nebo odmítnout. Druhá eventualita se nám zdá — aspoň v této chvíli — pravděpodobnější. Ale i kdyby nebyla, naše pochyby by trvaly: o životnosti totalitních soustav, o užitečnosti sklerotických společenských koncepcí, o čase i energii promarněné pseudo-problémy, o štěpení ideologického chlupu, které sotva může přispět k hlubšímu pochopení lidské podmínky 20. století.

Mnohem spíše bychom chtěli mít podíl na formulaci a snad i realizaci myšlenek životnějších a nadějnějších, které „rostou jako plod, a rostou v mladých“ (Pasternak), a z nichž se už rodí nezprzněná a neztučnělá *revoluce* a s ní i nová svoboda.

<sup>5</sup> Ivo Fleischmann v článku „Trestání národa“ v citovaném už 2. čísle *LL*.

<sup>6</sup> Eduard Goldstücker v „Dopise českému ministru vnitra“, francouzský text viz *Les lettres françaises*, Paříž, číslo 1352 z 23.-29. září 1970. Viz také poznámku na str. 513.

<sup>7</sup> Rozhovory, které jsme měli v posledních měsících s některými představiteli marxistické části čs. exilu o významu politické diferenciaci nebyly zřejmě plané. Koncem ledna 1971 vydala skupina sdružená kolem Jiřího Pelikána první číslo dvouměsíčníku *Listy* (adresa redakce: c/o MPL, Via Torre Argentina 21, 00186 Roma, Itálie), časopisu „československé socialistické opozice“. Jeho „základní ideová náplň“: navazovat „na myšlenky demokratického socialismu z roku 1968“.

TULANE UNIVERSITY

Department of History  
NEW ORLEANS, LA. 70118

Dne 19. června 1979

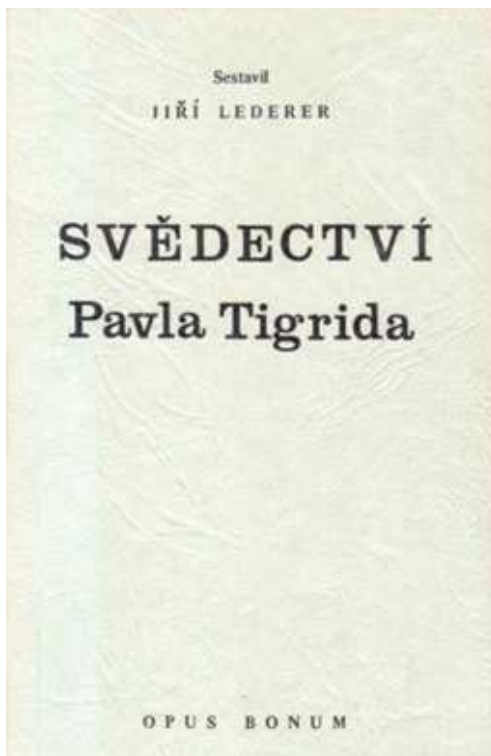
Óodepsaní členové redakční rady Svědectví  
vyslovují svoje hluboké politování nad způsobem,  
jakým redaktor Svědectví vede diskusi o odsunu.  
Příliš zásadám fair play, aby odpovědi obou českých  
historiků, Dr. Milana Hůlky a Dr. Jana Kréna,  
byly ošetřeny společně ve stejné úpravě jako de-  
nunciace p. Danubia. Óodepsaní rozhodně odsuzují  
tot-porní kákladnické ~~pravidla~~ podmínky objektivní  
novinářské diskuse.

Univ.-Prof. Dr. Radomír Luža

Exile protagonists often disagreed over the evaluation of the past. The storm was sparked by a text published in *Svědectví*, which criticized the expulsion of Germans from Czechoslovakia. The Communists used the debate on this issue to discredit the exile. The historian Ján Mlynárik, who later went into exile, hid behind the alias 'Danubius'. The protest letter was signed by historian Radomír Luža (repro from Pavel Kosatík's book *Tigrid, poprvé* [Tigrid, first time])



The symposia in Franken, Bavaria, continued also in the following years. At the end of October 1981, the 25<sup>th</sup> anniversary of Tigríd's *Svědectví* became the main topic of the debates. Pavel Tigríd with Jiří Lederer (repro from the publication *Svědectví Pavla Tigrída* (Pavel Tigríd's Testimony))



Cover of the proceedings of the symposium on the history of the magazine *Svědectví* (Libri prohibiti)



A picture from a meeting in Franken in the 1980s. Left to right: Jiří Pallas, Pavel Tigríd, Jaroslav Hutka, Karel Trinkewitz and Alexander Tomský (repro from the book *Mně se nestýskalo* [I Was not Homesick])

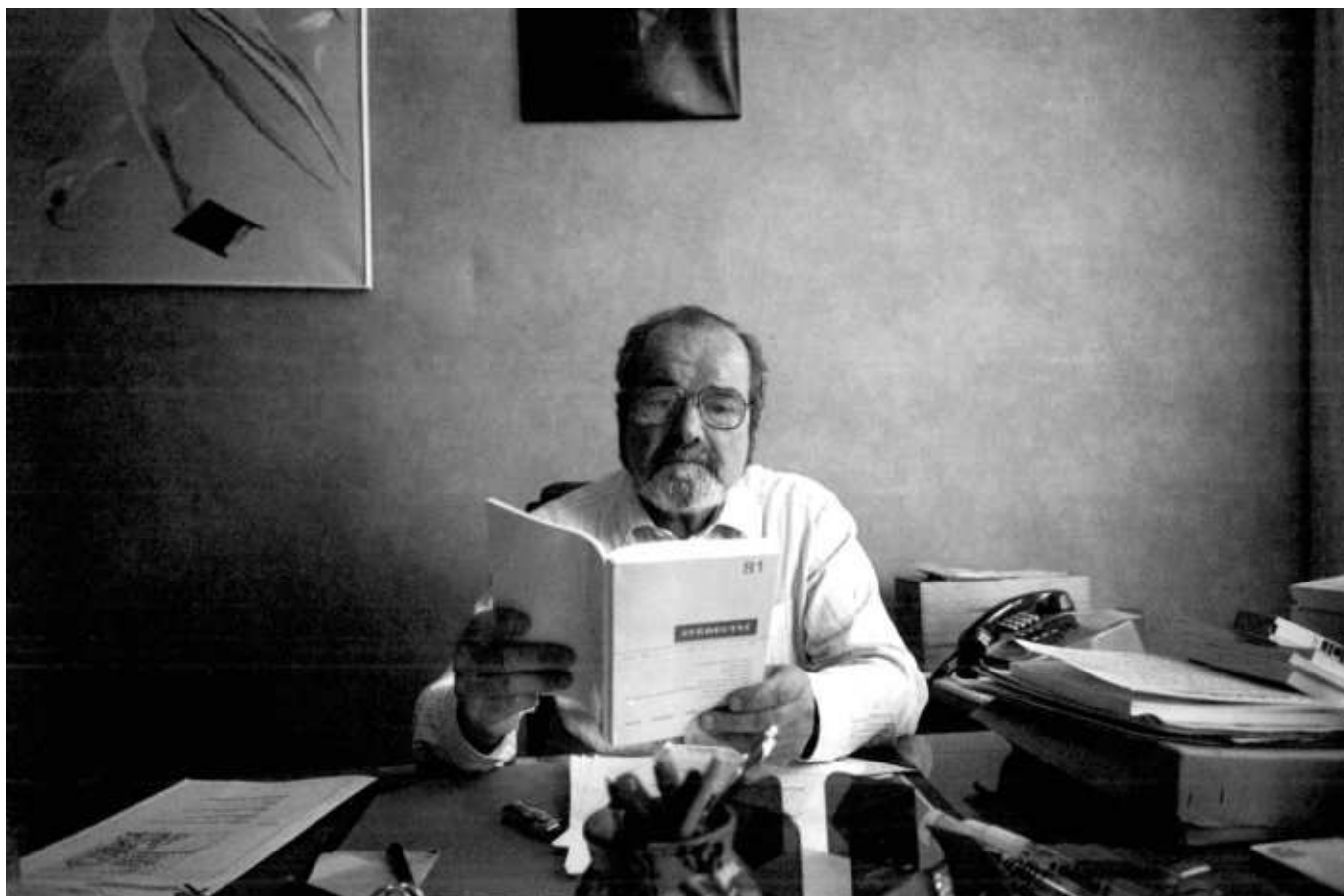
## THE SUPPORT OF DISSENT

Since the end of the 1960s, representatives of the reform movement who had gone into exile were given space on the pages of *Svědectví*. Also, authors who remained in Czechoslovakia contributed to the magazine to an increasing extent. Political and historical studies, commentaries, interviews, discussion pieces, literary texts and, after the establishment of Charter 77, its documents were published here. At the turn of the 1980s, cooperation with the domestic opposition movement deepened. The content of two volumes was even prepared in Prague during this period.

The magazine was also published in a smaller, pocket-sized format, and the main articles were published as separate issues in the 1980s under the title *Výběr ze Svědectví* [Testimony Digest]. Reprints of the first nine years of the magazine were published by the exile publishing house Dialog in Frankfurt am Main. In May 1984, after mutual disagreements caused, among other things, by the long-standing discussion about the expulsion of the Sudeten Germans, Pavel Tigríd decided to end his cooperation with other members of the editorial board and managed the magazine on his own in the last years. In the second half of the 1980s, he also helped the domestic opposition with shipments of reproduction and recording equipment.

"*Svědectví* has become an institution. It has become a centre of gravity, a place where one goes to read and where one takes away free words and free thoughts. It has become an oasis for incoming expatriates and weary exiles alike, where can get new energy and encouragement. It is the Tigríds, who invite us to dine together and we sometimes forget to thank them. *Svědectví* and the Tigríds - that is a lot of small work too, at samizdat exhibitions, the Czechoslovak stand at the Frankfurt Book Fair, the formation and functioning of the committee to support Charter 77 and the Jan Palach Award, etc."

Vilém Prečan (1981)



Pavel Tigríd in the editorial office of the magazine *Svědectví*, 1981 (National Archives)

53

# SVĚDECTVÍ

čtvrtletník pro politiku a kulturu — ročník XIV číslo 53

Pět set proti realitě

Demokratická opozice a její smysl

Budoucnost začala před dvaceti lety

Historie a priority

Soud

Neposkvrněné početi Josefa V.

Běh Prahou

Relativně vzato

jiřinová    michník    trefulka    vaculík

1977

## LE COMITÉ INTERNATIONAL POUR LE SOUTIEN DES PRINCIPES DE LA CHARTRE 77 EN TCHÉCOSLOVAQUIE

était créé le 14 janvier 1977 à Paris. Dans un telegramme adressé à M. Gustav Husák, président de la République tchécoslovaque, il s'y déclare décidé à aider de façon efficace et permanente les citoyens tchécoslovaques qui luttent pour l'application des droits de l'homme dans leur pays.

Le comité compte parmi ses membres, en France : MM. R. Allio, L. Astre, Claude de Boisanger, P. Daix, J.-M. Domenach, Pierre Emmanuel, André Henry, A. Kastler, E. Maire, G. Martinet, Yves Montand, M. Laurent Schwartz, Pierre Seghers, Mme Simone Signoret, Vercors; en République Fédérale d'Allemagne : MM. Heinrich Böll, G. Grass, Carlo Schmidt; en Grande-Bretagne : MM. Graham Greene, Mme. Iris Murdoch, Stephen Spender, Tom Stoppard; aux États-Unis : M. Saul Bellow, Mme Mary McCarthy, M. A. Miller; en Suisse : MM. Friedrich Durrenmatt, Max Frisch, Denis de Rougemont; en Espagne : MM. Jose Luis Aranguren, Pedro Lain Entralgo; aux Pays-Bas : M. A. Den Doolard; en Norvège : M. Johan Vogt; en Suède : M. Per Wästberg.

Sécretariat : Mme France de Nicolay, 3, rue des Lions, 75004 Paris.



## poznámky k událostem

### 500 proti realitě

Svým způsobem oboji je realita : těch pět set lidí, kteří podepsali Chartu 77, i režim, který tento dokument obžalovává. Nepoměr obou skutečností je ovšem na první pohled zřejmý a vyvolává tísnivé obavy jako těžké kladivo vedle křišťálové vázy. Pět set občanů lze rozprášíť, vyvézt, zavřít, zastrašit, umlčet; režim lze obžalovat, jeho vinu svědecky prokázat, ale rozsudek nad ním vyneset nebude, tím méně vykonán — aspoň v Praze. Zbraní podpisovatelů je pravda a slovo, zbraní režimu moc a poslední slovo. Oboji je absolutní, dialog je vyloučen. Nikoli snad proto, že by režim Husákův, jako před ním Gottwaldův, Zápotockého a Novotného měl zvláštní zálibu v perverzích a perzekucích, ale proto, poněvadž nesvoboda, diskriminace, represe práv lidských a všech ostatních tvoří jeho *podstatu*. Zbavte jej této podstaty, vnuťte mu lidskou tvář, úctu k zákonu a k občanovi, smysl pro spravedlnost, respekt k základním svobodám — a co z něho zbude? V nejlepším případě je to počátek jeho konce. Proto všechny pokusy — a kolik jich bylo v zemích reálného socialismu v posledních třiceti letech! — o liberalizaci, demokratizaci, humanizaci systému skončily fiaskem. Pražské jaro 1968 bylo školským příkladem faktu, že svoboda není na příděl. Dejte jí zelenou — a okamžitě se projeví mohutné, dotud skryté společenské síly, které ze všech stran podemílají režimní struktury a spojí se v mocný proud společenské

dynamiky, která ve své obecnosti a živelnosti je neodolatelná a tudíž z hlediska moci nezvládnutelná. Musí být zneškodněna v zárodku zevnitř nebo ocelí tanků zvnějšku.

Právem se signatáři Charty odvolávají na ústavu a ty československé zákony, které formálně zaručují občanské svobody; právem poukazují na mezinárodní dohody, které pražský režim ratifikoval, zavazující k aplikaci řady mravních a civilizačních principů; právem s nimi sympatizuje celý demokratický svět. Jenže v systému, jemuž předsedají pánové Brežněv, Živkov, Gierek, Honnecker, Husák, ale také Kádár a Tito, vznešené ústavní zásady a mezinárodní dohody o nezadatelných právech občanů musí nutně, ba zákonitě, zůstat mrtvou literou. Stačí se na chvíli zasnít a představit si nepředstavitelné: že by totiž výše jmenovaní držitelé moci přistoupili na dialog s hrstkou svých domácích kritiků (dejme tomu jenom s těmi marxisticky orientovanými) a přiznali, že lidská a občanská práva v zemích, jimž vládnou jsou opravdu soustavně porušována, že „třetí koš“ helsinského Závěrečného aktu šel rovnou do koše na papír, a že tedy v zájmu mírového soužití ve světě a smíru doma je třeba tyto zásadní, nezcižitelné principy uvést v život, aplikovat je *integrálně* bez třídních hledisek, tak říkáje padni komu padni... To by znamenalo, jen namátkou, že v SSSR by bojovníci za lidská práva Borisov, Balachonov, Tverdochlebov, Argentov vyšli z kriminálů a z blázinců, spisy Sacharova, Medveděva, Orlova a druhů by nevycházely v samizdatu, ale ve státních nakladatelstvích, Ukrajinci a Krymští Tataři by se volně a legálně dovolávali svých práv; že v Polsku dělníci by měli právo na stávkou a nezávislé odbory; že v NDR profesor Havemann by opět učil na universitě a Wolf Biermann se vrátil domů a bez zábran zpíval své kuplety o zprzněném socialismu; že v Jugoslávii Mihajlo Mihajlov by neumíral v kriminále, ale seděl v



Pavel Tigríd in Héricy, 1978  
(Tigríd family archive)



Members of the Committee for the Defence of the Unjustly Prosecuted (VONS) were arrested in May 1979. Pavel Tigríd then co-organised a number of actions in support of the VONS, not only in France. The period leaflet was created by Jiří Bednář on the basis of photographs of those arrested. (Libri prohibiti)

/Prosím o zaslání fotokopii adresátům, dopis je, jinak zcela důvěrný!/  
.

Pavel Tigrid  
František Janouch  
Vilém Prečan

V Praze 4.5.1988

Vážení přátelé,

obracím se na Vás ve chvíli pro Infoch nejhorší. Stručně řečeno, nemáme už na čem dělat. Poslední cyklostyl jsme dostali před více než dvěma roky a ani žádná jiná spřátelená skupina cyklostyl nedostala. Před necelými dvěma roky přišel druhý furtopiš /elektr.stroj s pamětí Rank Xerox 630/, který výborně slouží a pomohl nám racionalizovat výrobu Infochu. /Ten první stále nejde, ale nyní budou závady snad už konečně odstraněny./ Nyní definitivně odešel brněnský cyklostyl, takže, můžeme pokračovat v udržení počtu výtisku jen s ~~xx~~ velkými obtížemi a jen asi 3 měsíce. Přitom bychom chtěli počet výtisků rozšířit. Toto rozšíření záleží jen na technice, nic jiného /lidé, peníze, papír, barva atd./ není na překážku.

Dostali jsme zprávu, že se u Vás už cyklostyly nevyrábějí. Abychom však mohli letos udržet počet výtisků a plynule přejít na jinou výrobu, naléhavě jeden /lépe dva/ potřebujeme. Koupit nějaký starší, který by vydržel ještě dva roky, by snad nebyl problém. Francouzský výrobek Métro, model J.3, se tu osvědčil, více než slovenský /elektrický/. Čuň.preferuje Rotary, já s tím osobní zkušenosti nemám. Můžeme postupně přecházet na xeroxíky. Zřejmě nelze uvažovat o něčem větším než jsou malorozměrové /tj.1 m x 0,5 m x 0,5 m/ kvůli přepravním možnostem. Velmi bychom potřebovali jeden zmenšovacím kvůli počtům. Stb nám vykrádá četné zásilky. Kdyby byly zmenšené a posílaly se v malých obálkách, měly by možnost odcizování ztíženu. /Jen pro pořádek připomínám, že xerox jsme dostali jediný před téměř 4 roky. Je v současné době v havarijním stavu, používáme jiný, který nám přenechal Prostor, když byl sám vybaven zmenšovacím./ Budeme-li používat xeroxíků s kapacitou do 100 000 výtisků /po 100000 je nutná gen.oprava s výměnou součástí/, potřebovali bychom jejich pět. Čtyři by byly vždy v chodu, jeden na cestě k Vám či zpět za účelem opravy. Při nákladu 500 ks a 20 stranách / = 10 000 stránek/ by to znamenalo, že jeden xerox, používaný vždy jednou za 8 týdnů /nebo za čtyři týdny, ale s polovičním nákladem/ by za rok byl zatížen 60 000 stranami, tj.mohl by být v činnosti rok a půl. Za rok a půl by se všech pět opravilo, tj.jedna oprava by se realizovala vždy v průběhu 3 až 4 měsíců, což se mi zdá reálné, jsou to 3 až 4 opravy do roka. Po provedené opravě by zase 18 měsíců sloužil.

Možná, že se - Vy a my společně - rozhodneme pro jiný způsob, a to ofsetový. Mohli byste poslat prospekty firmy "océ"? Jde o to, aby rozměry stroje nebyly velké /to ovšem nejlépe posoudíte Vy/, aby životnost byla taková, aby se odstranilo časté opravování. Barva se prý zde dá velmi snadno získat v každé tiskárně, takže by to neměl být problém. Ovšem stroje bychom potřebovali, nejméně dva, lépe tři. A k tomu je<sup>d</sup> jen zmenšovací xeroxík, na němž by se dělala jen část nákladu. K tomu ofsetu je ovšem zřejmě také zapotřebí jeden xerox.

Také se to dá kombinovat: např. jeden ofset, dva xeroxíky, z toho jeden zmenšovací.

Je také nápad přeměnit se na týdeník o 10 stranách. Problém teď trochu je v tom, že 260 ks x 20 stran těžko unese a přepraví jeden člověk. /Dalších 150 ks se dělá v Brně od každého čísla, t.č. na válečku! Dalších 50 ks je z tzv. prvního rozpisu - furtopiš plus xerox, pak ještě na jednom místě je pár xeroxových výtisků a na jednom místě strojopisný opis, celkem t.č. 500 ks./.. Jde o to, nezatížit 1-3 lidi, kteří číslo vyrábějí celým nákladem resp. nezatížit je tak, že by to museli dělat co 14 dní. Proto se Infoc vyrábí na 4 místech /teď na třech/ postupně, každé číslo jinde. Rolí hrají i bezpečnostní důvody.

Pokud jde o furtopiše /elektrické stroje s pamětí/, potřebujeme jen ty dva, které máme. Ovšem zprovoznit ten druhý je pro nás velmi důležité. Event. třetí bychom rovněž smysluplně umístili. Nevím, kolik jich tu je, zdá se, že SE má stále svůj v poruše /prý stejná porucha čtečí jednotky jako u nás/. Infoc začal výrobu na furtopiši od začátku roku /některá <sup>vyhotovení</sup> ~~čísla~~ jsou ovšem na tradičním stroji/, trvá pár týdnů, někdy měsíců, než se nový způsob psaní osvojí.

Pokud jde o počítače: jak víte, před ~~12~~ dvěma-třemi roky jsem jeden dovezený přímo ddmítl. Snad jsou lidé zde, kteří to potřebují k něčemu jinému než ke hrám. Nedokážu to posoudit, k výrobě časopisu nebo knih se to bez tiskařské techniky moc nehodí. Vzhledem k finančním náročnostem investic by bylo jistě správné, kdybyste časem kontrolovali, co se na dovezených počítačích dělá.

Já nemohu nic jiného dělat, než Vám o svých problémech psát. Ale prosím: pomozte, situace je opravdu kritická. Prosím o rychlou odpověď, abychom viděli, jaký je výhled.

Srdečně Vás všechny zdraví

*František Janouch*

*Uvedl možnost v obhledné době*

*číslo ~~na~~ dopavit pro Zupac.*

Petr UHL  
Anglická 8  
12000 PRAHA 2  
ČSSR.

TK 43/86

23.5.86

Ony. odovodol

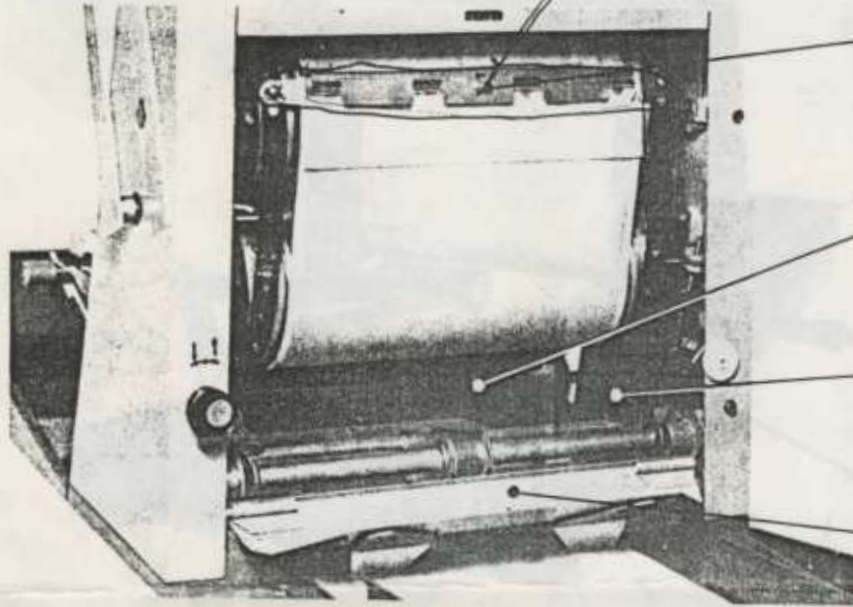
1. Repidare

*Lépete z mi špiče našlo, original možky. 1.*

PHOTO 1

ICMAT CELOU PRUŽINU

14X



zajišťovací knoflík držáku blány  
Bouton de blocage barrette attache stencil

háčový valec  
Cylindre de pression

zajišťovací páčty háčového válce  
Lever de maintien du cylindre de pression

krýt s oddělovači  
Carter décolloir

### Upřesnění blány

#### MISE EN PLACE DU STENCIL (Photo N° 1)

- *blánu* Pousser en haut et à droite le bouton de blocage de la barrette attache-stencil et insérer le stencil sous la barrette et à fond. Pour bien fixer le stencil, ramener fermement en bas le bouton de blocage.
  - *blánu* Tourner lentement la manivelle (toujours dans le sens des aiguilles d'une montre) de façon à enrouler le stencil autour des tambours en évitant les plis.
  - *blánu* Avant de le détacher, presser de la main le support cartonné sur le tambour de façon que le stencil adhère bien à l'écran.
- N.B. On parvient au même résultat en tournant la manivelle tout en pressant le levier de pression (voir photo N° 3). Un ou deux tours suffisent.
- blánu* pro. škybe upřesnění čistějším způsobem, jakým bylo a zároveň hlavně na háčkovou páčku (viz obr. 3). Dvě nebo tři otočky stačí.

*blánu*  
samostatně  
dřevák. Aby se blána  
dobře zaprovala,  
zakládá se  
zajišťovací knoflík  
sám nad blánu

Leaflet with photo of a reproduction machine for Peter Uhl (Twentieth Century Memorial Museum)

Milý Pavle,

s radostí jsem konstatoval, že na můj dopis z dubna t.r. /alarmující/ jsi jako jediný ze tří adresátů reagoval, a navíc činem. Mám na mysli obsah vzkazu jedné novinářky, která tu byla v době Prahy 88. /A la marge: s onou dámou jsem se trochu nepohod - vzkázala mi, kdy k nám přijde, něco jsem kvůli tomu zrušil, čekal na ní a když po dvou hodinách nepřišla, musel jsem odejít na další schůzku a srazil jsem se s ní ve dveřích. No, a místo abych na ní dělal cukrbliky, tak jsem jí trochu vnadal, nevyspalý, předchozího dne puštěný z CPZetky, plus moje povaha - no znáš to. Nekřičel jsem, zato křičela trochu ona. Trvalo to asi 20 sekund, ale pak ještě půl hodiny soptila před Hankou. Nicméně jí /už předtím/ tlumočila Tvůj vzkaz. - A propos, z těch novinářů, co přijeli na Prahu 88, neměl nikdo odvahy porušit příkaz, ~~xx~~ aby se ho neúčastnili. Kdybys jí viděl, tak se zmiň, že mě ten poslední "rozhovor" s ní mrzí, ale že nejsem zcela na vině, někdy jsme tu opravdu přetaženi. Je fakt, že jsem mohl být slušnější. Její list mám docela vo oblibě./

K této věci: Vzkaz je mi trochu záhadou, protože nevím, co je model 760 /model čeho/, který není, a co je model M 211, který nabízíš. Podle ceny a podle toho, že to dělá hluk si myslím, že by to mohl být furtopiš /t.j. elektrický stroj s pamětí/; Hanka mě však ubezpečuje, že má jít o xerox, tedy rozmnožovač suchou fotografickou cestou, pravděpodobně zmenšující. Ten bychom potřebovali naléhavě, zatímco furtopiš ne tak naléhavě. Furtopiš je pro nás dobře použitelný jen tehdy, je-li disketový, resp. tehdy, přesáhne-li je pamět rozsah našich /t.j. hustších/ 20 stran Infochu. /Furtopiše pro oba Petry mají rozsah asi 15 stran - oba jsou velmi šťastni, ~~xx~~ že je mají, byla to pro B. velká pomoc!/. Konzultoval jsem rozměry M 211 s Honzou, jak sis přál. Je to jen o něco větší /ale větší/ než on může zařídit, ale to se snad domluvíte mezi sebou. On by snad byl schopen /nevím do kdy/ nějakých úprav, které by převoz ~~xx~~ umožnily. Ještě: Pokud Tvá nabídka se týká xeroxu /používám tohoto slova s rozpaky, protože firma Rank Xerox označuje své furtopiše jako Rank Xerox ..., čímž vzniká terminologický zmatek, ale u nás slovo xerox znamená to suché fotografické snímadlo/, pokud se tedy týká xeroxu, moc bychom potřebovali zmenšující, protože stále více nám StB vykrdádá zásilky o rozměru A 5. Zmenšením bychom dosáhli možnosti to posílat v docela malých /t.j. běžných/ obálkách, které ujdou pozornosti. Lidé, jimž je Infoch při poštovní cestě ukraden /někdy vyšťárán z kastlíku/, dostávají normální poštu v pořádku, StB dnes nemůže kontrolovat vše. Část nákladu /malou/, která takto poštou chodí, bychom zmenšovali.

Kdyby to nešlo v dohledné době poslat přes H., snad se podaří obnovit dnes ucpaný kanál. V této záležitosti je řada nejasností, nicméně - což je zcela důvěrné - na obou jeho stranách jsou lidé v zásadě ochotní ho využít, kdyby byl. Ale teď to technicky není možné. Zvláště na té venkovní straně jsou však jisté problémy /požádáš-li v budoucnu Ty, nebudeš se vzhledem ke své autoritě s těmi problémy příliš potýkat/, ten člověk toho má moc a je zaměřen profesně zcela jinak /a dobře, ku prospěchu obecnému/. Proto vznikla z naší strany nabídka, která byla adresována tomu, kdo by měl věci financovat a potažmo i venkovnímu pošťákovi, a sice v tom smyslu, že by to dělal někdo jiný, koho oni by našli. Pošťáci by mohli zůstat kde je. Nám jde o technického experta, který by šel a organizoval. O jeho roli by vědělo asi 5-6 lidí v exilu. Aby ten někdo nový byl v téže zemi, jako dosavadní pošťák. Tento problém Ti předestírám proto, abys uvažil, zda někoho neznáš. Uveřovat můžeš pochopitelně spolu s pošťákem /jen mu nesděluj, že informaci máš ode mne, je na mne alergický/ nebo sálově bez pošťáka nebo s jinými lidmi. Nám zde jde hlavně o rozmnožovací techniku a dopis /dopisy/, zaslané finančníkovi byly formulovány tak, aby se definitivně a jasně vyjádřil, zda mohou tyto věci /jakým koliv způsobem/ financovat, což dosud zásadně nečinili. U nás vzniká takové sdružení samizdatu, jehož zástupce by byl zplnomocněncem všech /pokud možno opravdu všech/ publikačních iniciativ /i zvukových a filmových/ vzhledem k exilu. Ten by byl také event. partnerem finančníka, pokud změní stanovisko. Nezmění ho /a asi ne/, budeme si hledat jiné partnery, resp. pokračovat ve stycích s těmi lidmi v exilu, kteří už pomáhají. Další lidé z exilu /nebo titíž/ by za nové situace, tj. definitivního odmítnutí finančníkem, snadněji získávali finanční zdroje u mecenášů, kteří dosud na nás "přispívají přímo". Naše sdružení se má ustavit v září. V této souvislosti by mi říkal Petr C., že by bylo dobré poslat devizové krytí /20 % na den/ na 14 dní pro Mikuláše Chadimu, který je tiskař, umí slušně německy a trochu anglicky a který by se v pár zemích mohl porozhlédnout, co by pro nás bylo nejvhodnější. Píšu to předběžně, nevím, jak se k tomu staví Mikuláš a cesta by podle mne byla účelná v říjnu nebo listopadu, až se vyřeší dva zásadní problémy, tj. problém kanálu a problém přístupu finančníka k financování rozmnožovací techniky. - Zřejmě bez souvislosti s ucpáním kanálu je to, že od listopadu m.r. přestaly chodit zásilky Listů, 150 000 slov a Svědectví. Do té doby chodily Listy a výtahy ze Svědectví v množství větším než 100 ks /200?/ touto cestou /odhlížím od dalších cest/ a velká Svědectví a 150 000 slov v několika desítkách exemplářů. Od té doby to asi 10x pokleslo, "disidenti" /včetně mne/ dostávají od pošťáka v osobních obálcích po jednom kousku. Svědectví, které vyšlo v červnu 88, zatím snad v Praze nemá nikdo. Citelně jsem postižen já, protože zdejší pošťák, chápeje mé postavení, mi vždy přenechával asi 1/3

"volných" kousků pro lidi, kteří točí klikou od cyklostylu a nemají jiný přístup k těmto věcem. A pro mnoho dalších spolupracovníků. /Na Infochu spolupracuje dnes přes 30 lidí./ To venkovnímu pošťákovi ovšem neříkej, aniž mu uváděj zdroj informace o tom, že věci nechodí v takovém rozsahu jako dříve. Proč ale nechodí by bylo dobré od něho se dozvědět. Znovu zdůrazňuji, že upřímně oceňuju obrovskou práci, kterou venkovní pošťák dělá a že chápu, že není v lidských silách stačit to, co na sebe převzal resp. spíše co mu bylo vývojem událostí vnuceno.

Jiný problém, kvůli němuž vlastně píšu: Probíhá menší reorganizace Polsko-čs. solidarity. Dohodli jsme se s Poláky, že určíme/po dvou z každé země/ dva své mluvčí v cizině; kromě toho budou po dvou mluvčích v Polsku a v Československu. Dlouho jsme diskutovali, koho požádat o mluvčování v cizině. Dohodli jsme se na Janu Kavanovi, ale druhého mluvčího nemáme. Všichni souhlasí s tím, že by bylo dobré, kdybys to byl Ty. Možná, že to nebudeš moci nebo chtít přijmout. V tom případě prosíme o radu, koho vybrat. Návrhy byly: Eluš Ledererová, Měšťan, "abbé" Libáňský ve Vídni /překládá z Polštiny/, "major" Kubec nebo Ivana Šustrová a ještě nějaké návrhy. Ovšem nemusíš se jich držet. Chtělo by to, aby to nebylo v Londýně /kde už je Kavan/ a vzhledem k zaměření Kavana /publicita/ by to chtělo člověka spíše přes kulturu, ale to není podmínka. Uvaž potom i politický význam toho, kdybys to byl Ty sám: pro režim jsi černá ovce, dokonce v hanopisu na trockismus a na Uhla neopomenou Tě jmenovat. Nám jde o to, toto myšlení /které má sice slabou, ale ještě existující odezvu mezi obyvatelstvem/ o "zrádné emigraci" překonávat, jde nám to, své styky s exilem a jeho pomocnou a koordinační roli hlasitě inzerovat. Prosím, popřemýšlej a odpověz co nejdříve. /Pokud bys mi odpovídal přes pošťáka, zalep obálku a do dopisu mi napiš, že dopis zasíláš v zalepené obálce. Ne-ní pravda, že vlastní přepravci ~~nutně~~ vyžadují, aby dopisy chodily v nezalepených obálcích. Pošleš-li mi odpověď přes Honzu Kavana, bude to o 10-14 <sup>dnů</sup> delší, ale dojde jistě a nikým nečtens./ Dostal jsi náš návrh na cenu J. Lederera pro Mirka Jasinského? *ano, Ellen Soudka*

Paní Ivance a Tobě děkujeme moc za starost a o děti.

Srdečně Tvůj

V Praze 28.7.1988

*Petr*

*doma*



**TO MONEY TRANSFER Dept.**

CORPORATE BANKING DIVISION  
**FROM**  INTERNATIONAL PRIVATE BANKING Dept.  
 TREASURY DIVISION

CONFIRMATION A VENIR  PAS DE CONFIRMATION

**ORDRE DE PAIEMENT OU DE TRANSFERT**

Date: 5/4/89 Heure:

MOYEN DE PAIEMENT:  COMPTE à COMPTE  CABLE  CHEQUE  ORDRE DE PAIEMENT  VIRT. B de F  CHAMBRE DE COMPENSATION

NOM DU CLIENT: Frana de Nicolay

N° DE COMPTE A DÉBITER: 4001700701 H1 000 TYPE: D

DEVISE: FF MONTANT: 15.000,- DATE VALEUR:

ACHAT: COURS A APPLIQUER: N° POSITION de CHANGE: 000 STATISTIQUES: Code opération: D

CORRESPONDANT: N° DE COMPTE:

BÉNÉFICIAIRE NOM: Eva KANTŮRKOVÁ, XAVERIOVA 2735/13  
 ADRESSE: 15000 PRAHA 5, Tchécoslovaquie

COMPTE A CREDITER: TYPE: N°:

BANQUE DU BÉNÉFICIAIRE: ŽIVNOTSTENSKÁ BANKA, NA PŘÍKOPĚ 20, 11380 PRAHA 1  
 AGENCE / ADRESSE: TCHÉCOSLOVAQUIE

COUVERTURE Bque Bénéf.:

VENTE: COURS A APPLIQUER: N° POSITION DE CHANGE: 000 STATISTIQUES: Code opération: C

MOTIF DU TRANSFERT régt. en France: Réf. opér. merc. d'effectuer le transfert en franc français BEVIZOVY VČET  
 régt. à l'Etranger - dito -  
 nature de l'opér. commerciale

FRAIS: N° COMPTE A DÉBITER: FRANCO  VISA: MONTANT: Cat. Pays Rub. Code opé. 09

NON TAXABLE		MONTANT HT	TVA	MONTANT TTC
	Change			
	Paiement			
	Télex			
	Port de lettre			

SIGNATURE AUTORISÉE

20258

Pavel Tigríd supported the domestic opposition not only with shipments of exile literature. Confirmation of the financial contribution to the writer Eva Kantůrková, 1989 (Twentieth Century Memorial Museum)

# IVANA TIGRIDOVÁ

The future Mr and Mrs Tigríd met after the war at the Ministry of Foreign Affairs, where Ivana worked as Pavel's secretary. They were united by the tragic fate of their ancestors. Ivana was born on 4 November 1925 into an artistic family. Her grandmother Terezie Brzková was an actress and her great-aunts Otýlie Benýšková, Hana Vojtová and Marie Spurná had the same profession. Vlasta and Josef Myška, Ivana's parents, divorced during the occupation to spare their children from anti-Jewish measures. Josef Myška was transported to the Terezín ghetto in 1942 and from there to the Auschwitz extermination camp. He died in January 1945 during the death march. After being expelled from an English grammar school, Ivana transferred to a business academy. After the war, she studied at law school. She married Pavel Tigríd on 15 February 1947 in the Church of St. Francis of Assisi in Křižovnické Square in Prague. The newlyweds lived in a villa in the Prague's Ořechovka district.

Ivana Tigrídová spent three months in detention after the Communist coup. After her release in the summer of 1948, she managed to cross the Bohemian Forest into Bavaria, where she was happily reunited with her husband. Together they lived first in Bavaria (Ivana also worked at Radio Free Europe), then in the USA and from 1960 in Paris. They had three children, Deborah, Katherine and Gregory. Ivana was involved in many exile activities, including publishing the magazine *Svědectví*. She was the main organizer of the *Help and Action* project in support of political prisoners in the Soviet bloc, working with Natalya Gorbanevskaya. She was also involved in the International Committee for the Support of Charter 77, which included well-known writers, playwrights and actors, and which has awarded the Jan Palach Prize since 1980. After 1989, she often stayed in her homeland. Ivana Tigrídová died on 27 June 2008 in Héricy near Paris.

"Dearest Mommy,

It hurts a lot to think what a blow this letter will be to you. My dear mother, I am leaving you, I must go. I have thought long over my decision, but I cannot help it. Pavel has asked me to come, and my life is only worth living with him. You know how much I loved him. My love for him is still alive, even though I have tried to hide it from you. You are everything in the world to me, but Pavel comes first. I pray to God that you understand, that you do not hold it against me. I say goodbye to you, dear mommy, perhaps it is better that I have spared you a face-to-face goodbye.

I kiss you hundred times,

Yours, Ivana.

Thank you from my heart for all the love and may God grant that I may be able to return it. Kiss Jirka and all my dear ones for me. May you all forgive me."

Letter by Ivana Tigrídová to mother, 28 July 1948 (Security Forces Archive)



Wedding photograph of Mr and Mrs Tigríd, 15 February 1947. Ivo Ducháček was the groom's best man, the bride was attended by one of her aunts (Tigríd family archive)



The Tigrids, 1950s (Tigrid family archive)





**The Tigrids and the Ducháčeks, 1960 (Tigrid family archive)**



**The Tigrids' children, left to right: Kateřina, Gregory and Deborah, 1970 (Tigrid family archive)**

**House in Héricy, where the Tigrid family lived from 1970 (Tigrid family archive)**



The Tigríd family with Ivo Ducháček in Héricy, 1978. Left to right: Gregory, Deborah, Kateřina, Ivana and Pavel Tigríds, seated Ivo Ducháček (Tigríd family archive)



Natalya Gorbanevskaya, supported by the *Help and Action* project. After emigrating from the Soviet Union in 1975, she became a collaborator of Ivana Tigrídová (Memorial Society)

III. odd

přidat 31. září 1975

Zásilka č. 12/1975 LM-23  
Rezydentura Paříž

Paříž 9. září 1975

*S. Kulík*  
M. Čiče

Ivana TIGRID - záznam.

10/9. —  
*Tu*

V příloze zasílám kopii odpovědi sekretariátu Unesco - právní oddělení, adresované Mm Ivana Tigríd, Entr'aide et action, Boite postale n° 6, 77850 Hericy, na dopis, který dne 16.7.1975 zaslal tzv. Výbor vzájemné pomoci pro ochranu svobod v SSSR a ostatních soc.zemích generálnímu řediteli Unesco, krátce po jeho návštěvě v ČSSR.

Kopii tohoto dopisu se zatím nepodařilo získat, je znám jeho stručný obsah - viz informace KC na FMZV a svedka o akcích tisku v souvislosti s výročím 21.srpna 1968. Dopis je sekretariátem Unesco prakticky utajován, snažíme se i nadále o získání kopie.

V případě, že uvedený výbor požádá opětně o projednávání " represe " intelektuálů v ČSSR, trvá zatím určitě nebezpečí, že by se toto mohlo dostat na program jednání Výkonné rady Unesco, zřejmě však ne dříve než na jaře příštího roku. Je pochopitelné, že SM provádí potřebné kroky, aby tomuto bylo zamezeno. Zájem některých západních zemí by byl, aby toto bylo ve Výkonné radě projednáváno, ve stejné rovině jako například situace v Chile, která byla a je předmětem jednání Výkonné rady na základě iniciativy socialistických zemí při Unesco, včetně ČSSR, která v tomto sehrála významnou roli.

Jde o akci jednoznačně zaměřenou proti ČSSR, zřejmě dobře připravenou o čemž svědčí i to, že dopis, byl zaslán sekretariátu Unesco již 16.7.75 začal být sekretariátem Unesco projednáván až ve druhé polovině

srpna, tedy v době, kdy francouzský tisk přináší řady článků o ČSSR v souvislosti s rokem 1968.

Fokud jde o adresu na kterou je odpověď zaslána, bydlí na této, alespoň v minulosti bydlel čs.emigrat Pavel TIGRID - akce " Darek " zpracovávána po linii "NV". Ivana Tigridová je pravděpodobně sekretářkou shora uvedeného výboru.

Vývoj situace v této otázce bude nadále sledován, SM po oficielní stránce zajišťuje pravidelnou informovanost ústředí a ve spolupráci s přáteli jsou prováděna některá potřebná opatření.

Podle možností bude připraven vhodný námět aktivního opatření.

Příloha: 1 list

*Podskalský*

S. Šembera

po uznání mého práva s. Olšovci

Šembera 6. 10. 1975

The second page of the State Security Intelligence report on correspondence between Ivana Tigridová, representing the committee for the defence of political prisoners in the Soviet bloc, and the Director-General of UNESCO, 9 September 1975 (Security Forces Archive)

HELP  
and  
ACTION

# NEWSLETTER

# WHO HAT HEN HERE

IN THE DEFENCE  
OF HUMAN RIGHTS

---

Published by the Help and Action Coordination  
Committee, Box 6, 77850 Héricy, France.

Volume III, No.13 • February 1980 • FF 7 per issue

---

## **A** IN NEED OF HELP...

(blue pages)

## **B** ACTION on behalf of...

(yellow pages)

## **C** EVENTS and comments

(pink pages)

## **D** CALENDAR of events

(grey page)

## **E** SUGGESTIONS for action

(red page)

## **F** USEFUL ADDRESSES

## **G** FUNDS SOLICITED

(dark green page)

## **H** OURSELVES

(white page)

## **I** we have READ

## **J** LATE NEWS

(salmon colour pages)

## **K** INDEX

### A STATEMENT

As members of the HELP AND ACTION Co-ordination Committee, we consider it our duty to clarify our position in the current controversy concerning the 22nd Olympic Games to be held this summer in Moscow.

In principle we are against isolating peoples oppressed and silenced by self-appointed governments from the rest of the world. More often than not, external punitive moves, however well-intended, hurt the ruled more than the rulers. In this respect we have been constantly reminded by Soviet and East European dissidents that contacts with them, in whatever form, represented a virtual life-line which must not be allowed to be choked. This principle has been respected with the exception of certain events, such as international conferences, sponsored by (or in) authoritarian countries and serving to strengthen repressive regimes or improve their internal images.

We are of the opinion that, under the present circumstances, the summer Olympic Games fall into this category. The Games are scheduled to open a few months after the host country's third military invasion of a neighbouring state in less than quarter of a century. Even more important, from our point of view, they are planned in a country where basic human rights are relentlessly and ruthlessly suppressed, where there are over 10.000 political prisoners, where psychiatry is misused for political purposes. Moreover, dissidents have been recently arrested or expelled from Moscow, among them their spiritual head Andrei Sakharov. Over a million youngsters will have to leave the Soviet capital for the duration of the festivities, so that visiting athletes and tourists will be limited to contacts with government-trained and paid personnel.

We therefore agree with our dissident friends that the summer Games in Moscow are bound to turn into a huge propaganda advertisement on behalf of the regime and that the Olympic flag flying over a Moscow stadium "would be an insult to millions". These games should therefore be boycotted.





The Tigrids at Konopiště Chateau, 1995 (Tigrid family archive)



The Tigrids in Morocco, 2000 (Tigrid family archive)

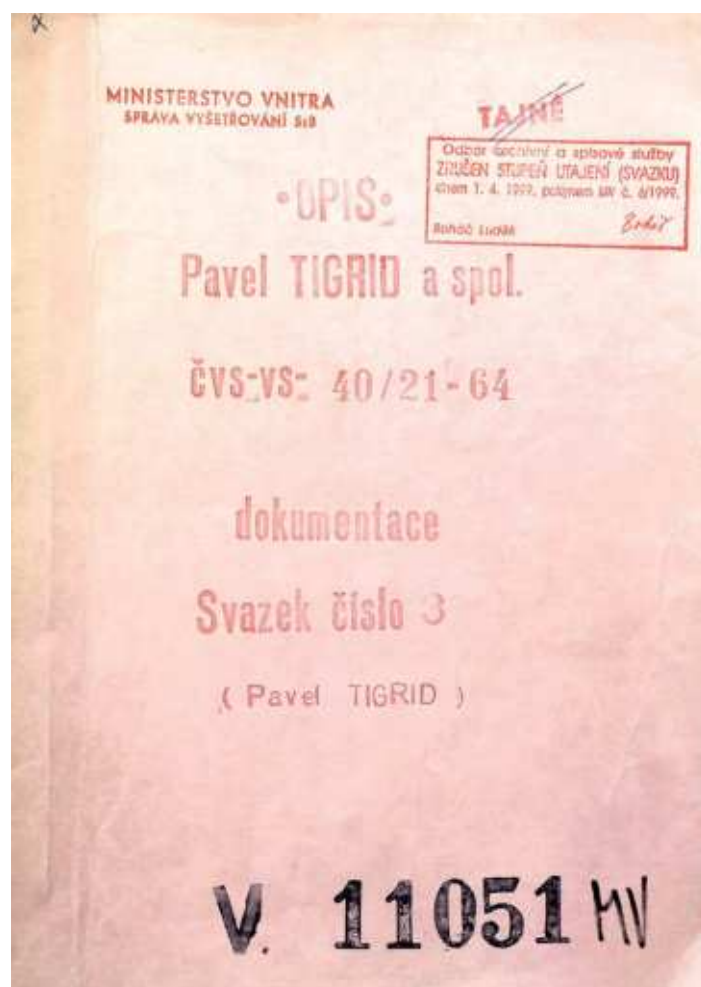
# THE PRAGUE TRIAL

The verbal attacks of Communist propaganda and the permanent 'interest' of the secret services in Pavel Tigríd were topped in 1967 by a show trial in Prague, which the State Security prepared in response to his numerous contacts with domestic intellectuals. Intelligence first wanted to abduct Tigríd from Budapest, where he had attended the 1964 PEN International congress. However, the Hungarian side refused to cooperate and warned the Czechoslovak exile. The secret police then turned their attention to one of *Svědectví's* Prague correspondents, the writer Jan Beneš, who communicated with Tigríd through a Film Academy student, Karel Zámečník.

In August 1966, the State Security arrested Jan Beneš and Karel Zámečník, whom they had lured from Paris. Pavel Tigríd was the third to be charged with treason and espionage. Thanks to domestic and foreign support, the indictment against Beneš eventually included 'only' subversion of the republic and other less serious crimes. The prosecutor was Karel Čížek, an infamous participant in the show trials of the 1950s. The trial took place before the Municipal Court in Prague in July 1967. Beneš, who was sentenced to five years' imprisonment, was supported by Václav Havel, who demonstratively sat in the dock after his testimony. Karel Zámečník was released from custody in January 1967 thanks to his defence counsel Otakar Motejl, was acquitted in court and managed to escape to France. Pavel Tigríd was sentenced in absentia to fourteen years in prison. The sentence was confirmed by the Supreme Court in August 1967. Jan Beneš was released from prison after he was pardoned by President Antonín Novotný shortly before his resignation on 22 March 1968.

"During the main trial, there was good cooperation with the authorities of the Ministry of Internal Affairs, who promptly arranged the attendance of absent witnesses for the Chief Judge, immediately verified various necessary facts and installed the necessary equipment to make a tape recording of the main trial."

From the evaluation of the Pavel Tigríd and Co. Trial by the State Security Investigation Administration, 12 July 1967 (Security Forces Archive)



The cover of the State Security investigation file, which also contains speeches made by Pavel Tigríd on Radio Free Europe in 1951 and 1952. They were used as evidence of his criminal activities (Security Forces Archive)

Příjmení - jméno  
**T I G R I D**  

Pavel	27.	10.	1917
-------	-----	-----	------

 Kde: Praha  
 Zaměstnání: šefredaktor  
 Bytem: Pha 18, Na Dračkách 1.

---

2M: 10609  
 10552  
 10749  
 10851  
 11363  
 11749/8  
 10048  
 11378  
 11195

13023  
 10110  
 karta s relací

Příjmení - jméno Myšková  
**T I G R I D ová**  

Ivana	4.	11.	1925
-------	----	-----	------

 Kde: Praha  
 Zaměstnání: v obchodě  
 Bytem: Pha 18, Na Dračkách 1.

---

2M: 10609  
 karta s relací  
 305-386-4 str.171,213  
 305-31-3/61-104  
 305-396-2/50-51

The files on Pavel and Ivana Tigríd are part of the file archive of the Study Institute of the Ministry of the Interior, which contains documents of the Ministry of the Interior mainly from the post-war period (Security Forces Archive)

Krajská správa SNB Praha  
II/A 5. oddělení.

čj. 08 00408/II-50-66

I. správa MV 6 000/0  
k rukám s. RESLER

P r a h a

Věc : Akce SPISOVATEL - dožádání.

V akci SPISOVATEL rozpracováváme kandidáta Svazu spisovatelů Jana BENEŠE, nar. 26.3.1936, bytem Praha 8, V Zámčích 62. Bylo zjištěno, že BENEŠ za svého pobytu v zahraničí navázal styk s emigrantem Pavlem TIGRID, kterému již delší dobu podává zprávy politického charakteru. Tyto zprávy jsou potom zveřejňovány v emigrantském plátku SVĚDECTVÍ. Společníkem BENEŠE byl zjištěn Karel ZÁMEČNÍK, nar. 13.5.1942, bytem Praha 10, Karpatská 2, který od srpna 1965 je na soukromo-studijní návštěvě ve Francii. Dle získaných poznatků ZÁMEČNÍK je rovněž ve styku s Pavlem TIGRIDEM. Svůj pobyt ve Francii si již několikrát prodloužil. Poslední prodloužení pobytu ve Francii mu bylo SPV uděleno do 30. 6.1966. ZÁMEČNÍK však projevuje snahu o další prodloužení.

Protistátní činnost v akci SPISOVATEL byla zadokumentována a po souhlase příslušných funkcionářů předána k realizaci správě vyšetřování Stb. Realizaci však nelze provést, vzhledem k tomu, že ZÁMEČNÍK je dosud ve Francii a hrozilo by zde nebezpečí, jeho emigrace. Z uvedených důvodů Vás žádáme o provedení tohoto opatření.

V případě že se Karel ZÁMEČNÍK obrátí na náš zastupitelský úřad v Paříži se žádostí o prodloužení pobytu, žádáme, aby s ním příslušný pracovník tohoto úřadu tuto otázku projednal, prodloužení pobytu povolil pouze na dobu 1 týdne a po té mu doporučil, aby po uplynutí této lhůty odejel do ČSSR a další prodloužení si vyřídil přímo na správě pasů a víz. Jednání se ZÁMEČNÍKEM na našem zastupitelském úřadě v Paříži je třeba vést obvyklou formou aby nevystihl náš zájem a aby bylo docíleno toho, aby přijel do

*S. Tomeš*  
*trávní 1. Rozsudek*  
*Decker 59*  
*ne o žádném*  
*domu bydle*  
*opod. "APR 19"*  
*(20.0. Karel)*  
*prohromě!*  
*H.*

**Přísně tajné** ⊗

Ministerstvo vnitra  
Došlo 2. června 1966  
čj. A/0-00 1403/65-66  
Přílohy 0

Request of the Prague Administration of the State Security officer Captain Josef Jančar for help in luring Karel Zámečník from France, addressed to the 1st Administration of the Ministry of the Interior, 23 June 1966 (Security Forces Archive)

~~76~~  
60

- 2 -

ČSSR. Podotýkáme, že na správě pasů a víz je učiněno takové opatření, že v případě bude-li ZÁMEČNÍK žádat o prodloužení pobytu, nebude mu toto ve stanovené lhůtě vyřizováno. Předpokládáme, že se na základě toho dostaví na náš zastupitelský úřad v Paříži, kde bude svou věc urgovat.

Podrobnosti budou projednány přímo s pracovníkem který bude naše dožádání vyřizovat.

Vypracoval /: kpt. *Jančar* Josef  
linka 2177

Zástupce náčelníka II/A odboru  
*Ševc*  
/mjr. I r o v s k ý /

The second page of the request of the Prague Administration of the State Security officer Captain Josef Jančar, 23 June 1966 (Security Forces Archive)



Photograph of the arrested Jan Beneš was preserved in the State Security investigation file (Security Forces Archive)

A-00 486 /65-67

7. března 1967

1. Nihil  
zají oš vazku DÁREK  
Munt-  
23.3.67

111

ROZNE TAJNE

Sekretariát ministra vnitra  
k rukám s. ministra

Výtisk č. 3

z d e .

Akce SVĚDEM - poznatky

Počet stran: 2

Počet příloh: 0

V informačních materiálech americké zpravodajské služby staršího data se uvádí, že v Praze byli zatčeni přední čs. spisovatel BENEŠ a pracovník Čs. televize ZÁMEČNÍK. Zatčení BENEŠE měl v zahraničí potvrdit spisovatel MUCHA. Důvody zatčení vidí Američané v tom, že BENEŠ buď organizoval akci za propuštění sovětských spisovatelů SÍŇAVSKÉHO a DANIELA, nebo že se pokoušel o změnu ve vedení Svazu čs. spisovatelů, event. že dodal západnímu a emigrantskému tisku autentické materiály o ČSSR.

V novějších materiálech se k případu BENEŠ-ZÁMEČNÍK uvádí, že ZÁMEČNÍK byl propuštěn na svobodu, aby se připravoval na obhajobu, zatím co BENEŠ je zajištěn dále a půjde před soud spolu se ZÁMEČNÍKEM. Oběma má být dávané za vinu nevhodná činnost při natáčení filmu o francouzském umělci českého původu Šimovi a nelibost Francouzů při prvním provádění vzájemné kulturní dohody. Američané však mají vážné důvody předpokládat, že příčinou vazby BENEŠE je skutečnost, že při prokazatelných stycích s TIGRIDEM byl to právě on, který z Prahy TIGRIDovi propašoval materiály přísně důvěrného rázu ze zasedání ÚV KSČ, které byly publikovány ve "Svědectví".

Z těchto materiálů byla získána zpráva o programovém zasedání předních činitelů NSS FIRTA, PECHÁČKA, ELIÁŠE a PLANNERA za účasti hostů, mezi nimiž byl TIGRID a Francouz BONDY. K této schůzce připravil řadu závažných materiálů ELIÁŠ. Zasedání se konalo ve dnech 18. až 22. únore 1967 v hotelu Svropa v Salzburgu.

V materiálech se také hovoří o MOLDENovi, který získal právo na knihu spisovatele KŘAČKA "Tak chutná noc". MOLDEN jedná o přepis této knihy na divadelní hru a osjejí zfilmování. Natáčení filmu má provést skupina, které zfilmovala Pasternekova "Dr. Živago".

Poznátky byly získány z věrohodného pramene. Zasláno je pro informaci.

Náčelník 6. oddělení I. správy MV  
/ pplk. J u r s e n Z a s e k /

*Serial*



Výtisk čís.: 5

Počet listů: 4

I n f o r m a c e

o přípravě procesu se spisovatelem Janem BENEŠEM a chystaných akcích v jeho prospěch.

Dne 10.5.1967 došlo ke schůzce spisovatele Václava HAVLA s překladatelem Zdeněkem URBÁNKEM, na které URBÁNEK informoval HAVLA o svých rozhovorech v Paříži, o zatčení Jana BENEŠE a domlouvali spolu jak BENEŠOVI pomoci.

URBÁNEK při své poslední cestě do Francie hovořil v Paříži o zatčení Jana BENEŠE s některými osobami, které nejmenoval. Ze strany těchto osob byl zájem pomoci BENEŠOVI a proto je zajímala nejvhodnější forma, jak toho dosáhnout. Jedním z návrhů těchto osob bylo zaslat finanční prostředky obhájci BENEŠE. URBÁNEK chtěl znát názor HAVLA na tuto možnost. HAVEL mu sdělil, že je ve styku s obhájcem BENEŠE a proto je dokonale informován o přípravě procesu. Upozornil URBÁNKA, že vše, co mu řekne musí udržet v naprosté tajnosti, protože tyto informace zatím nikomu neřekl, ani svým přátelům z "TVÁŘE". Obhájce, s nímž je ve styku je již druhým obhájcem BENEŠE, protože první obhájce byl zbaven funkce. HAVEL hodnotil nového obhájce velmi dobře a prohlásil, že je lepší, než ten, který byl odstraněn. Dle jeho názoru by podpora obhájce přišla velmi vhod, ale jde o příliš velké riziko, protože, kdyby se zjistilo, že dostal peníze ze zahraničí byl by nejen odstraněn, ale byl by i do celé záležitosti zatažen. Od obhájce má HAVEL informaci, že proces má být do tří týdnů. Obhájce HAVLOVI řekl, že by BENEŠOVI velmi pomohlo, kdyby

se o něm hodně psalo a mluvilo v zahraničí. HAVEL žádal na obhájci radu, jak si má počínat, když se ho cizinci dotazují na osud BENEŠE, zda je má burcovat k aktivitě, nebo se naopak přimlouvat, aby žádnou aktivitu nevyvo-  
lávali. Obhájce mu řekl, že v dané situaci je to jediné, co může pomoci, zvláště když se materiály, které budou otištěny v zahraničí dostanou do jeho rukou, aby je mohl použít k obhajobě. Obhájce již některé materiály dostal anonymně ze zahraničí. Dle HAVLA jsou to pravděpodobně materiály od TIGRIDA.

URBÁNEK navrhoval, zda by se neměla udělat podpiso-  
vá akce, alespoň proti tomu, že BENEŠ je vězněn 3/4 roku, což je naprosto nezákonné. HAVEL měl názor, že před procesem by se dalo protestovat pouze proti jednání bezpeč-  
nosti a ne proti justici, která ještě nejednala veřejně. Dle HAVLA nejlepší forma protestu je taková, kde se spe-  
luje na velkorysost, aby sami uvážili nepoměr mezi tím, co BENEŠ udělal a tím, co z toho dělají.

Uvedl, že ve světě je běžné, aby spisovatelé mohli tisknout v emigrantských časopisech a řekl, že dokonce i v Literárních novinách byla zpráva o tom, že španělská spisovatelé, žijící ve Španělsku mohou tisknout v zahra-  
ničí. Tuto zprávu chce použít obhájce při procesu k ob-  
hajobě BENEŠE. HAVEL zastával názor, že je třeba nepro-  
testovat, ale spíše apelovat na soud a dělat na něj mo-  
rální nátlak, aby věděli, že v okamžiku, kdy BENEŠ od-  
soudí, bude se o nich mluvit v Československu i v zahra-  
ničí.

URBÁNEK sdělil HAVLOVI, že v Paříži jsou také po-  
chybnosti o BENEŠOVI a jsou vyslovovány názory, že BENEŠ spolupracoval s čs. bezpečností. Dle HAVLA je to věc, která se nedá vyloučit, protože BENEŠ byl již zavřený a

je možné, že něco podepsal, aby se dostal dříve z vězení, ale HAVEL vyloučil možnost, že by BENEŠ někoho udával ať doma, nebo v zahraničí. Vyslovil názor, že tyto zprávy jsou rozšiřovány s úmyslem BENEŠE očernit a utlouci je - jich iniciativu. URBÁNEK dodal, že zprávy o spolupráci BENEŠE s čs. bezpečností slyšel ještě před tím, než byl BENEŠ zavřený.

Při jedné z dřívějších návštěv Paříže se URBÁNEK sešel s ČEPEM, který mu ukazoval dopisy od BENEŠE. V jednom z nich se BENEŠ ČEPOVI omlouval, aby se nezlobil, že návštěvu u něj hlásil v ČSSR na příslušných místech. ČEP se nad dopisem velmi rozčiloval a pozastavoval. HAVEL BENEŠE hájil s tím, že on kdyby například byl v současné době v Paříži a mluvil s TIGRIDEM, tak by to také ohlásil i když by samozřejmě neřekl, o čem hovořili.

URBÁNEK navrhoval, aby po skončení procesu pozvali obhájce BENEŠE do Paříže, kde by dostal peníze. Záleží ovšem na výsledku procesu. Pozvání má být provedeno prostřednictvím soukromé osoby na podzim letošního roku. HAVEL se nabídl, že tuto skutečnost obhájci sdělí.

URBÁNEK se s HAVLEM dohodl, že bude nejlépe, když Pen-club zašle dotaz v jakém stavu je případ BENEŠE na Ministerstvo spravedlnosti, na Svaz spisovatelů a kopii zašle obhájci BENEŠE. Dohodli se, že to je třeba provést do 14 dnů, než bude započat proces. Uvažovali o možnosti, že by dotaz formulovali sami a poslali jej do zahraničí po nějakých Švédech, ale rozhodli, že bude nejlépe, když dotaz bude napsán až v zahraničí. Zde by byly napsány pouze nějaké body. HAVEL doporučoval, aby dotaz nebyl příliš ostrý, spíše aby byl psán pozitivně a apelovat v něm na velkorysost v zájmu míru, přátelství, demokracie atd.

V rozhovoru se také HAVEL zmínil, že BENEŠOVI jsou dáváni do cely spoluvězni, kteří jsou potom vyslýcháni, co BENEŠ říkal. HAVEL se s obhájcem dohodl, že obhájce nedá souhlas k přečtení HAVLOVA protokolu soudu a bude žádat o předvolání HAVLA jako svědka, protože jsou přesvědčeni, že u soudu vystoupí mnohem lépe, než při výslechu na bezpečnosti.

# SVĚDECTVÍ

Revue trimestrielle tchécoslovaque, 6, rue du Pont de Lodi, Paris-6<sup>e</sup>, France. Tél.: DANton 21-01

V Paříži dne 9. července 1967

JUDr Jan Drozd  
Advokátní poradna č. 9  
Pracoviště A  
Praha 3  
Bolzanova 1  
Tchécoslovaquie

Vážený pane doktore,


děkuji Vám za dopis ze 4. července 1967, který jsem v pořádku obdržel.

Jak už jsem Vám sdělil telegraficky, nepodléhám jurisdikci Československých soudů. Stal jsem se občanem Spojených států amerických 17. dubna roku 1959, což prokazují fotokopie přiloženého naturalizačního výnosu a ověřeným potvrzením amerického velvyslanectví v Paříži, které rovněž přikládám.

Jelikož mě přesto žádáte, abych se k obžalobě vyjádřil, sděluji Vám, že obvinění vznesená proti mé osobě jsou nepravdivá, nedoložená a nejednou nesmyslná. Mimochodem jsem též zjistil, že v opise obžaloby, který jste mi zaslal, chybí několik stran.

Psal jsem doktorovi Taušovi v záležitosti jeho klienta Jana Beneše. Přikládám průklep tohoto dopisu pro Vaši informaci.

Děkuji Vám za Vaš zájem a snahu a jsem s přátelským pozdravem,

  
Pavel Tigríd

PT/cm  
3 přílohy



Jan Beneš and his wife Šárka went into exile in October 1969. Their children were detained by the Communist regime and the family was not reunited until ten years later. Pictured after the meeting in exile are, right to left, Ivana Tigridová, Deborah Tigrid, Pavel Tigrid, Jan Beneš and Šárka Benešová (archive of Radek Schovánek)



In the 1970s, journalist Jiří Lederer was repeatedly sentenced to prison for his collaboration with Pavel Tigrid, the Polish exile magazine *Kultura* and Polish dissidents (photo: Jiří Bednář, Libri prohibiti)

# SMUGGLING

From the mid-1950s, Pavel Tigrid was involved in the secret distribution of exile publications to his homeland, which was supported by funds from the Western secret services, the exile circles and other sources. It took various forms: from the distribution of books and magazines to Czechoslovak citizens on their trips to the West or Yugoslavia, to the sending of mail under the cover of various companies, the use of diplomatic mail, and the smuggling of parcels into Czechoslovakia using specially adjusted cars that were used in the 1970s and 1980s.

The *Svědectví* editorial office in Paris soon became one of the most monitored objects by the Communist intelligence, which used a number of collaborators in Czechoslovakia and abroad. Among the most active were Václav Hyndrák (codename 'Crayfish'), Václav Rejholec ('Seagull', 'Jackdaw' and 'Assistant'), Ivo Šafář ('Dior') and Oldřich Kupec ('Volga'). In April 1981, a caravan with exile literature and other items was intercepted at the border crossing in Dolní Dvořiště, dispatched by Jan Kavan on the initiative of Pavel Tigrid and Jiří Pelikán. On the basis of a list of subscribers to *Svědectví*, a number of Charter 77 signatories and other dissidents were then detained, including the main Prague connection Jiřina Šiklová. Although some of them spent several months in detention, the trial ultimately did not take place.

"From Paris, the smuggling run smoother; it was gradually getting organised as you have already gained experience and learned your way around."

Pavel Tigrid's recollection (after 1989)



Photograph of Pavel Tigrid from his monitoring in Paris by the State Security intelligence officers, 1970 (Security Forces Archive)



Images taken by the State Security officers during the monitoring of Pavel Tigrid in Paris, preserved in the file of the State Security intelligence on the magazine *Svědectví*, 1960s and 1970s (Security Forces Archive)

Přijímá: *Li Mony* PŘEJÍMÁ TAJNĚ!

Národnost: *Li Mony*

v Praze dne *15.3.1974*

Zaregistr. u I. zvl.	pod registr.
čas	čas
Přeregistr. u I. zvl.	pod registr.
čas	čas

### ROZHODNUTÍ

rozhodnutí **objektivně** *svědek na*

Přijímá a přejímá: **redakce ideověverního emigrantského časopisu SVĚDCTVÍ v Paříži**

dřívější příjmení: **SVĚDCTVÍ v Paříži**

žánr a míra nasazení: **okres**

bydliště - místo: **okres**

Místní charakter: **okres** (1), územní (2), vnitřní (3), vnější (4), územní (5), územní (6), územní (7), územní (8), územní (9), územní (10), územní (11), územní (12), územní (13), územní (14), územní (15), územní (16), územní (17), územní (18), územní (19), územní (20).

KL - kategorií z: **zavazující u OOMV** pod poř. č.

základní pracovní plán: **SVĚDEK "PREMIÉR" V KUVKAM!**

je-li zaměstnanec: **12572**

svazek převaže pod krycím jménem (heslem): **SVĚDEK "PREMIÉR" V KUVKAM!**

úřadní jméno - číslo spis. složky, číslo hesla

úřadní označení či problematika STB: **ideověverních center**

je-li rozpracován po problematice STB: **redakce časopisu SVĚDCTVÍ v Paříži**

Úvod zprávy, přehlední, obsahová stránka: **Jehož šéfredaktorem je Pavel Tigrid vyzývá soustavnou ideověverní činnost proti ČSSR a ostatním zemím socialistického společenství.**

Podpis - ředitel v úřadě: **st. ref. pplk. Šembera**

Podpis - ředitel v úřadě: *voj. Kůrka*

Schválen národním odborem: **Schválen národním odborem**

Schválen národním odborem: **Schválen národním odborem**

Podpis a jméno (příjmení): **Schválen národním odborem**

Výklad: **SVĚDEK**

\*) a) druh územní správy: 1) Agence, 2) územní, 3) územní, 4) územní, 5) územní, 6) územní, 7) územní, 8) územní, 9) územní, 10) územní, 11) územní, 12) územní, 13) územní, 14) územní, 15) územní, 16) územní, 17) územní, 18) územní, 19) územní, 20) územní.

\*) a) územní správa, b) a) je-li územní správa, b) je-li územní správa, c) je-li územní správa, d) je-li územní správa, e) je-li územní správa, f) je-li územní správa, g) je-li územní správa, h) je-li územní správa, i) je-li územní správa, j) je-li územní správa, k) je-li územní správa, l) je-li územní správa, m) je-li územní správa, n) je-li územní správa, o) je-li územní správa, p) je-li územní správa, q) je-li územní správa, r) je-li územní správa, s) je-li územní správa, t) je-li územní správa, u) je-li územní správa, v) je-li územní správa, w) je-li územní správa, x) je-li územní správa, y) je-li územní správa, z) je-li územní správa.

M 1. 10. 72

Order of a State Security intelligence officer to start a file with the code name *Premiér* (Prime Minister) on the editorial team of the exile magazine *Svědectví*, 15 March 1974 (Security Forces Archive)



e. Košan

~~18~~  
18

12399/302

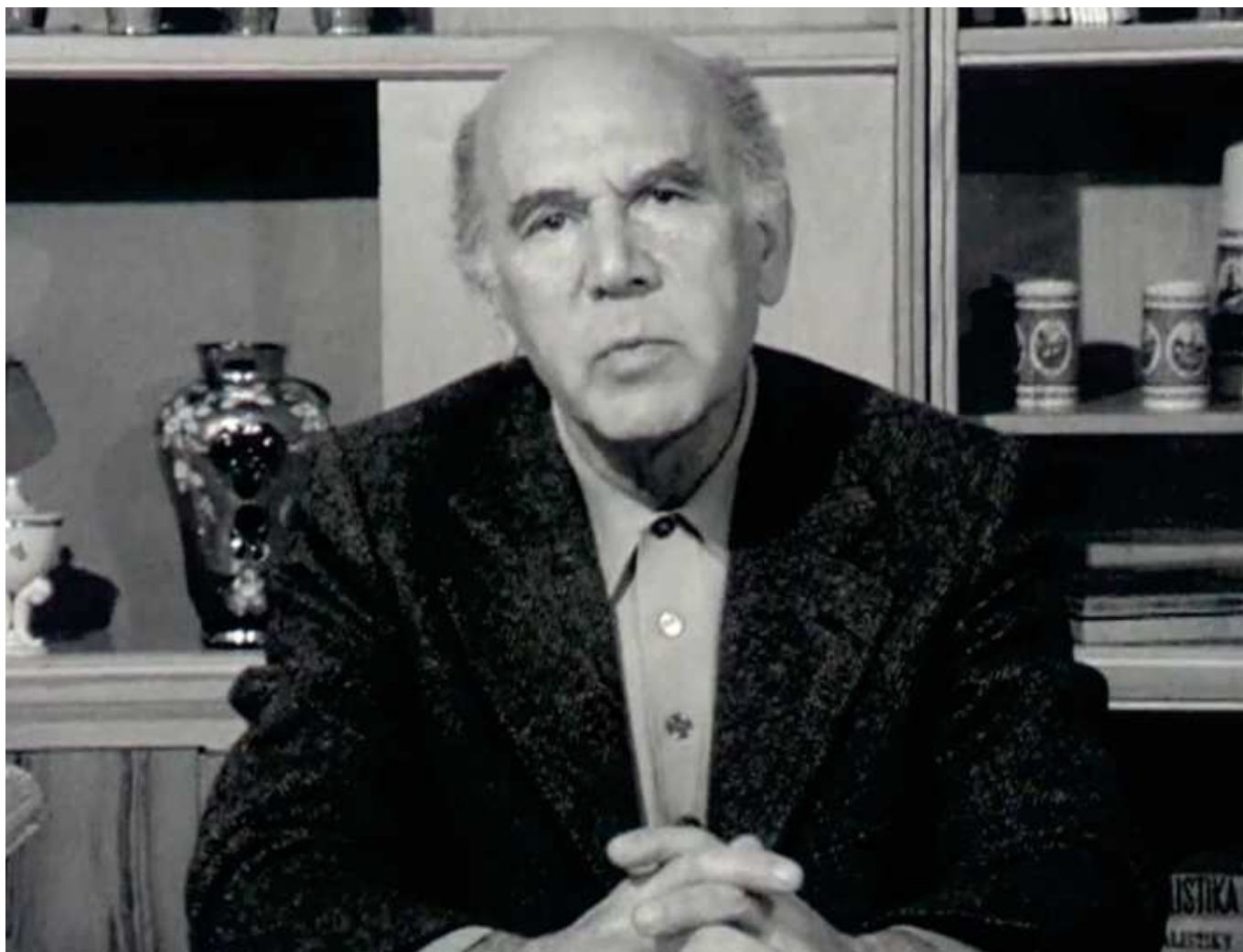
Výpis z agenturní zprávy DIOR ze dne 24.5.1972

Expedice 43. čísla SVĚDECTVÍ začne po 1.6.72, kdy snad nastoupí opět službu šofér na autobusové lince.

Podle sdělení KAVÁLKA byla pro onemocnění TIGRIDA a DOSTÁLA přerušena práce s natáčením 43.čísle SVĚDECTVÍ na kazety a TIGRID rozhodl, že dále se toto číslo natáčet nebude. Odešle prý co nejdříve materiály na číslo 44, které je nutno ihned začít natáčet, aby nahrávka vyšla současně s časopisem.

Jako přílohu zasílá vzor obálek, ve kterých je SVĚDECTVÍ distribuováno. Většina obálek je hnědá, jen 50 ks je bílých.

Vypsal: SOMR



In January 1977, shortly after the publication of the Declaration of Charter 77, Václav Havel, Jiří Lederer, František Pavlíček and Ota Ornest were arrested for collaborating with exile through foreign diplomats. Pictured here is Ota Ornest during a humiliating penitential performance that was recorded in the Ruzyně prison and broadcast on Czechoslovak television. He was sentenced to three and a half years imprisonment for subversion of the republic. His sentence was reduced to two and a half years by the Court of Appeal. On 6 April 1978, he was released from prison after President Gustáv Husák granted him a pardon. Lederer was sentenced to three years' imprisonment, and Havel (who wrote a letter to the prosecutor while in custody in which he resigned as spokesman for Charter 77) and Pavlíček were given suspended sentences. Czechoslovak television also aired a disparaging documentary about the case *Vysoká hra* [High Stakes] (Twentieth Century Memorial Museum)



Photograph of the motorhome, whose French crew was carrying a shipment for the domestic opposition in January 1981, taken by the State Security Surveillance Administration (Security Forces Archive)



In April 1981, in a major crackdown on Czech dissent's connection to exile, the State Security used Pavel Muraško, who had been recruited by members of the secret police to cooperate by them pretending to represent the Soviet KGB. He gained the trust of Petr Uhl and Jiřina Šiklová and assisted in the handover of a shipment from exile as early as November 1980. The photo of Muraško was taken by the State Security Surveillance Administration staff at the Prague Uprising underground station, 27 January 1981 (Security Forces Archive)



Photo of a typewriter with a memory that Pavel Tigrid sent to Czechoslovakia to Anna Marvanová, a signatory of Charter 77. It was brought in by a secret State Security collaborator Václav Rejholec, 1985 (Security Forces Archive)

12572/200  
Svazek: PREMIER.....  
Pramen: PROLOG - 25.5.1985  
Zpráva: Hořnověrná

1  
Přísně tajné

TIGRID - výroba a zasílání videokazet do ČSSR.

Za nejdůležitější akci směrem do ČSSR v současné době považuje TIGRID natáčení videokazet a jejich zasílání v počtu 10-15 kusů do ČSSR, kde je možnost jejich počet zvyšovat cestou kopírování na videopřístrojích. Zdůrazňuje, že nahrávky nesmí být programově kompaktní. Proto zejména úvodem zařazuje např. směs nezávadných zábavných písní, aby v případě namátkové kontroly nebyl obsah videokazety nápadný. Teprve v další části nahrávky zařazuje politické vsuvky, Krylovy písně, dále své vlastní texty nebo kopie politických programů západoevropských televizí, zejména NSR. <sup>Ky</sup> TV magazin ZDF (modelátor LÖWENTHAL) o situaci v ČSSR, záběry o činnosti východoevropských zpravodajských služeb atp.

V posledním období TIGRID dokončil nebo ještě pracuje na následujících titulech videokazet:

- 1) 60ti minutová reportáž z návštěvy WOJTYLY v PLR s českým komentářem, který namluvil pater KOLÁŘ z Říma. Produkci této videokazety ve Vatikánu řídil sám TIGRID. Údajně je již hotova a několik těchto kazet mělo být již dopravno do ČSSR.
- 2) V současné době je ve Vídni natáčena hra V. HAVLA (titul není znám). Na produkci zainteresován čs. emigrant VANĚČEK.
- 3) V červnu t.r. bude ve Strassburku natáčena diskuse o evropském parlamentu, jeho úkolech a cílech, za účasti poslanců HABSEURGA, lorda BETHELA a PELIKÁNA.

Protože TIGRID zasílá kazety pouze na území Čech a Moravy, vyvíjí tlak na Světový kongres Slováků, aby podobnou akci rozvinul směrem na Slovensko. Návrh TIGRIDA je v současné době v kru-

zích SKS zvažován s cílem zařadit akci do nového plánu činnosti a zajistit její financování cestou založení nadace.

Kromě videokazet organizuje TIGRID i tzv. akci s "informačními lístky". Jedná se o malé lístky, potištěné po obou stranách, které se "nenápadně" vkládají do korespondence do ČSSR. Obsahují krátké informace o politické situaci a životě dělníků na Západě, o zvyšování platů dělníků v Jugoslávii atp. Texty po dohodě s TIGRIDEM píše a nechává ve Vídni tisknout čs. emigrant VANĚČEK.

Vypsala: Burešová

Příloha č. 1  
čj. : D-00.146/4-87

PŘÍSNĚ TAJNÉ !

Výtisk číslo: 2  
Počet listů : 1

Byly získány průkazné materiály potvrzující informace (zjištěné agenturní cestou X. S SNB), že čs. emigrace si v místech svého nynějšího pobytu buduje nový systém spojení prostřednictvím běžných telefonických bytových stanic za využití výpočetní techniky a tomu odpovídajících m o d e m ů.

I. M e d e k a Jiří G r ů š a v současné době již vlastní příslušná technická zařízení (napojitelná na bytovou telefonní stanici) jimiž je možné předávat a přijímat informace (včetně psaných dokumentů uložených v paměti zařízení) a to i v době nepřítomnosti druhého účastníka. Tento druh (systém) spojení si emigrace buduje s cílem

1. urychlení konspirativního předávání různých dokumentů a materiálů
2. finančních úspor za uskutečněné hovory.

V získaném materiálu je rovněž zmínka i o dalších členech čs. emigrace (Vilém P r e č a n - Scheinfeld NSR, Pavel T i g r i d - Paříž a František J a n o u c h - Upsala), kteří rovněž vlastní obdobné zařízení a používají je pro stejné účely.

Poznámka:

V této souvislosti není vyloučeno, že obdobným způsobem je možné předávat informace nepřátelského nebo jiného charakteru z území ČSSR anebo je na území ČSSR zasílat.

Zpracoval:  
kpt. JUDr. Alexander Bory  
Telefen: 723/18

2

# COMMUNIST PROPAGANDA

Pavel Tigrid was the subject of Communist propaganda throughout the entire period of the Communist regime. His name appeared regularly in the *Rudé právo* [Red Law] daily and other official media as an example of a traitor to the nation working 'in the American mercenary service'. From the late 1960s onwards, he was also a frequent target of disinformation radio and television programmes prepared by the Ministry of Interior staff working in newsrooms as 'active reserves'. Motifs shaming the editor of *Svědectví* appeared especially in documentaries interpreting the Prague Spring as a 'counter-revolutionary conspiracy'. The most famous is the television film *Svědectví od Seiny* [Testimony from the Seine, 1970], which disparaged in particular Prof. Václav Černý and the writer Jan Procházka.

The Tigrids were the subject of two separate disparaging television documentaries, *Pod maskou soukromníka* [Under the Entrepreneur's Mask, 1978] and *EM4 přichází* [Here Comes EM4, 1981], in which the domestic opposition was portrayed as his extended arm. Similar in tone were two fictionalized biographies of Tigrid by Zdeněk Lavička (alias Petr Bednář, an intelligence collaborator codenamed 'Mader'), published in 1978 by Magnet Publishing: *Cesta bez návratu* [The Journey of No Return] and *Poslední role pana „T“* [Mr 'T's Last Role]. Both propaganda pamphlets included pictorial supplements in which documents and photographs from the archives of the Ministry of the Interior were printed. In November 1980, Josef Šorčík 'Šembera', a member of the 31<sup>st</sup> Intelligence Department of the State Security, and Imré Gajdoš, a collaborator of the secret police, wiretapped the *Svědectví* editorial office in Paris. The secretly made recordings of the 'Nest' operation were then used in the propaganda programme *Hovory z druhé strany* [Calls from the Other Side], which Czechoslovak Radio broadcast in December 1981.

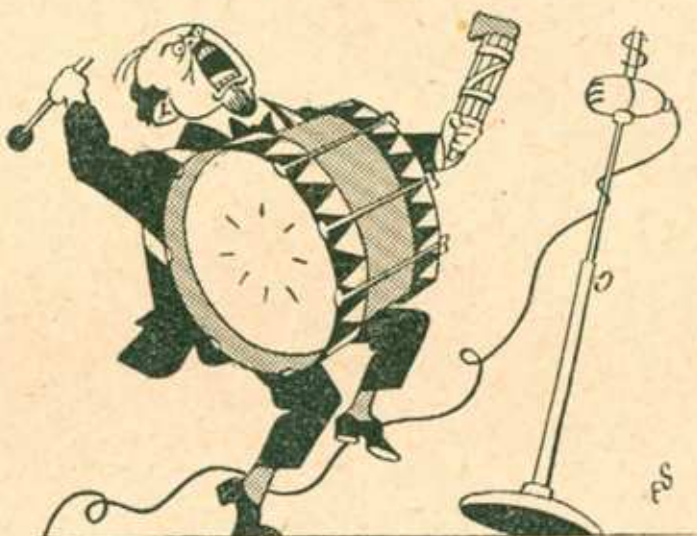
"In 1947, Pavel Tigrid was called 'the criminal of the pen'. Four years later he is helping to command, through 'Free Europe', the murderers and saboteurs, the army of secret agents he joined and to which he still belongs."

The ending of Zdeněk Lavička's book *Cesta bez návratu* [The Journey of No Return, 1978]



Communist caricature mocking the alleged disharmony among Czechoslovak exiles (magazine *Dikobraz* [Porcupine], 24 May 1953)

PAVEL TIGRID — POUŤOVÝ VYVOLAVAČ  
AMERICKÉ VÁLKY



V polovině dubna 1952 ozval se z mikrofonu mnichovské vysílačky „Svobodná Evropa“ nikoli zcela neznámý hlas, který mimo jiné tvrdil, že v dnešním Československu se věci mají takto: letošní maturanti mají prý na vybranou jenom mezi dvěma věcmi, a to mezi armádou a mezi nucenými pracemi.

Pokud by si některý shovívavý čtenář chtěl věc vysvětlit tak, že pan Tigrid už čtyři roky v republice nebyl a že proto neví, jak to zde chodí s maturanty, byla by to shovívavost přehnaná. Pan Tigrid totiž ví právě tak dobře jako čtenář, že u nás maturanti mají na vybranou ne mezi dvěma, ale mezi desítkami oborů činnosti; kromě toho ví pan Tigrid velmi dobře, že pokud u nás musíme omezit něčí svobodu a učit ho práci, že to není nevinný a čerstvý maturant, avšak zpravidla individuum typu Pavla Tigrida.

Pan Tigrid má ale zapláceno za to, aby říkal o Československu věci pokud možno nejhrůzostrašnější, a proto je říká. Jak dalece jsou pravdivé, tím se nijak nezatěžuje, tak jako se tím nezatěžoval ani v minulosti.

Pavel Tigrid, t. č. „programový ředitel čs. vysílání Svobodné Evropy“ a pobočník Ferdinanda Peroutky, se od té doby, co si ho jako renegáta londýnské levice vybrala britská tajná služba pro rozličné úkoly, všemožně snaží na sebe upozornit. Zařazujeme-li



## »MAĎARSKÝ SPISOVATEL« TIGRID

Myslíli jsme si, že utečenci v zahraničí nás už nemohou ničím překvapit, pokud jde o jejich osobní kvality. Tuhle nás však jeden z nich vyvedl z tohoto omylu. Jeden z bývalých představitelů předúnorové lidové strany Pavel Tigríd se totiž ozval z japonského hlavního města Tokia.

Pamatujeme se na tlučhubu Tigrída, který býval blahé paměti partnerem paní Heleny Koželuhové na parádních projevech a obětavě zaskakoval tam, kde paní Heleně došel dech při marném obhajování politiky předúnorové lidové strany. Pavel Tigríd se tehdy vydával za vlastence, jemuž leží na srdci blaho českého a slovenského lidu.

Od minulých dní však svůj srdeční zájem poněkud přeorientoval. Jak oznamuje francouzská agentura AFP z Tokia, Pavel Tigríd vystupuje v nové roli. Na sjezdu Penklubu dělá totiž představitel »maďarských spisovatelů v exilu«! Nepochybujeme o tom, že v této roli by se pan Tigríd tuze rád osvědčil i u nás. Ale zkrátka, neposkytlí jsme mu dostatek příležitosti, aby vystupoval v roli kontrarevolucionáře.

A protože už asi jeho zaměstnavatelé nemají o Tigrídovo české vlastenectví patričný zájem, přisedlal všeho schopný muž na výnosnější roli, která je právě teď na Západě v kursu. -md-

The *Rudé právo* [Red Law] attacked Pavel Tigríd less than a year after the bloody suppression of the Hungarian Revolt, 14 September 1957 (National Library of the Czech Republic)

## ■ Bez generálního pardonu

P. Tigríd společně s dalšími »exulanty«, jak se rádi nazývají, se snaží na Západě sjednotit emigrantské skupinky v tzv. Intelektuální internacionálu, která má být jakýmsi emigrantským příspěvkem pro kýmisi napláňované Spojené státy evropské. Samozřejmě, že toto státní seskupení nemá posílit socialistickou část světa — naopak! Jejich koncepce by dovořila spojit na evropském teritoriu buržoazní státy v kompaktní útvar, který by mohl lépe čelit oprávněným požadavkům dělnické třídy. Svým způsobem je to naplňování nacistického odkazu v jiné době, jinými metodami a formami.

Pozoruhodné mj. je, že »národovci« chtějí evropanství. I národně socialistický program říká, že »strana sympatizuje s myšlenkou Spojených států evropských; vidí v nich záruku světové politické rovnováhy...« Máme své zkušenosti se sousedy ze Západu...

Bylo by možné dál pokračovat o »idejích«, které hodlaly ve vhodnou chvíli vrhnout do polednového politického zápasu, aby se postavily po bok antisocialistickým silám a pomohly zvrátit společenský řád vytvořený z vůle lidu pod vedením KSČ. Té strany, na jejíž členy pamatují autoři národně socialistického programu jádrnou větou, která zvlášť vyniká v umně spletaném krajkoví humanitě, lásky k vlasti, mravní odpovědnosti a jiných krásných lidských vlastností.

Ta věta zní: »Není pomyšlení na generální pardon.«

MILOSLAV HÁJEK

Miroslav Hájek's commentary appeared in the *Rudé právo* on Human Rights Day, 10 December 1969 (National Library of the Czech Republic)

# IRÁK KOLEKTIVIZUJE ZEMĚDĚLSTVÍ

## Vyšší produktivita společného hospodaření

Irák nemá s produkcí vlastních potravin potíže jako jiné státy Blízkého východu, jejichž území tvoří většinou poušť. Úrodné nížiny veletoků Eufrat a Tigríd, kde vznikla jedna z nejstarších zemědělských kultur světa vůbec, zásobovaly za rozkvětu říše bagdádských chalífů v devátém století daleko více lidí, než je dnešních deset miliónů iráckých obyvatel.

Z asi dvou set tisíc čtverečních kilometrů zemědělské půdy, kterou má Irák k dispozici, se využívá zatím pouhá čtvrtina. Irácká vláda se snaží zahářející zdroje využít a investuje dnes do rozvoje zemědělství více než do průmyslu, přestože průmysl, zvláště těžba ropy, přináší státu mno-

hem větší důchod. Vláda má však na zřeteli, že v zemědělství pracuje přes šedesát procent iráckého ekonomicky činného obyvatelstva a že se ropná ložiska koneckonců jednou vyčerpají.

Cestou, jakou má být rozvinuta zemědělská výroba a využita úrodná

Tigríd appeared in *Rudé právo* not only in propaganda articles, but also by an editor's mistake in an article on Iraq, when it confused the name of the local river Tigris with the name of the hated exile, 28 February 1977 (National Library of the Czech Republic)



Cover of the disparaging book *Cesta bez návratu* [The Journey of No Return], 1978 (Twentieth Century Memorial Museum)



The cover of the disparaging book *Poslední role pana „T“* [Mr 'T's Last Role], 1978 (Twentieth Century Memorial Museum)



Rozdělovník, podle kterého P. Tigríd rozepisá svůj plátek „Svědectví“



Agent Pavel Tigríd dnes

Excerpt from the picture appendix of the book *Cesta bez návratu*, 1978 (Twentieth Century Memorial Museum)



Sídlo redakce emigrantského plátku „Svědectví“ v Paříži. „Svědectví“ bylo založeno a od svého počátku v r. 1956 řízeno CIA.



Pavel Tigríd má dnes značné starosti. Sliby, které svým chlebedárcům z CIA dal, se mu nedaří plnit.

Excerpt from the picture appendix of the book *Poslední role pana „T“* [Mr 'T's Last Role], 1978 (Twentieth Century Memorial Museum)

## NESTOR, PLAYWRIGHT AND THE YEAR OF WONDERS

Pavel Tigríd first met Václav Havel in May 1968, when they spent a week together in Héricy. The young playwright impressed his host very much. Apart from a brief meeting in Paris a year later, however, they were in contact only by mail and telephone for the next twenty years. Nevertheless, they managed to establish a close collaboration. In 1979, for example, Václav Havel and his friends in Prague prepared the content of one of the issues of *Svědectví*. Tigríd supported all of Havel's dissident activities, including those of Charter 77 and the Committee for the Defence of the Unjustly Prosecuted, and during Havel's imprisonment, he organised solidarity campaigns.

In May 1989, the magazine *Svědectví* published an article in which Pavel Tigríd and Jiřina Šiklová (under the alias Jan Votava) described the then Nobel Peace Prize candidate Václav Havel as the leader of the future democratic Czechoslovakia. At the same time, they rejected the return of former Communists led by Alexander Dubček to the top politics. As late as October 1989, however, Tigríd expressed scepticism about developments in his homeland at a meeting of the Opus Bonum association in Franken. He made similar comments at a meeting with friends from Czechoslovakia in Warsaw in early November 1989. The situation changed suddenly in a few weeks. On 27 December 1989, Pavel Tigríd and his wife flew to Prague at Havel's invitation to attend his presidential inauguration. Later, Tigríd also worked as Havel's advisor in the presidential office.

"Havel said to me (in 1968): 'If the shit hits the fan, you should call me and announce yourself as Nestor on the phone.' Later, I called his apartment on the embankment. There was a party going on, and I said to the phone that we all knew was tapped that I'd like to speak to Mr. Havel. He picked up the receiver and I introduced myself by saying: 'This is Nestor speaking.' 'Who?' Havel asked. 'Nestor,' I replied. 'Who?' He asked again, so I spelled it out for him and after a while he answered, happy as a flea: 'Oh yes, Mr. Tigríd!' Typical Havel."

Vzpomínka Pavla Tigrída (po roce 1989)



Welcoming  
Pavel Tigríd after  
his return to  
Czechoslovakia,  
27 December 1989  
(Tigríd family  
archive)



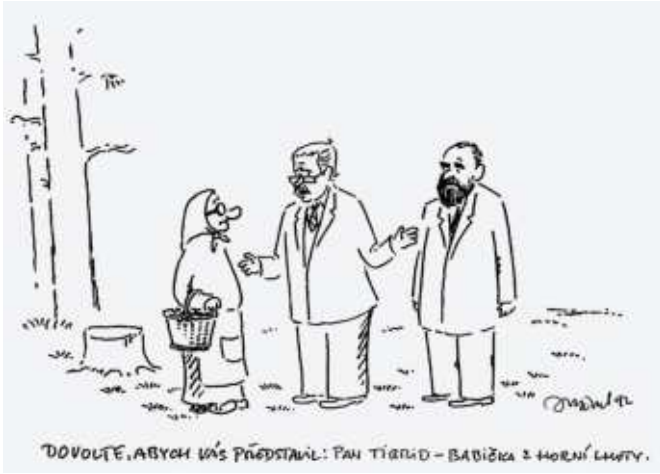
Pavel Tigríd had this badge made and sent to Czechoslovakia still before November 1989 (Twentieth Century Memorial Museum)



Cover of the Prague edition of Tigríd's book on workers' revolts in Communist countries, published by the editors of the underground magazine *Vokno*, 1990 (Twentieth Century Memorial Museum)



New Year's card sent by Mr and Mrs Tigríd to Martin and Ivanka Hýbler, 1990 (archive of Ivanka Lefeuve)



**President Havel introduces Pavel Tigrid and Granny from Hicktown. Cartoon by Vladimír Jiránek, 1992 (Tigrid family archive)**



**Pavel Tigrid with Václav Havel at the French Embassy in Prague receiving the Order of the Legion of Honour, 1992 (Tigrid family archive)**



**Václav Havel and his two close associates Pavel Tigrid and Ivan Medek, first half of the 1990s (Tigrid family archive)**



**Three fighters against Communist totalitarianism: Pavel Tigrid, Václav Havel and Pope John Paul II during the Pope's visit to the Czech Republic, 20 May 1995 (Tigrid family archive)**



**Václav Havel and Pavel Tigrid welcoming British Queen Elizabeth II and Prince Philip during their visit to the Czech Republic, 27 March 1996 (Tigrid family archive)**

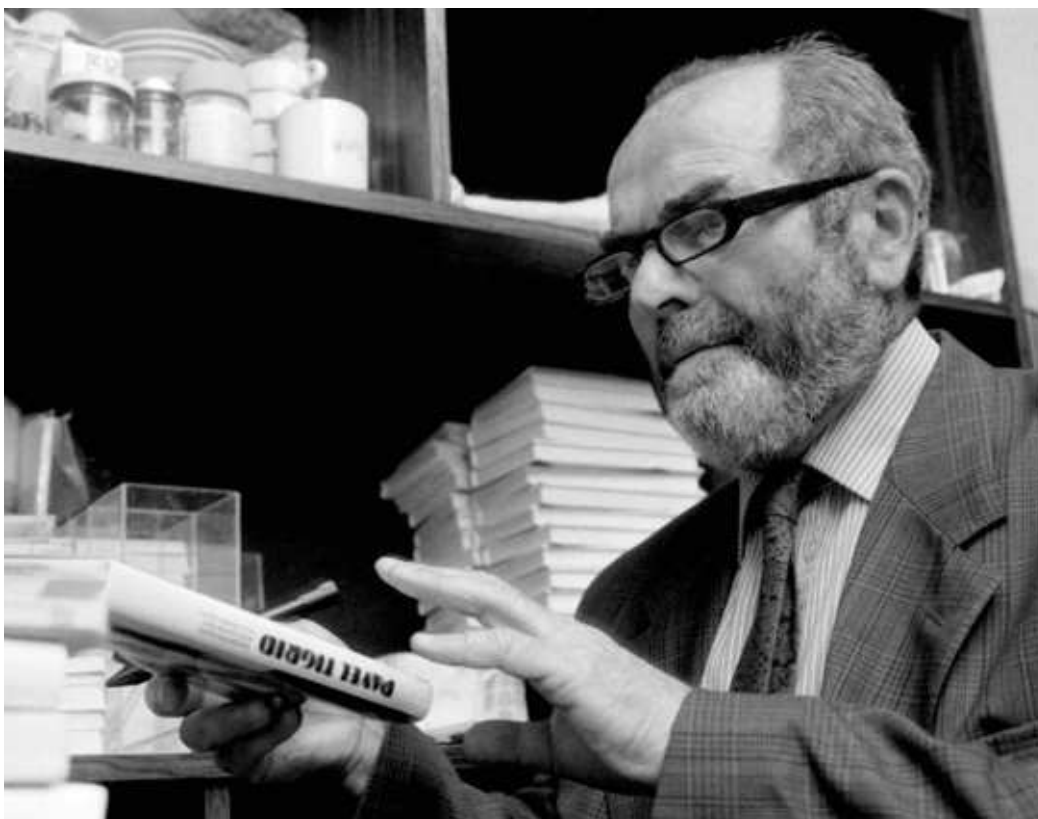
## MINISTER AND OTHER PROFESSIONS

After his return to his homeland, Pavel Tigrid instantly became one of the most prominent figures in domestic politics. He worked as an advisor to Václav Havel in the presidential office. As in the post-war period, he became close to the Czechoslovak People's Party (Christian Democrats) and became their non-partisan nominee for the post of Minister of Culture in the Václav Klaus government from 19 January 1994 to 4 July 1996. As the first post-revolutionary minister, he began to prepare the conceptual basis for state cultural policy and contributed to a major positive change in the relationship between the state and the religious institutions. On the other hand, he was criticized for practicing the principle that culture must earn its own keep.

In November 1996, he ran as a candidate for the upper house of the Czech Parliament on behalf of the People's Party. However, Václav Benda, another personality of the anti-Communist resistance, won in his constituency. After that, Pavel Tigrid returned to his lifetime profession. He regularly published in the press and appeared on radio and television. He participated as a guest in many debates, seminars and conferences. At Václav Havel's request, he also worked on Czech-German relations. In 1997 he co-founded the Czech-German Fund for the Future. Together with his wife, he lived alternately in the Czech Republic and France, where he demised voluntarily on 31 August 2003 at his home in Héricy.

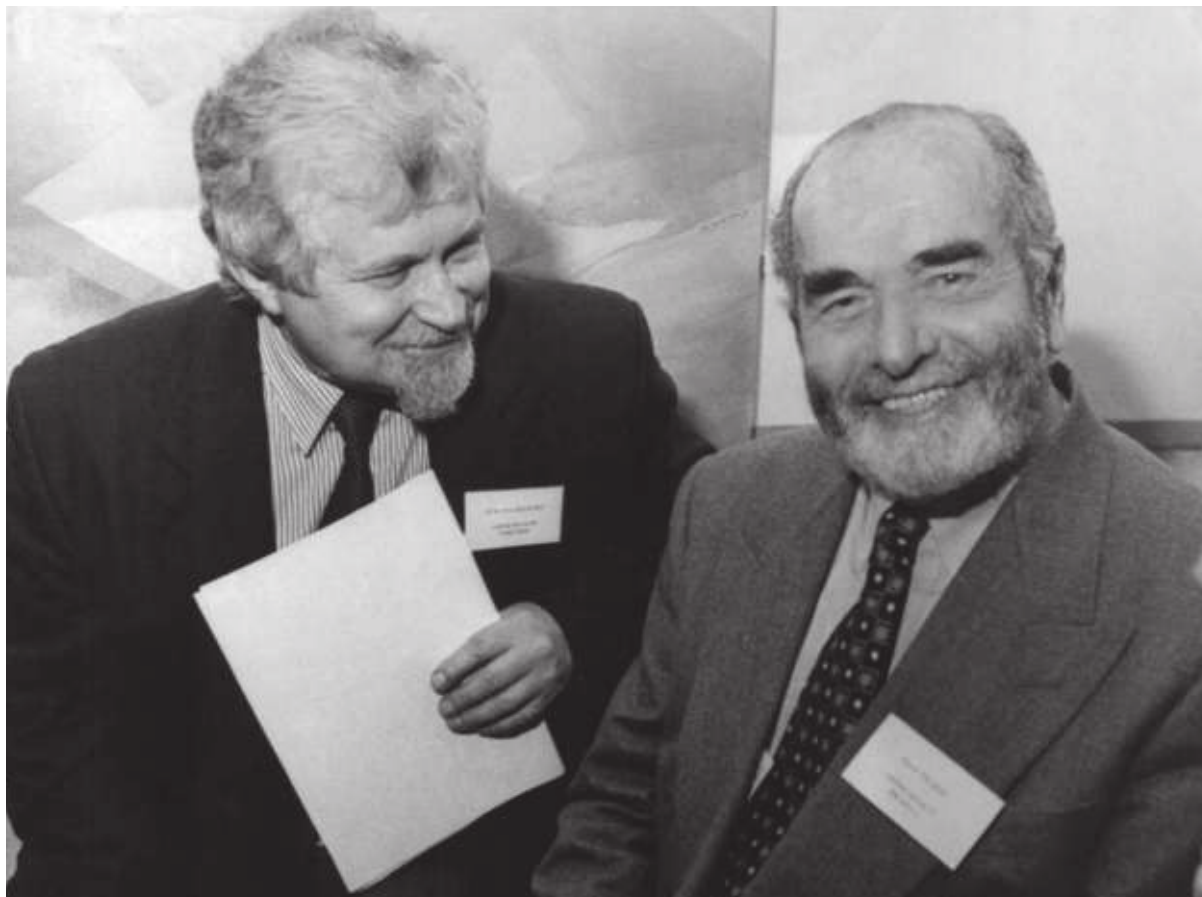
"His life was full of paradoxes, but they were not the bizarre postmodern paradoxes of arbitrary collages. All these paradoxes have one common denominator: fidelity to oneself. It was the time that went mad. Pavel stood calmly in his place, did not panic, did not invent artificial worlds. He thought clearly and smiled. A little wistfully, understandingly, but it was never the knowing smile of the know-it-all. For he was able to laugh at himself, too. This was the secret of a man who had lived half his life in forced exile and then returned home with the certainty of someone only returning from a weekend, flicking a switch blindly in the still-dark hallway. That is because he was demanding of the people of his country, yet not asking the impossible of them."

Petr Pithart (2003)



Pavel Tigrid with the post-revolution edition of *Kapesní průvodce inteligentní ženy po vlastním osudu* [The Intelligent Woman's Pocket Guide to Her Own Destiny], which became a bestseller with more than 100,000 copies sold, 13 June 1990 (Tigrid family archive)





**Petr Pithart and Pavel Tigrid in the Czech National Council (Parliament), early 1990s  
(archive of Christian Democratic Union – Czechoslovak People’s Party)**



**Two future Ministers of Culture of the Czech Republic: Pavel Tigrid and Jaromír Talíř in the early 1990s:  
(archive of Christian Democratic Union – Czechoslovak People’s Party)**



**Pavel Tigrid and his wife Ivana during their visit to Holašovice, South Bohemia, when he was Minister of Culture of the Czech Republic, advocating for the village's listing in the UNESCO World Heritage List (archive of Jaromír Talíř)**



**Czech Culture Minister Pavel Tigrid is fishing in the moat of Kratochvíle Chateau (archive of Jaromír Talíř)**



**Czech Culture Minister Pavel Tigrid during a tour of the reconstructed monastery in České Budějovice, accompanied by Bishop Antonín Liška of České Budějovice (archive of Jaromír Talíř)**



**Czech Culture Minister Pavel Tigrid and his wife Ivana visiting the Aleš South Bohemian Gallery (archive of Jaromír Talíř)**



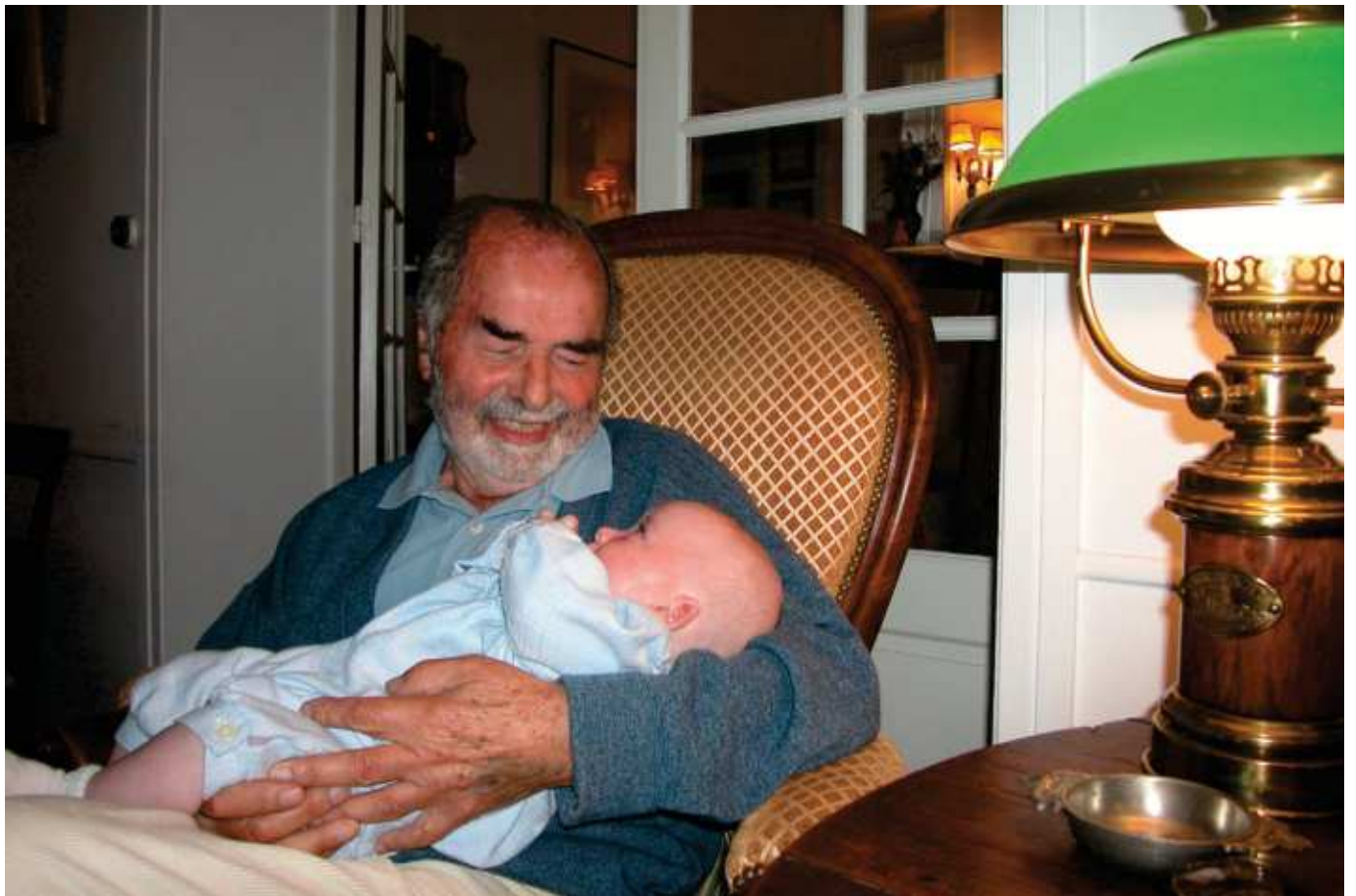
**Pavel Tigrid with his wife Ivana (archive of the Secretariat of the Minister of Culture of the Czech Republic)**



**Minister of Culture of the Czech Republic Pavel Tigrid and his team (Archive of the Secretariat of the Minister of Culture of the Czech Republic)**



Pavel Tigrid at the height of the Senate campaign, November 1996 (Tigrid family archive)



Pavel Tigrid with his grandson Raphael at home in Héricy the day before his death, 30 August 2003 (Tigrid family archive)



Funeral of Pavel Tigrid in Héricy near Paris, 9 September 2003 (Tigrid family archive)

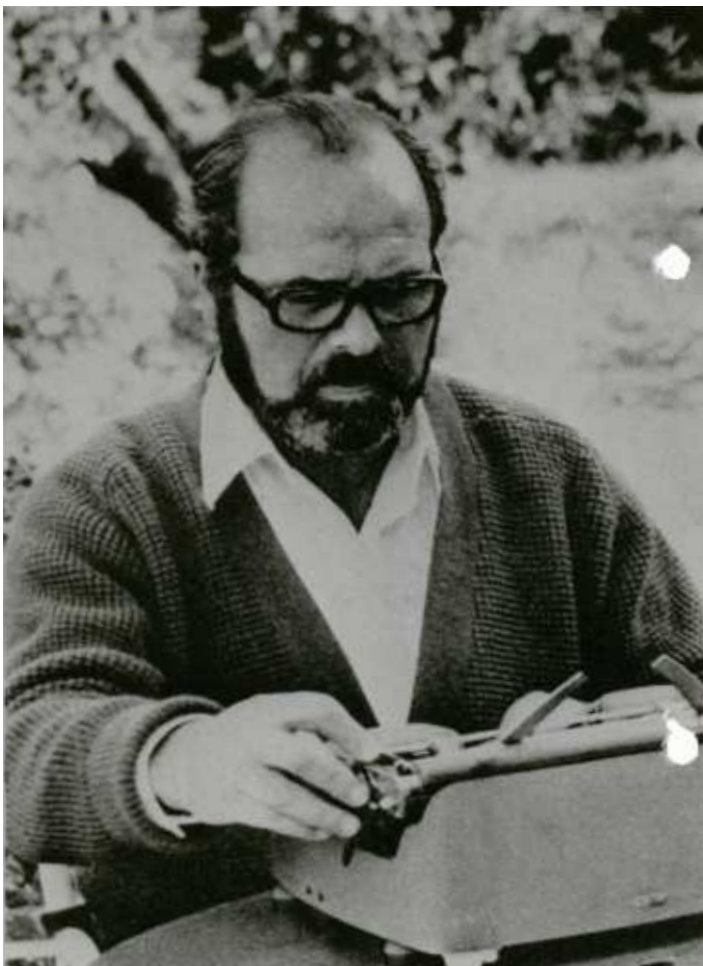
## WRITER

Pavel Tigríd is the author of twenty books. Most of them dealt with political events in Czechoslovakia and other Soviet bloc countries. The first of them was published in 1948 in Prague, but a significant part of its print run was destroyed. Tigríd's engaging study of the Prague Spring, published in 1968, was a great success. It was translated into many languages, including Japanese. His book on the workers' revolts in the Soviet bloc, written in the early 1980s after the formation of the Polish Independent Self-Governing Trade Union Solidarity, also had a considerable impact.

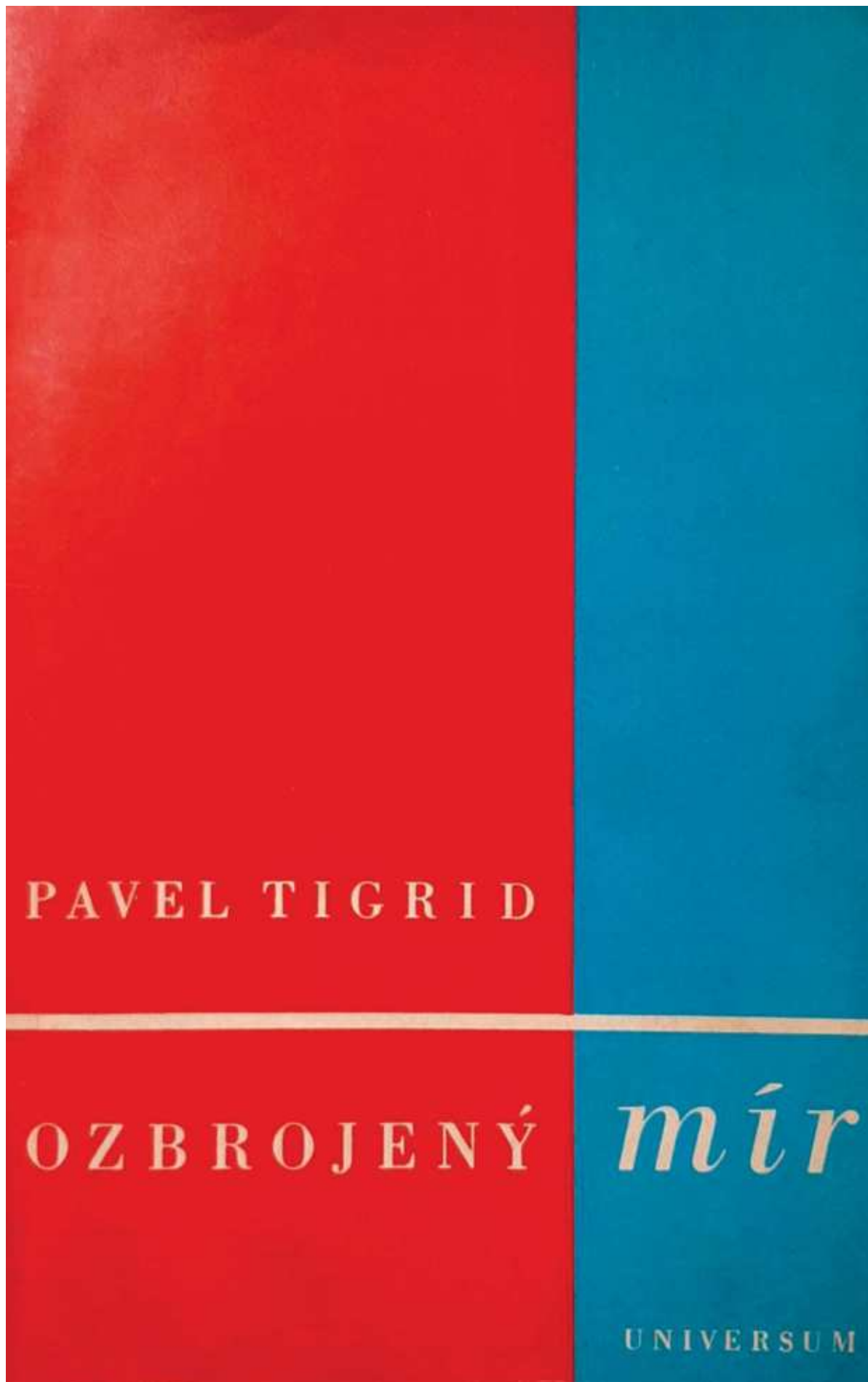
Among readers in the homeland, *Kapesní průvodce inteligentní ženy po vlastním osudu* [The Intelligent Woman's Pocket Guide to Her Own Destiny] was the most successful. It was first published in 1988 by Sixty-Eight Publishers, an exile publishing house run by Josef Škvorecký and Zdena Salivarová. The book is a record of a fictional conversation between the narrator and a young woman, Lucie, who happen to meet each other spending their holidays in Yugoslavia. Lucie is deciding whether to go into exile. The narrator, who lives in exile in Paris, spends thirteen evenings telling the girl about key events in Czechoslovak history. The second edition of the book was soon published in large numbers in free Czechoslovakia.

"At the end of 1967, the publishing house Seuil asked me to write a book about politics in Czechoslovakia. I wrote it, thinking that the book would be published in an edition of five thousand copies at most. In the meantime, the Prague Spring and the occupation had taken place, and this book appeared on the shelves as late as the end of September 1968. Of course, it was an immediate bestseller, published in several languages and with a print run of over eighty thousand. I made an awful lot of money on it, I am ashamed to say, but that's the way it was."

Pavel Tigríd's recollection (after 1989)



**Pavel Tigríd at the typewriter, 1972.**  
The photograph is preserved in the State Security intelligence file on the editorial office of the magazine *Svědectví*. The picture was repeatedly used by authors of disparaging publications and films (Security Forces Archive)



Cover of the book *Ozbrojený mír* [Armed Peace] published by Universum publishing house. Most of the print run was destroyed, 1948 (Twentieth Century Memorial Museum)



PAVEL TIGRID

# LE PRINTEMPS DE PRAGUE

Tchéco-  
Slovaquie  
1968

SEUIL

combats  
SEUIL

Tigríd's most successful publication. French edition of the book on the Prague Spring, 1968  
(Twentieth Century Memorial Museum)

PAVEL TIGRID

la chute  
irrésistible  
d'Alexander  
Dubcek

Calmann-Lévy

Cover of a book about the fall of Alexander Dubček, in which the communist secret police were interested, 1969 (Twentieth Century Memorial Museum)

*a. K. ...*  
*Pro 5. odd. Fi. 5. + 5. odd. #19*  
*164*

Sekretariát náčelníka 1. SMV

C. j. : A-6/1-1970

V Praze dňa 21.1.1970

n

*B/2*

Výtlačok č.: 1

sr. ~~8/132~~ / ~~132~~  
12399/302

Vážený súdruh,

v prílohe zasielam knihu Pavla TIGRIDA "NEODVRATNÝ  
PÁD ALEXANDRA DUBČEKA".

Náčelník sekretariátu 1. SMV  
mjr. Vítězslav *[Signature]* L U Č A N

Príloha: 1 kniha

Vážený súdruh,

plk. Milan M O Z R  
náčelník správy "B"

P r a h a .

Ministerstvo vnútra  
Dňa: 22.1.1970  
C. j. A-068/32-5-70  
Přilohy: *α*

Pavel Tigríd's books were not merely smuggled into Czechoslovakia, but also meticulously studied by intelligence services, as evidenced by this 1970 State Security intelligence report (Security Forces Archive)

*Dělnické revolty v komunistických zemích*

Pavel Tigrid

**Dnešek je váš,  
zítrěk je náš**

**10**

**INDEX doba**

Cover of the first edition of Tigrid's book on workers' revolts in Communist countries, published by Index, 1982 (Twentieth Century Memorial Museum)



Exile edition of *Kapesní průvodce inteligentní ženy po vlastním osudu* [The Intelligent Woman's Pocket Guide to Her Own Destiny], 1988 (Twentieth Century Memorial Museum)

**PAVEL TIGRID**



**kapesní průvodce  
inteligentní ženy  
po vlastním osudu**

ODEON

# MARX

## Pavel Tigríd

### na Hradčanech



DOPLNĚNO O ŽIVOTOPISNÝ ROZHOVOR

The book *Marx na Hradčanech* [Marx at Prague Castle] was first published in 1960. Half a century later, the book was republished by Barrister & Principal and supplemented by Bohumil Pečinka's interview with Pavel Tigríd, 2001 (Twentieth Century Memorial Museum)

## THE AFTERLIFE

The personality of Pavel Tigríd is commemorated by several monuments and memorial plaques, which were gradually unveiled mainly at places connected with his life. In the town of Semily, where he spent his childhood, a bust of him was unveiled in 2017 and is located in the exhibition hall of the local museum and gallery. In 2007, the Jewish community in Prague initiated the creation of a memorial plaque on the house U starého hřbitova 248/3, where Pavel Tigríd lived during his Prague sojourns in the last years of his life. In the same year, on the occasion of Tigríd's ninetieth birthday, a memorial plaque was unveiled in Paris on the house where the *Svědectví* editorial office was located. There is also a small plaque on the house in Héricy where he and his family lived from 1970. The last monument to Pavel Tigríd was unveiled in 2010 in the garden of the school of languages in Ostrava-Poruba, which also bears his name. The author of the bust, placed in a niche in a granite block that once served as a pedestal for Lenin's monument, is Miroslav Rybička.

In 2004, director Helena Třeštíková completed the documentary film *Pavel Tigríd – Evropan* [Pavel Tigríd – a European], which documents the last months of his life. Several seminars and conferences on Tigríd's life and work were held in the Czech Republic and France. His speeches delivered on Radio Free Europe in the early 1950s and memoirs of his career with the BBC during the war were also gradually published in book form. His life and work have been described in several new books in the last two decades, including the only monograph so far written by the publicist Pavel Kosatík. There will surely be other attempts to bring Tigríd's fascinating personality to light in the future. In addition, the documents in Western secret service archives, as yet unfortunately unavailable, will be undoubtedly meticulously processed by future researchers.

"He was a lifelong optimist, believing through all the Communist era that he would live to see the changes and, after those changes, he did not despair at the post-Communist turmoil."

Václav Havel at the unveiling of a memorial plaque to Pavel Tigríd in Prague (2007)



Plaque on the wall of the house in Héricy (photo: Marta Sýkorová)

A bust of Pavel Tigríd was unveiled in the town of Semily in 2017 (photo: Matěj Bárta)





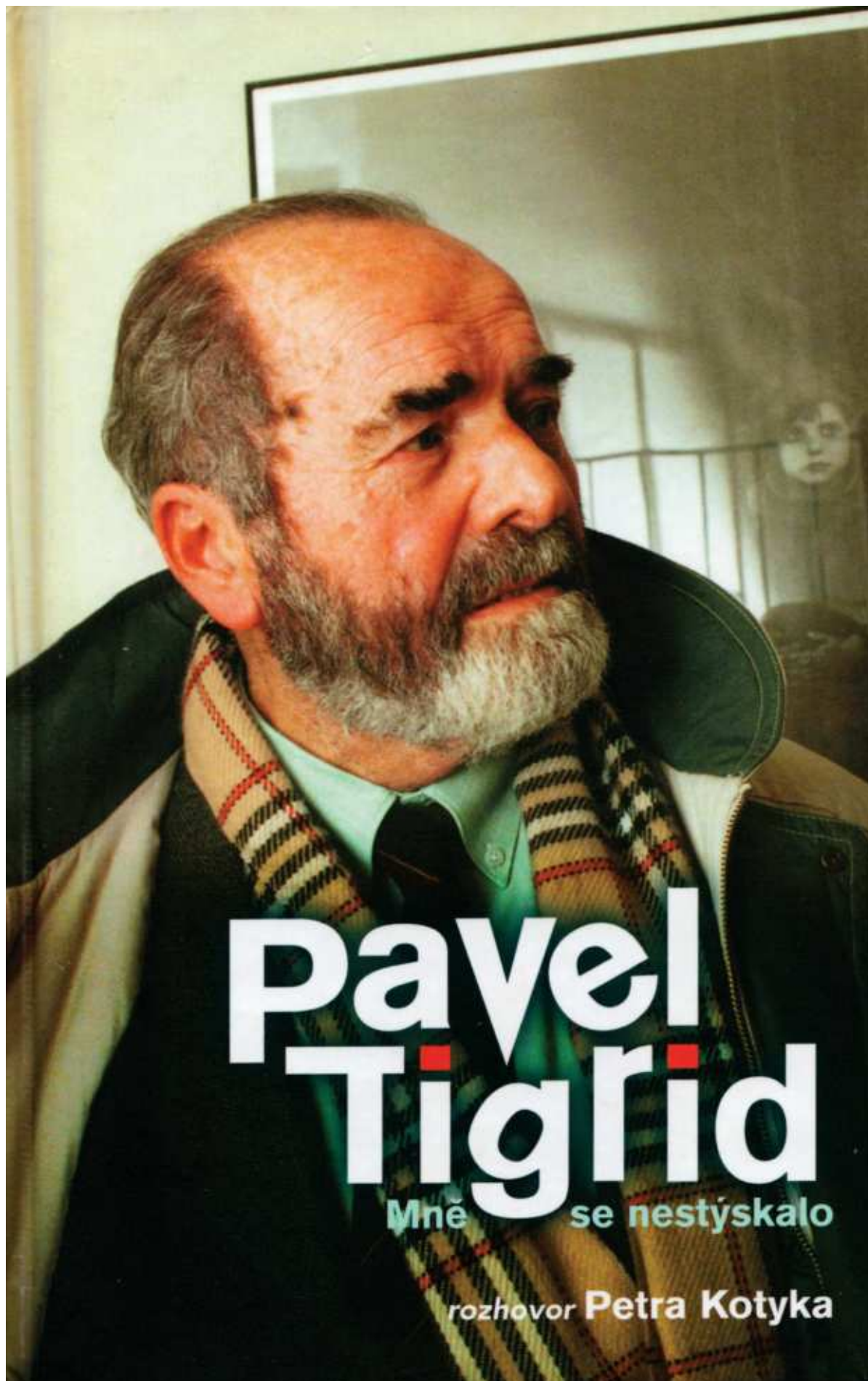
Since 2007, the bust of Pavel Tigríd has been placed on a house near the Old Jewish Cemetery in Prague (photo: Petr Blažek)



A plaque in Paris commemorating Pavel Tigríd and the magazine Svědectví (photo: Petr Blažek)



Deborah Tigríd-Marguerat in front of her father's monument in Ostrava-Poruba, 2017 (photo: Petr Blažek)



Cover of the book *Mně se nestýskalo* [I Was not Homesick] – Petr Kotyk's interview with Pavel Tigrid, 2010 (Twentieth Century Memorial Museum)

A close-up, high-contrast photograph of Pavel Tigrid's face. He has a thick, grey beard and mustache, and his eyes are looking slightly to the left. The lighting is dramatic, with strong highlights and deep shadows.

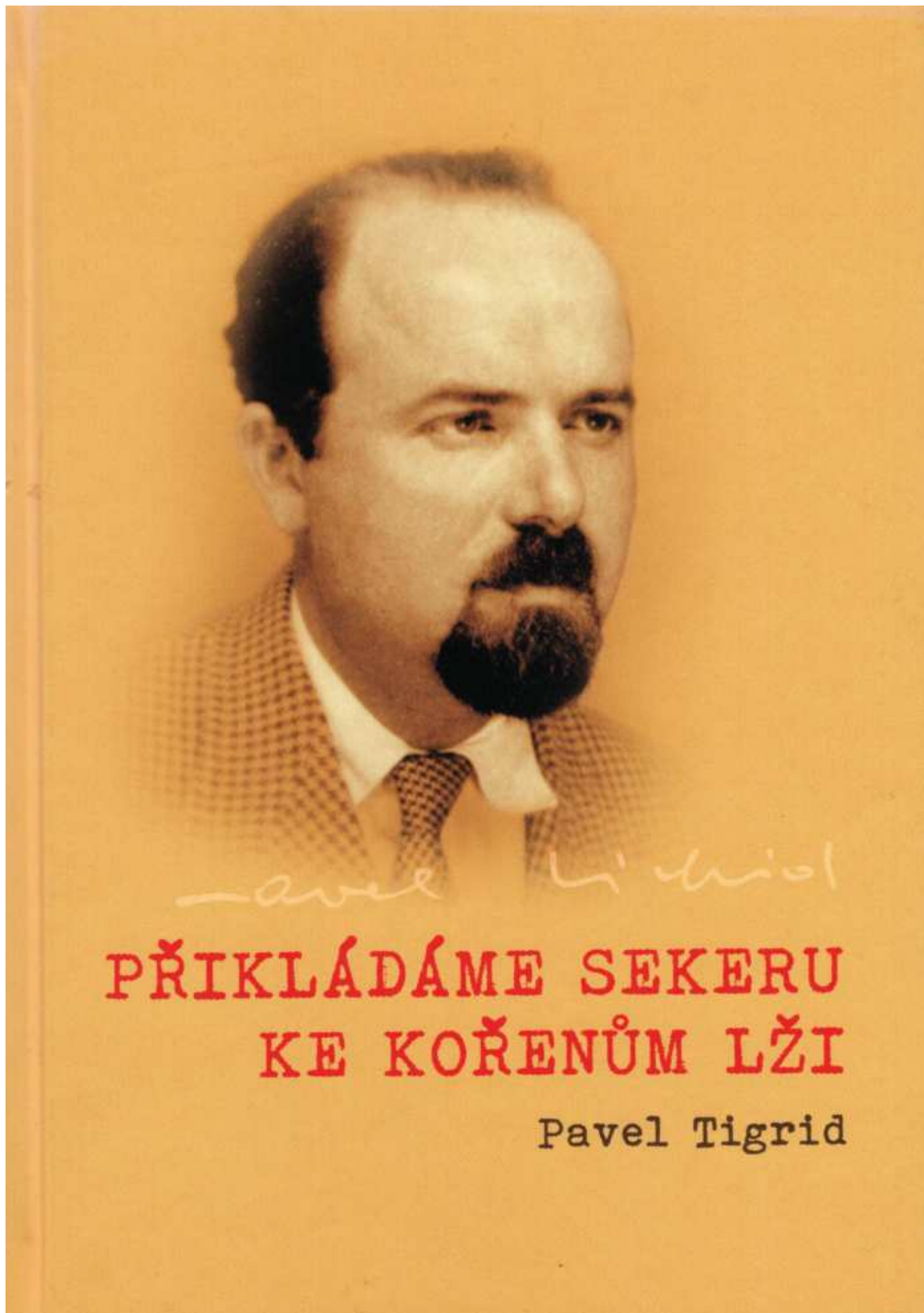
# tigrid, poprvé

průvodce osudem inteligentního  
muže ve dvacátém století

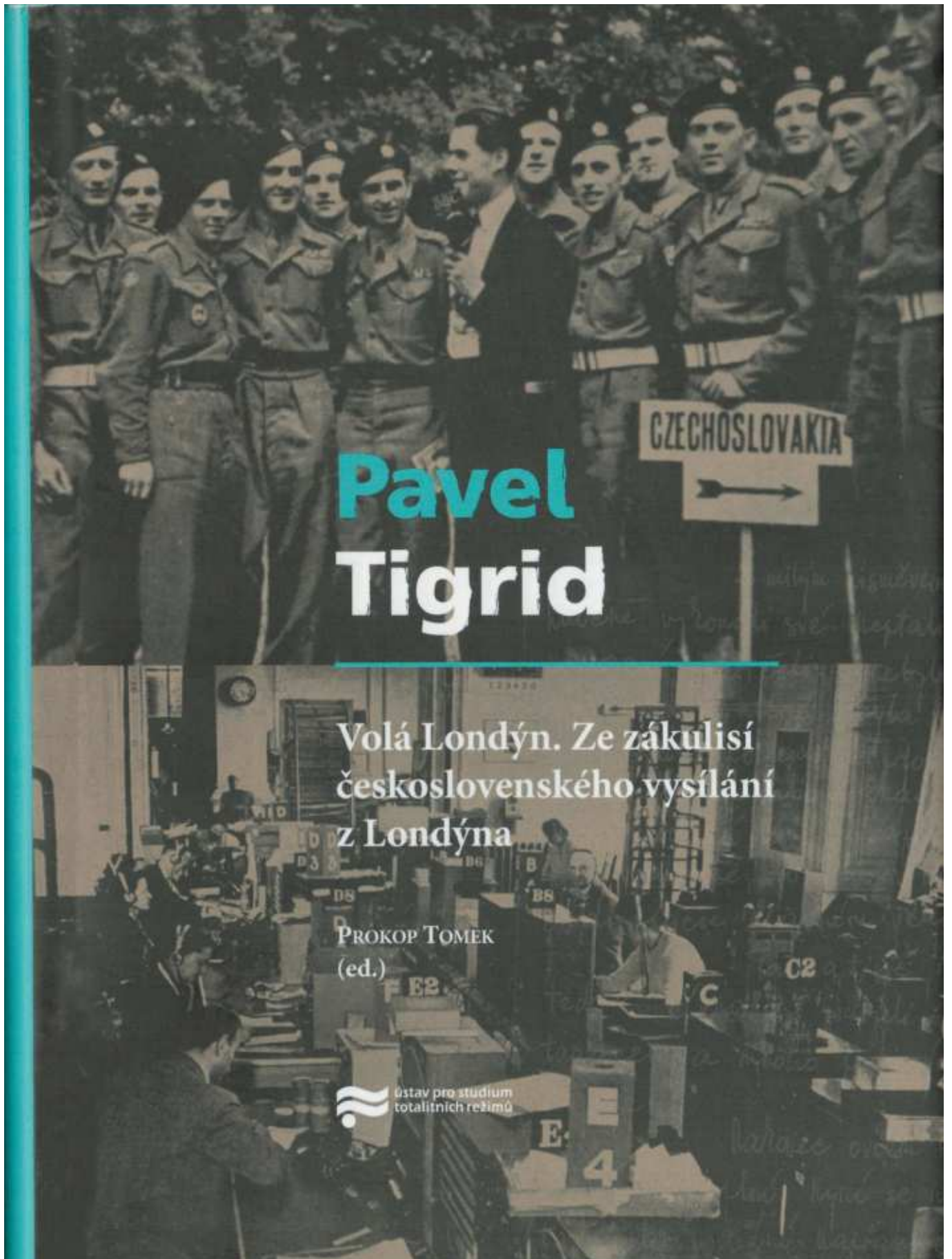
/pavel kosatík

/mladá fronta

Cover of Pavel Kosatík's book about Pavel Tigrid, 2013 (Twentieth Century Memorial Museum)



Cover of the book with speeches by Pavel Tigrid at Radio Free Europe, edited by Petr Blažek and Radek Schovánek, 2015 (Twentieth Century Memorial Museum)



Cover of Tigrid's memoirs of the BBC, edited by Prokop Tomek, 2017 (Twentieth Century Memorial Museum)

MINISTERSTVO OBRANY

vydává

OSVĚDČENÍ

podle § 6 odst. 3 zákona č. 262/2011 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu,  
ve znění pozdějších předpisů

Ev. č. 262004557/15/2018-1322

**Pavel TIGRID**

narozený dne 27. října 1917 v Praze

byl v době nesvobody

ÚČASTNÍKEM ODBOJE A ODPORU PROTI KOMUNISMU

**Jmenovaný splnil všechny podmínky pro přiznání statusu účastníka odboje a odporu proti komunismu, a to z titulu následující činnosti, která je odbojem a odporem proti komunismu ve smyslu § 3 odst. 1, § 3 odst. 2 písm. c) a § 3 odst. 5 zákona č. 262/2011 Sb.:**

- v období od srpna 1945 do ledna 1948 soustavná aktivní protirežimní činnost, která spočívala zejména v autorství článků kritizujících komunistickou ideologii s cílem zabránit nastolení a upevnění totalitního režimu v tehdejší Československu,
- od února 1948 do 17. listopadu 1989 dlouhodobá a soustavná protikomunistická činnost vyvíjená v zahraničí, jež spočívala především v publicistické činnosti v rámci rádia Svobodná Evropa a časopisu Svědectví, dále v podílu na pašování exilových protirežimních materiálů do komunistického Československa, ve spolupráci se zahraniční zpravodajskou službou demokratického státu a v dalších aktivitách, jejichž cílem byla obnova svobody a demokracie v tehdejší Československu.

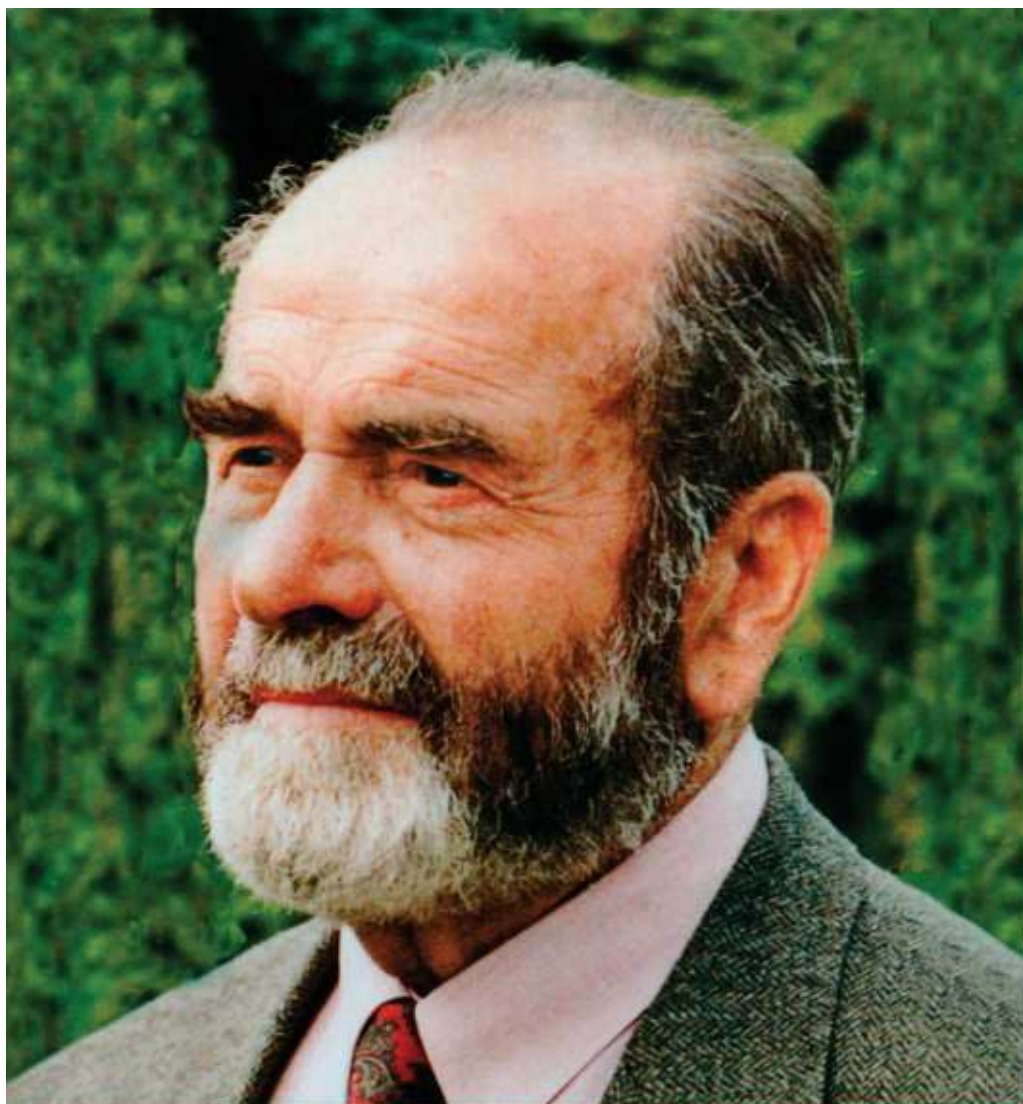
Toto osvědčení se vydává Centru pro dokumentaci totalitních režimů, se sídlem Františka Křížka 1164/32, Praha 7, a to na základě žádosti podané dle § 6 odst. 2 zákona č. 262/2011 Sb.

Praha 1. března 2018



Za Ministerstvo obrany:

plk.gšt. PhDr. Eduard Stehlík, Ph.D., MBA  
ředitel odboru pro válečné veterány sekce právní



SVĚDEK DVACÁTÉHO STOLETÍ

Jitka Hanáková a kol.



PAVEL TIGRID

Cover of the anthology on Pavel Tigrid, published by the National Museum, 2018  
(Twentieth Century Memorial Museum)

PAMĚŤ SEMILSKA – 6

A stylized, high-contrast portrait of Pavel Tigríd, a man with a full beard and mustache, looking slightly to the right. The portrait is rendered in shades of blue and black, with a dark blue background. The style is reminiscent of a woodcut or a graphic print.

## DNY PAVLA TIGRÍDA V SEMILECH

Cover of the proceedings of the conference on Pavel Tigríd in Semily, 2019. In 2013, Tigríd was awarded an honorary citizenship of this town in memoriam (Twentieth Century Memorial Museum)



M XX Muzeum paměti  
XX. století

RADOST

Kino Přítomnost

FILMOVÁ PROJEKCE S DEBATOU

# Pavel Tigrid Evropan

(2004)

**29. května 2024 / 17:30 hod.**

Po projekci debata s režisérkou Helenou Třeštíkovou.  
Moderuje Kryštof Zeman.

Vstupné 90 Kč

[www.mpix.cz](http://www.mpix.cz)

Projekt je realizován  
s finanční podporou  
hl. m. Prahy.



Poster inviting to the show of Helena Třeštíková's film *Pavel Tigrid – Evropan* [Pavel Tigrid – an European], 2024 (Twentieth Century Memorial Museum)



# POEM BY PAVEL TIGRID, READ IN THE CZECHOSLOVAK BBC BROADCAST

(London, 7 February 1943, 18:45)

An honest man has only hunger to fear,  
The gallows's waiting for a thief.  
A Czech is blessed with double grief:  
First hunger, then the rope, oh dear.

The Reich gives to the Czechs with grace  
Hunger and the hanging  
This is how the superior race  
Treats mutual understanding.

All the Germans ask for  
For this show of grace  
Is that the Czech slaves  
Work on quicker pace.

We should all work hand in hand,  
The German rack their brain.  
What we need to win this war  
Is more of good Czech grain!

Now then, dear Czechs, cut the dawdling,  
Take the flail and take the scythe,  
Drop your trade and leave your office,  
Pick the crop now side by side!

Oh indeed, Czech, take the scythe,  
Take the flail and take the spear;  
With the Hussite chant on your lips  
Make the Germans disappear!

# SPEECH BY PAVEL TIGRID AT THE OPENING CEREMONY OF RADIO FREE EUROPE

(Munich, 1 May 1951)

[We want to address members of] the Communist Party, the red trade unions, the agricultural cooperatives, the Union of Czech Youth and other organizations and advise them on what to do and how to behave so that – when the time comes – their heads don't fall in with the heads of the Communist leaders.

But the mission of our – and your – new station is also informational. We want to inform you truthfully and regularly about what is happening in the free Western world. We will tell you how the free world is confronting Soviet aggression, how it is uniting politically and militarily, how the idea of a united Europe is finding increasing resonance. We will tell you about what is new and interesting in science, technology, national economy, trade unions, social sciences, literature, theatre, art and film. Every evening, we will read to you in books that are banned in Czechoslovakia. In special regular sessions we will speak to women, to youth, to parents and children, to students, to workers, to civil officers, and we will have news items that interest them.

We will read the Communist newspapers with you and agree on how to understand them. We will take you to the camps of Czechoslovak political refugees who will tell you what made them leave Czechoslovakia.

We will introduce you to the best conductors and soloists of the Western music, new plays and good dance music. We will also try to entertain you with satirical sketches and songs that are no longer allowed to be performed in our country. In short, we will be with you for eleven and a half hours today and every day, and we ask you, our listeners, to bear with us when we don't get things right at the beginning, when we make mistakes, and when we may even make you angry with this or that programme. Believe me, it is not easy to build a radio station like this in exile. Just trust us that whatever we do, we work at it with all our heart.

Allow me, dear listeners, to remember those who are still with us in the thoughts of us exiles – our dead. Jan Masaryk, Milada Horáková and unfortunately so many others who were murdered by the Communist regime. They have thus extended the ranks of those Czech and Slovak martyrs, from Josef Čapek to Vladislav Vančura, who fell victim to Nazi terror. But they all fell in the glorious struggle for man's most precious earthly possession – freedom, and God knows their sacrifice was not in vain.

And let us also remember the tens of thousands of those who were sentenced by the Communist justice system to long prison terms or forced labour in concentration camps. It is the duty of all of us not only to think of them, but above all to help them effectively wherever at all possible. For it is necessary that these people should survive, for the gates of the Petschka's Palace and the concentration camps have already been opened once and will be opened again. But from these terrible sacrifices, dear friends, our faith and conviction also grow. Faith in the genius of the Czech and Slovak nation. The conviction that a regime that must murder to stay in power cannot last long. A regime that must keep tens of thousands of its citizens in dungeons and concentration camps must indeed rest on feet of clay. A regime whose power base is a bunch of narks and informers is really badly off. A regime that leads the nation's élite from the ministerial chairs straight to the gallows must really be rotten to the roots. A regime that exploits many and robs all, that goes from bad to worse, that reintroduces bread tickets six years after the end of the war, such a regime, dear listeners, is really ready to be brought down. And then, what forces are they up against? Who's standing against whom? Who doubts for a moment who will prevail in this struggle? And that, my dear friends, is the main mission of our radio: to reassure you in your faith in the final and early victory over the Communist regime.

All of us gathered in this newsroom are by no means blessed with earthly possessions, and our life as exiles is not the easiest. But one thing no one can take away from us: the certainty, the firm, clear, joyful certainty that the cause of freedom and justice will prevail again, that all Czechs and Slovaks who have remained faithful to the legacy of Masaryk and Štefánik are on the right side of the barricade, and that there is no force or obstacle that we cannot overcome together. You have just heard the words of Tomáš Garrigue Masaryk. That is our programme. We want to fulfil it wholeheartedly and selflessly. So we promise.

JUNEK, Marek (ed.): *Svobodně! Rádio Svobodná Evropa 1951–2011: 60 let RFE*. Radioservis, Praha 2011. [audio rec. on CD]; TIGRID, Pavel: *Přikládáme sekeru ke kořenům lži: Rozhlasové projevy programového ředitele Rádia Svobodná Evropa v Mnichově 1951–1952 Pavla Tigrida*. BLAŽEK, Petr and SCHOVÁNEK, Radek (eds.). *Centrum pro dokumentaci totalitních režimů*, Praha 2015, pp. 29–32.

# APPEAL FROM THE EDITORIAL BOARD OF SVĚDECTVÍ MAGAZINE

(New York, 28 October 1956)

This issue of our magazine is being published at the time of the revolution in Central Europe. In a way, this is a unique revolution: it is not directed against socialism, but against the country that betrayed real socialism: the Soviet Union. It is a revolution not for the return of capitalism, but for the return of freedom, justice and a dignified human life. It is a struggle waged by the people against those who, for years, have humiliated, restricted, stripped and denigrated them at the behest of a foreign dictator, now declared a criminal by Moscow. The people demand that these men in foreign service be swept away.

This Czechoslovak magazine, published in exile, is, however, joining the ranks of the fighters. What its collaborators have been proclaiming for eight long years is proving to be true: it is now a question of implementing, in conjunction with all consistent Czechoslovaks in the homeland, the basic prerequisite for a future life of freedom: full independence from Soviet Russia. A number of Communist leaders in Central and Southeastern Europe had already made this demand, and the Soviet government had to – or would have to – meet it. 'Our' Communists, who still want to call themselves Czechoslovaks at all in the future, must also raise it and see to it that it is fully met; they can count on the support of all the people in this endeavour.

Only when that happens will we start the debate on what to do next. This magazine wants to provide a platform for such a debate, conscious of the moral, ideological and political harmony that exists within the rising generations in the homeland and those who, as democrats, had to leave their country in 1948.

Now, at the end of the fateful year 1956, they bear witness to the fact that they stand with their feeling and thinking, more passionately than ever, on the side of the people and their aspirations; and in the form of these texts, which they send home, they call on all true Czechoslovakians to search together for a path that leads to a future of peace, freedom and justice.

# JOINT DECLARATION BY FORMER FEBRUARY 1948 WINNERS AND LOSERS

(Franken, 26 February 1978)

On 23–26 February 1978, a symposium on the development of Czechoslovakia in 1945–1948 was held in Franken on the initiative of the association *Opus bonum*.

Thirty years after the establishment of totalitarian political dictatorship in Czechoslovakia, people who had to leave their country as political exiles came together here. Those who were expelled from their homeland by the dictatorship of the Communist Party of Czechoslovakia in 1948, as well as those who belonged to the political camp of the victors 30 years ago and were only expelled from their homeland in consequence of the Soviet occupation in August 1968 and the regime that ensued.

The meeting was driven by the desire of all participants to overcome illusions and myths about the past and present of Czechoslovakia. Its participants were satisfied that the past cannot be erased from history or from the lives of individuals, nor can old mistakes, errors and faults be changed retrospectively. At the same time, they were convinced that the past is not an insurmountable burden for the future. In looking to the past, however, the truth must prevail – let the chips fall where they may. For the future, then, the will to never repeat past mistakes is crucial.

February 1948 was the defeat of democratic and humanitarian ideals, including democratic socialist ideals. It was the victory of a totalitarian principle that denies the indivisibility of human rights and political freedoms: it excludes progressively more and more groups of citizens from democracy, outlaws them, and ultimately renders lawless the whole of the society it controls.

First, after 1945, millions of citizens of German nationality were outlawed in Czechoslovakia, and the principle of retribution prevailed over the principle of justice and law.

After February 1948, citizens whom the dictatorship saw as political opposition to Communism were outlawed; in the following years, it was all those who were critical of the ruling totalitarian power; until finally, after August 1968, it was a large number of Communists themselves, along with other citizens.

The principle of the denial political freedoms and rights to groups of citizens inconvenient to the dictatorship continues to be the fundamental underpinning of the totalitarian dictatorship in Czechoslovakia and the complete subjugation of that country to Soviet domination. The democratic perspective and the perspective of national and state sovereignty are impossible without abandoning that principle. Therefore, only the recognition of the indivisibility of human rights and political freedoms for all citizens, regardless of their faith, philosophical and political convictions, can be the starting point for the future.

Charter 77 proved that the supporters of democratic and humanitarian ideals in Czechoslovakia came to this realisation. The followers of these ideals, living in political exile, also see further meaning in their future efforts to make the indivisibility of human rights and political freedoms a fundamental shared value, regardless of differences of faith, philosophical and political conviction.

Signed: Richard Belcredi, Alexander Heidler, Karel Kaplan, Antonín Kratochvíl, Zdeněk Mlynář, Anastáz Opasek, Luděk Pachman, Jaroslav Pecháček, Vilém Prečan, Radoslav Selucký, Karel Skalický, Jiří Sláma, Rudolf Ströbinger, Pavel Tigrid.

# EDITORIAL BY PAVEL TIGRID IN *SVĚDECTVÍ* MAGAZINE

(Paris, January 1990)

First, a word of explanation to the kind reader: *Svědectví*, a quarterly journal of politics and culture, was first published in 1956. The interrupted history of independent Czechoslovakia is the reason why it is one of those few periodicals that have been published without interruption for thirty years. This continuity would be about the only thing that could be called orderly and normal. Otherwise, everything was rather upside down. A few examples: our magazine, edited in Czech and Slovak, was first published in New York and, from 1960 onwards, in Paris. It was not, however, intended for compatriots and emigrants scattered around the world, but primarily and above all for readers in Czechoslovakia, with whom contact (whether in writing or in person and often by telephone) – was not possible, and certainly could not be legal. For thirty years. An editorial office without contact with their readers is like a blind man without a cane. The identities of collaborators and contributors living at home had to be kept secret; often even we did not know who was who; association with *Svědectví* was regarded as treason by the holders of power in Prague and punished with proportionately harsh penalties. (The writer Jan Beneš was sentenced in 1967 to five years' imprisonment for alleged subversion of the republic; only the abdication of Antonín Novotný saved him from serving the whole sentence. This was, incidentally, the last official act of the then head of state.) And it will be recorded in the chronicles of absurdity that the all-powerful propaganda apparatus of the regime waged a hateful, ostracising campaign for three decades against the defenceless word, the exiled quarterly, its collaborators and its editor-in-chief (sentenced in the same trial with Beneš to fourteen years of imprisonment – in absentia, it must be admitted). Our distribution was also remarkable: we were only able to send out individual issues by post – and therefore regularly – to subscribers living in the West; the rest of the print run was smuggled into Czechoslovakia by all means possible and impossible. But even these copies were picked up by the competent authorities like fleas in a state fur, and with a very ant-like diligence.

Yet – or perhaps because of it – *Svědectví* was circulated at home, copied, reproduced, and read. Under the very nose of the State Security. It was only in the autumn of 1989, when the Velvet Revolution broke out and, for the first time in forty-one years, free communications were made possible and broken relations between people at home and us abroad were re-established, that it was possible to check the extent of the readership. We were truly amazed and – we admit – moved by it. We sent lorries to Prague, Brno and several other cities and put all the issues that were in stock there; about two tons in all, only to learn a day or two later that it was not enough.

We have therefore decided to publish this compilation in a relatively large print run edition and in cooperation with the Melantrich publishing house. It is a selection from ninety issues of *Svědectví*. It was not an easy job, to decide from the total number of twelve thousand pages on the most essential digest that would best represent the character and profile of the journal for the new reader. And to squeeze it into five hundred pages. We were particularly concerned with the permanent section of our review entitled *Články* (Articles), which dealt with key events in modern Czechoslovak history (often related to 'The Fateful Eight' years – 1918, 1938, 1948, 1968), i.e. to events that formed the white spaces in the history book, erased by Communist censorship and the efforts of the holders of power to destroy collective memory. Then we included reflections of a more fundamental nature, essays, interviews, poems, book reviews, i.e. everything of which nothing was supposed to see the light of day in our country, let alone the print press.

Perhaps a few more lines about the origins of *Svědectví* and its collaborators:

Issue 1 of Year I was published, not by chance, on 28 October 1956. Most of the members of the then editorial board had been living in exile in the United States since 1948. But the anniversary of the national holiday was not the only, and certainly not the main, reason for the decision to start publishing an independent Czech and Slovak magazine on that date. For we were then experiencing a revolutionary autumn – the first in a series of other national uprisings against Communism that had taken root in the countries of Central and Eastern Europe after World War II. The revolts took place in two countries neighbouring Czechoslovakia, Poland and Hungary. In their editorial programme statement, the editors pledged to bear witness to events at home and in the world and thus to contribute to the debate about them, knowing that "they stand with their feeling and thinking, more passionately than ever, on the side of the people and their aspirations; and in the form of these texts, which they send home, they call on all true Czechoslovakians to search together for a path that leads to a future of peace, freedom and justice."

Financially, the magazine was provided for by several donations, the local print shop in New York turned a blind eye to the unpaid bills, but also the first subscribers began to sign up, and their numbers have multiplied tenfold over the years. In 1960, the editorial staff moved to Paris, along with the editor-in-chief, who took a job as the European representative of an American publisher. Through the years, *Svědectví* had no paid editor or staff; royalties were meagre and went mostly to contributors living in Czechoslovakia. Those who visited the editorial office in the rue du Pont de Lodi in Paris' 6<sup>th</sup> arrondissement saw that luxury did not reign there. In fact, in that

small but cosy editorial office, the ever vigilant but not very skilled State Security technicians once installed a bug, probably to hear what we really thought of them and their providers (which was unnecessary, they could read it on the pages of our magazine). It resulted in a great sham, a diplomatic tiff, because the aforementioned gentlemen not only acted illegally on the territory of a foreign state, but even provided their catch, embarrassingly faked, to the official Czechoslovak radio, which began broadcasting it all with great glory. Began, but – to the regret of many amused listeners - did not finish it; the French government and even President Mitterrand protested; never since then has *Svědectví* had such good and free PR.

That *Svědectví* could be published for so long, and that it really enjoyed the interest and favour of readers all over the world, but especially in a country forcibly concreted into a bunker of unfreedom, had been thanks to the countless friends and collaborators of this magazine: those who wrote for it and who wrote to us; those who, after each issue was published, sent it out from no less than seventy cities everywhere in the world, so that the mailings could escape the domestic censorship net; those who smuggled the magazine and devised fantastic ways of hiding it and getting it to the readers; those who copied texts from each issue and reproduced them. Particularly warm thanks and admiration go to the friends who, in an uneasily concealed conspiracy, edited two complete issues of *Svědectví* in Prague, each 240 pages long. It was issue 62 of October 1980, whose editorial engine were – it can now be revealed – mainly Jiří Němec, Ivan Martin Jirous and Egon Bondy (Zbyněk Fišer). Even before that, in October 1979, issue 59 (the 'Prague issue') saw the light of day, for which namely the writer Ludvík Vaculík, Petr Pithart and today's President Václav Havel were responsible.

Last but not least, thanks are due to the members of the editorial board, whose composition changed over the years as some resigned and others joined, and the dear writer Jan Čep left us forever.

The members of the editorial board Ilja Kuneš, Jan Pelc, Marek Skolil and Anna Koutná-Tesařová contributed to the work on this selection, and Monika Kastová took part in the technical editing. It was not an easy job, because we were preparing pages from the old editions of *Svědectví* for photocopying and typeset over the years in different printers and using different techniques. Hence certain graphic shortcomings in this volume. We apologize for them.



# BIBLIOGRAPHY OF PAVEL TIGRID

The book bibliography is based on a list published in 2010 by Petr Kotek as an appendix to a book interview with Pavel Tigríd. The editor has updated the bibliography with recently published books.

*Ozbrojený mír*. Universum, Praha 1948.

*Nationalis Trends in the Writings of the Vladimír Clementis*. Russian Institute Columbia University, New York 1953.

*Dopis Ferdinandu Peroutkovi*. New Yorkské Listy, New York 1956.

*Political information Report on Czechoslovakia*. U. S. Joint Publications Research Service, New York 1957.

*Marx na Hradčanech*. Svědectví, New York 1960; Svědectví, Paříž 1990; [supplemented by an interview between Bohumil Pečinka and Pavel Tigríd] Barrister & Principal, Brno 2001.

*Rozhovor s Jiřím Voskovcem*. Offprint from: Svědectví, vol. 6, no. 22. [Jiří Horák], New York 1963.

*Politická emigrace v atomovém věku*. Svědectví, Paříž 1968; Supplemented in: Index, Kolín nad Rýnem 1974; Prostor, Praha 1990.

*Praga 1948-Agosto 1968*. Jaca Book, Milano 1968.

*Le printemps de Prague*. Éditions du Seuil, Paris 1968; *A primavera de Praga*. Le Laudes, Rio de Janeiro 1968; *A primavera de Praga*. Início, Lisabon 1969; *Praha no haru*. Yomiuri shimbusha, Tokio 1969; *A primavera de Praga*. Biblioteca do exercício, Rio de Janeiro 1970.

*La chute irrésistible d'Alexander Dubček*. Calmann-Lévy, Paris 1969; *Così finì Alexander Dubček*. Edizioni Borghese, Milano, 1970; *Why Dubček fell*. MacDonald, London 1971.

*Kvadratura kruhu: Dokumenty a poznámky k československé krizi 1968-1970*. Svědectví, Paris 1970.

*The Prague Coup of 1948: The Elegant Takeover*. Yale University Press, New Haven 1975.

*Amère révolution*. Albin Michel, Paris 1977; *L'amara rivoluzione: Tentativi falliti di umanizzare il marxismo-leninismo*. Città nuova, Roma 1978.

*Révoltes ouvrières à l'Est. 1953-1981*. Editions Complexe, Bruxelles 1981; *Dnešek je váš, zítřek je náš. Dělnické revolty v komunistických zemích*. Index, Köln 1982; *Edice Kolibřík*, Erlangen 1982; *Vokno*, Praha 1990; *Arbeiter gegen den Arbeiterstaat: Widerstand in Osteuropa*. Bund-Verlag, Köln 1983; *Rabočije protiv proletarskogo gosudarstva. Soprotivlenije v Vostočnoj Jevrope so smerti Stalina do našich dnei*. Overseas Publications Interchange, London 1984.

*Kapesní průvodce inteligentní ženy po vlastním osudu*. Sixty-Eight Publishers, Toronto 1988; Odeon, Praha 1990, 1992; Academia, Praha 2000; XYZ, Praha 2013.

*Svědectví: Výběr z článků redaktora časopisu Pavla Tigrída 1956-1991*. Městské muzeum, Semily, 1992.

*Jak to šlo: Komentáře k událostem 1992-1993*. Nakladatelství Lidové noviny, Praha 1993.

*Ve věci státních symbolů*. Pavel Tigríd, Praha, 1998.

*Glosy o české politice 1996-1999*. Radioservis, Praha, 2000.

*Mně se nestýkalo: Rozhovor Petra Kotyka.* Gutenberg, Praha, 2010.

*Přikládáme sekeru ke kořenům lži: Rozhlasové projevy programového ředitele Rádia Svobodná Evropa v Mnichově 1951–1952 Pavla Tigrida.* BLAŽEK, Petr and SCHOVÁNEK, Radek (eds.). Centrum pro dokumentaci totalitních režimů, Praha, 2015.

*Volá Londýn. Ze zákulisí československého vysílání z Londýna.* TOMEK, Prokop (ed.). Ústav pro studium totalitních režimů, Praha, 2017.

# SOURCES AND REFERENCES

## Archival sources

Archiv bezpečnostních složek [Security Forces Archive]  
Archiv KDU-ČSL [Archive of Christian Democratic Union – Czechoslovak People's Party]  
Archiv Ministerstva zahraničních věcí ČR [Archive of the Ministry of Foreign Affairs of the Czech Republic]  
Archiv sekretariátu ministra kultury ČR [Archive of the Secretariat of the Minister of Culture of the Czech Republic]  
Československé dokumentační středisko [Czechoslovak Documentation Centre]  
Geni  
Libri prohibiti  
Muzeum paměti XX. století [Twentieth Century Memorial Museum]  
Národní archiv [National Archives]  
Národní muzeum [National Museum]  
Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského [National Pedagogical Museum and Comenius' Library]  
Scriptum.cz  
Sdružení Memorial [Memorial Society]  
Ústav pro studium totalitních režimů [The Institute for the Study of Totalitarian Regimes]

## Magazines and Journals

*Dikobraz*  
*Informace o Chartě 77*  
*Kulturní zápisník*  
*Lidová demokracie*  
*Listy*  
*Obzory*  
*Rudé právo*  
*Student*  
*Studie*  
*Svědectví*  
*Svoboda*  
*Škorpion*  
*Vývoj*

## References

- BALÍK, Stanislav and Jiří HANUŠ. *Katolická církev v Československu 1945-1989*. Centrum pro studium demokracie a kultury, Brno, 2007.
- BEDNÁŘ, Petr [Zdeněk LAVIČKA]: *Cesta bez návratu*. Vydavatelství Magnet, Praha, 1978.
- BEDNÁŘ, Petr [Zdeněk LAVIČKA]: *Poslední role pana „T“*. Vydavatelství Magnet, Praha 1978.
- BLAŽEK, Petr (ed.): *Opozice a odpor proti komunistickému režimu v Československu 1968–1989*. Dokořán – FF UK, Praha 2005.
- BLAŽEK, Petr and BURSÍK, Tomáš (eds.): *Pražský proces 1979. Vyšetřování, soud a věznění členů Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných. Dokumenty*. ÚSD AV ČR, Praha, 2010.
- BLAŽEK, Petr and CAJTHAML, Petr. *Dezinformace, lži a pomluvy: Kampaně proti opozici v Československé televizi 1968–1989. Soudobé dějiny*. 2004, vol. 11, nos. 1-2, pp. 300-303.
- BLAŽEK, Petr and PAŽOUT, Jaroslav (eds.): *Dominový efekt. Opoziční hnutí v zemích střední Evropy a pád komunistických režimů v roce 1989*. ÚSD AV ČR, Praha, 2013.
- BLAŽEK, Petr and SCHOVÁNEK, Radek: *Prvních 100 dnů Charty 77: Průvodce historickými událostmi*. Academia, Praha, 2018.
- CAJTHAML, Petr. *HRAČKA aneb Osud oběti a pomocníka komunistických zpravodajských služeb. Securitas Imperii*. 2006, no. 4, pp. 11-89.

- CAJTHAML, Petr. Profesionální lháři: Aktivní opatření čs. rozvědky do srpna 1968. *Sborník Archivu Ministerstva vnitra*. 2006, no. 4, pp. 9-41.
- CAJTHAML, Petr. Public relations pro Státní bezpečnost: Bezpečnostní propaganda v letech 1968-1971. *Sborník Archivu bezpečnostních složek*. 2008, no. 6, pp. 194-241.
- DEVÁTÁ, Markéta; TŮMA, Oldřich; ČERMÁKOVÁ, Barbora; TUČKOVÁ, Michaela and WEBER, David. *Pamětní místa na komunistický režim v České republice*. ÚSD AV ČR, Praha, 2021.
- DRÁPALA, Milan (ed.): *Na ztracené vartě Západu: Antologie české nesocialistické publicistiky z let 1945–1948*. Prostor, Praha, 2000
- FORMANOVÁ, Lucie; GRUNTORÁD, Jiří and PŘIBÁŇ, Michal. *Exilová periodika: Katalog periodik českého a slovenského exilu a krajských tisků vydávaných po roce 1945*. Nakladatelství Ježek, Praha, 2000.
- HANÁKOVÁ, Jitka et al. *Pavel Tigríd: Svědek dvacátého století*. Národní muzeum, Praha, 2018.
- HAVLÍČEK, Dušan. *Listy v exilu: Obsahová analýza časopisu Listy, který v letech 1971 až 1989 vydával v Římě Jiří Pelikán*. Burian a Tichák, Olomouc, 2008.
- KAMIŇSKI, Łukasz; BLAŽEK, Petr and MAJEWSKI, Grzegorz. *Hranicím navzdory: Příběh Polsko-československé solidarity*. ÚSTR, Praha, 2017.
- KOSATÍK, Pavel. *Čeští demokraté: 50 nejvýznamnějších osobností veřejného života*. Mladá fronta, Praha, 2010.
- KOSATÍK, Pavel. *Tigríd, poprvé: Průvodce osudem inteligentního muže ve dvacátém století*. Mladá fronta, Praha, 2013.
- KOURA, Petr. Vzpomínka na Jana Beneše. *Paměť a dějiny*. 2007 vol. 1, no. 1, pp. 175–1979.
- LEDERER, Jiří (ed.). *Svědectví Pavla Tigrída*. Opus bonum, München, 1982.
- LUŽA, Radomír. *Československá sociální demokracie: Kapitoly z let exilu*. Československé dokumentační středisko – Doplněk, Praha – Brno, 2001.
- NAVRÁTIL, Ivo (ed.). *Dny Pavla Tigrída v Semilech*. Muzeum a Pojizerská galerie v Semilech, Semily, 2019.
- PAŽOUT, Jaroslav et al. (eds.). *Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných 1978–1989. Edice dokumentů*. Academia, Praha, 2014.
- PEROUTKA, Ferdinand. *Deníky, dopisy, vzpomínky*. Nakladatelství Lidové noviny, Praha, 1995.
- PERSAK, Krzysztof; KAMIŇSKI, Łukasz; ŽÁČEK, Pavel and BLAŽEK, Petr (eds.): *Čekisté: Orgány státní bezpečnosti v evropských zemích sovětského bloku 1944–1989*. Academia, Praha, 2019, 786 p.
- PREČAN, Vilém (ed.): *Hluboká stopa: Nezávislá revue Skutečnost 1949–1953*. Československé dokumentační středisko, Praha, 2008.
- PŘIBÁŇ, Michal (ed.): *50 let Indexu a Sixty-Eight Publishers: K jubileu dvou českých exilových nakladatelství*. Vysoká škola kreativní komunikace, Praha, 2022.
- PŘIBÁŇ, Michal et al. *Česká literární nakladatelství: 1949–1989*. Academia, Praha, 2014.
- PŘIBÁŇ, Michal et al. *Český literární samizdat: 1949–1989*. Academia, Praha, 2018.
- PŘIBÁŇ, Michal et al. *Prvních dvacet let: Kulturní rada a další kapitoly z dějin literárního exilu 1948–1968*. Host, Brno, 2008.
- SCHOVÁNEK, Radek. Hovory z druhé strany: Jak StB rozehrála hru proti redakci Tigrídova časopisu Svědectví. In: *Hlidacipes.org* [online]. 13. 3. 2020. From: <https://hlidacipes.org/hovory-z-druhe-strany-jak-stb-rozehrala-hru-proti-redakci-tigridova-casopisu-svedectvi/?hilit=%22Hovory%20z%20druh%C3%A9%20strany%3A%20Jak%20StB%20rozehr%C3%A1%20hru%20proti%20redakci%20Tigridova%20C4%8Dasopisu%20Sv%C4%9Bdectv%C3%AD%22>
- SCHOVÁNEK, Radek (ed.). *Svazek Dialog. StB versus Pavel Kohout*. Paseka, Praha – Litomyšl, 2006.
- VALTROVÁ, Marie and ORNEST, Ota: *Hraje váš tatínek ještě na housle?* Primus, Praha, 1993.
- ZÍDEK, Petr. Hon na strýčka býčka. In: *Lidové noviny, supp. Orientace*. 1. 9. 2007.

# TIGRID

JOURNALIST, EXILE AND POLITICIAN

Editor:  
Petr Blažek

Authors of the texts:  
Petr Blažek, Michal Macháček, Teresa Urbář, Kryštof Zeman

English translation:  
Tomáš Hausner

Language editing:  
David Svoboda

Production assistance:  
Erika Stařecká, Kryštof Zeman

Graphic design and typesetting:  
Matěj Bárta

Print by:  
Bárta & Bárta

Published by the Twentieth Century Memorial Museum, Prague 2024

**M XX** Muzeum paměti  
XX. století

[www.mpxx.cz](http://www.mpxx.cz)



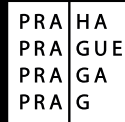
The project has been implemented with the financial support of the Capital City of Prague

Front cover photo: Photograph of Pavel Tigrid from 1947; back cover photo: Photograph of Pavel Tigrid and Václav Havel from the first half of 1990s (Tigrid family archive)

The opening motto is a quote from Bohumil Pečinka's interview with Pavel Tigrid, published in the book *Marx na Hradčanech* [Marx at Prague Castle] (Brno 2001)

"Oh yes, what a time we have lived in: three quarters of this century, we living, we dead, we unborn, as the poem says! Every anniversary meant death, defeat, unhappiness; every victory was only a temporary one. How much perverse ingenuity has been expended in the work of destruction and inhumanity. How much talent has been wasted in the infamous 'betrayal of the learned', of those countless intellectuals who, instead of being defenders of truth, have become lackeys of tyranny (even when it was already quite clear what monstrous systems they were serving)."

Pavel Tigríd: What times are we living in, hons? (*Svědectví*, 1990)



The present publication brings an account of the life, activities and oeuvre of Pavel Tigrid (1917–2003), one of the most prominent figures in Czechoslovak and Czech history. His life was greatly influenced by the great turning points of the twentieth century. He went into exile twice and returned to his homeland twice. During the German occupation, he worked for the Czechoslovak broadcast within the BBC in London. After the war, he worked as a journalist in the Czechoslovak People's Party (Christian Democrats) press. At the beginning of the 1950s, he was the head of the Czechoslovak exile editorial office at Radio Free Europe in Munich. In 1956, he co-founded the exile magazine *Svědectví* (Testimony), which he edited until the early 1990s. He supported the domestic opposition. In the first half of the 1990s, he worked in the presidential office as an associate of President Václav Havel. He held the post of Minister of Culture of the Czech Republic in 1994–1996. He received high Czech, French and German state decorations.